

Mika Waltari

# A Kinai Cica



POLAR KÖNYVEK

**Mika Waltari**

**A KÍNAI CICA**

Mika Waltari: Kiinalainen kissa  
Copyright © Mika Waltari örökösei, 1983  
Fordította: Bokor Judit

Polar Könyvek, Budapest, 1999

· ISBN: 9630389266 ·

A Polar Alapítvány ezúton mond köszönetet a Finn Irodalom Információs Központjának a kötet megjelenéséhez nyújtott segítségért.

# Tartalomjegyzék

- [Legenda a fehér virágról.](#)
- [A Kék Fény Országáa.](#)
  - [Első mese. A három tarka kő.](#)
  - [Második mese. A kék virág.](#)
  - [Harmadik mese. A gonosz Árnyak Erdeje.](#)
  - [Negyedik mese. A Nappali Szellemek világa.](#)
  - [Ötödik mese. A Sötétség Tornya.](#)
  - [Hatodik mese. A Tintahalak Tava.](#)
  - [Hetedik mese. Az ezüst harangok.](#)
- [Mese Rózsaorca hercegnőről.](#)
- [Mese India hercegéről és az Álomhölgyről.](#)
- [Dzsinnisztán hercege.](#)
- [Mese Hortenzia néniről, Pelyhecskéről és a Diákról.](#)
- [Hortenzia néni legszebb meséje.](#)
- [Kirsti, a játékkutya és én.](#)
- [A Kínai Cica.](#)
- [Mese a piros vödörről.](#)
- [Mese a Szenvedélyes Cicáról.](#)
- [Mese a Bűvös Kertről.](#)
- [Mese a beteg hercegnőről.](#)
- [Pov, a hangya.](#)
- [A gonosz szemű férfi.](#)
- [Mese Marjattáról, Raxról, Mollyról és Procopéről.](#)
- [Mese a fehér elefántról.](#)
- [A kis szürke sün.](#)
- [Mese a nagy krokodilról.](#)

## Legenda a fehér virágról.

Messze, a mi országunktól nagyon távol, a kékelő Földközi-tenger partján van egy kis ország, ahol feketék a hegyek, termékenyek a völgyek, kristálytiszták a források és a patakok. A hegyoldalakon olajfák nőnek, a völgyekben füge és liliom virágzik. Az utak mentén kis fehér városok szalmatető házai emelkednek.

Közel kétezer évvel ezelőtt ebben az országban a hatalmas Róma császára uralkodott. Kormányzói behajtották az adókat, a római légionáriusok kardjukkal csörömpölve, büszkén és fenyegetően vonultak végig a városokon, mellük elé vont pajzzsal, melyen ott pöffeszkedett a római sas. Az ország lakóitól elvárták, hogy féljenek tőlük, és meghajoljanak előttük.

Esténként aztán a tűz mellett vagy a mezőn a csillagok alatt az ősz szakállú vének történeteket meséltek a régmúlt szabadság idejéből, a prófétákról, a legyőzött bálványokról és Izrael királyairól.

Beszédeikben a próféták jóslatait idézték, hogy egyszer majd egy király, Dávid nemzetségéből, új, szabad birodalmat alapít.

Lakott abban az időben az egyik városban a nagy országút mentén egy kisfiú. Azt gondolnám, afféle korodbeli lehetett. Legalábbis éppoly ragyogó szemei voltak, mint teneked. Napközben édesanyjának segített a ház körül. Fát hozott neki vagy elment vízért a kútra egy akkora agyagkancsóval, hogy alig bírta hazacipelni. A ház, amelyben szüleivel élt, napon szárított agyagtéglából készült, és szalmából volt a teteje. Apró ablaknyílásokat vágtak rajta, úgyhogy odabent mindig félhomály uralkodott. Így aztán a fiú jobban érezte magát odakint, és amikor az édesanyjának nem volt szüksége a segítségére, a téren játszadozott a többi gyerekekkel.

Maguk kieszelte játékokat játszottak, leggyakrabban királyt és alattvalót. Kisorsolták, ki legyen a király, s annak éppúgy, mint annak idején Salamonnak, a nagy királynak, döntést kellett hoznia a vitás kérdésekben, amelyeket a többiek elterjesztettek.

Máskor háborúztak. Látták, hogyan vonulnak át a városon büszke léptekkel a római katonák, és fából ők is olyan kardokat meg pajzsokat faragtak maguknak, amilyen az övék volt. De mert római egyikük sem akart lenni, két ellenséges pártra szakadtak, és egymással harcoltak.

Így éldegélt a fiú. Hol dolgoztatott, hol játszadozott, mígnem egyszer olyasmi történt, ami élete legfontosabb eseményévé vált. Nagyon meleg volt aznap. Belefáradt a játékba, és házuk falának árnyékában üldögélve nézegette, hogyan játszanak a tér porában az apró gyerekek. Nem mindegyikük tudott még járni. Távolban az országúton feltűnt egy csoport férfi. A városhoz közeledtek.

Amikor a férfiak a térre értek, a fiú látta rajtuk, hogy hosszú utat tettek meg. Fáradtan vonszolták magukat, köpenyüket, cipőjüket belepte a por. De volt közöttük egy férfi, akihez fogható a fiú még sohasem látott. Fehér köpenyén egyáltalán nem látszott az országút pora, mozdulatai semmi jelét nem mutatták a fáradságnak.

Amint közelebb ért hozzá, a fiú belenézett a szemébe, és abban a pillanatban látta, hogy ilyen szeme nincs senki másnak a világon. Úgy érezte, mintha egyenesen az ég fényességébe vagy egy forrás mélyébe pillantott volna, és csodálatos béke támadt a lelkében. A férfi maga mellé intette: – Hozz nekik inni – kérte lágy, szomorkás hangon, útitársaira mutatva.

A fiú engedelmesen bement a kunyhóba, felkapott egy súlyos vizeskannát, és odavitte a férfiainak.

Amikor mindannyian ittak, a fehéreköpenyes férfihez is odalépett, és félénken megkérdezte: –

Uram, kérsz te is vizet?

A férfi feléje fordult, és így szólt: – Nem vagyok szomjas.

A fiú elcsodálkozott. Aztán azt látta, hogy a férfi megsimogatja a gyerekek fejét, és ölébe veszi a fazekasmester kétesztendő kislányát. De útitársai, miután szomjukat oltották, sürgetni kezdték, hogy folytassák útjukat. Akkor a férfi komoly hangon megszólalt: – Engedjétek hozzám a kisdedeket, mert övék a Mennyei Birodalma.

A fiú erősen figyelt. A Mennyei Birodalma? Hogy érthette a férfi? A mennybolt az a fényesség és kékség, ami a fejük fölé borul. De mégis... És hirtelen átsuhantak agyán azok a történetek, amelyeket az öregek esténként meséltek, és amelyeket titokban oly szívesen hallgatott. A mesék egy eljövendő, nagy királyról szóltak, aki dicsőséget és bőséget hoz Júda népének, és új birodalmat alapít.

Hát persze. Ez a férfi az. Biztosan ő. Már a szeméből és a tartásából is látszik. Való igaz, hogy olcsó köpeny van rajta, kardja és ékszerei sincsenek, de hát hallott ő már álruhás királyokról mesélni.

Biztosan most járja be a birodalmát, hogy összegyűjtse a férfiakat, akik, ha itt az idő, és megkapják a jelet, légiójába gyűlnek és kiűzik az országból a gőgös rómaiakat.

A fiú egészen közel lépett a férfihoz, és csendesen megkérdezte: – Uram, csatlakozhatom-e a birodalmadhoz? Lehetek-e a hadseregged katonája?

A férfi komolyan végignézett rajta. A fiú kicsinek és gyengének érezte magát. Talán még nem elég kemény az ökle, talán még nem elég nagy a harchoz. De a férfi melengető, lágy hangon válaszolt: – Igen, jöhetsz, ha betartod a birodalmam törvényeit.

A fiú megkérdezte: – Uram, milyen törvényei vannak a birodalmadnak?

A férfi így felelt: – Még nem érted meg ezeket a törvényeket, de védj jól az emlékezetedbe, hogy majdan betarthatod őket: szeress minden embert, bocsáss meg az ellenségeidnek; adj enni az éhezőknek, adj inni a szomjazónak, öltöztess fel, aki fázik. Ha így cselekszel, birodalmamba tartozhatsz.

A fiú elcsodálkozott, és megkérdezte: – Uram, mi lesz a jel, amellyel majd szólítasz, ha eljön az idő?

A férfi nem válaszolt. A fiú egy fehér virágot tartott a kezében. Reggel szedte a réten, hogy hazavigye az édesanyjának. A férfi csendesen megérintette a virágot, és – csodák csodája! – a virág hirtelen megnőtt, majdnem akkorára, mint a fiú maga, és soha nem látott fehérségben ragyogott. A fiú újból elcsodálkozott, és tovább kérdezősködött: – Uram, miért nem inkább a fakardomat változtattad igazi karddá, hogy harcolhassak a birodalmadért?

Akkor a férfi csendes szóval így felelt: – Az én birodalmamban több a fehér virág, mint a véres kard, és több a szeretet, mint a harag. Egyszer majd megérted.

Azzal a fiú homlokára tette a kezét, és mélyen a szemébe nézett. A fiú kimondhatatlan boldogságot érzett, bár nem értette a férfi szavait. Tudta, hogy soha életében nem felejtí el ezt a tekintetet és ezt a melengető érintést.

A férfi és kísérei útnak indultak, és eltűntek a távoli országúton, a fiú pedig csak állt a ház előtt, kezében a csodás fehér virággal.

Közben évek teltek el. A fehér virág már réges-régen elhervadt, hisz a virágok mind elhervadnak egyszer. A fiúból férfi lett, és lassan megöregedett. Amikor a szülei meghaltak, megvett egy kis házat a város szélén, és a hozzá tartozó kicsiny földdarabot. Szorgalmasan

művelgette kertjét, nevelgette zöldségeit és virágait. Volt néhány báránya is, a közeli hegyek lejtőin legelésztek.

Lelkéből soha nem tűnt el annak a napnak az emléke, amikor láthatta Izrael királyát. Sokat hallott a csodákról, amelyeket a király véghezvitt. Egyszer aztán szörnyű hír jutott a fülébe: a római katonák Jeruzsálem közelében, a latrok kivégzőhelyén keresztre feszítették a királyt. Szinte megdermedt a hír hallatán, de csakhamar megnyugodott. Nem, azzal az emberrel nem tehettek ilyesmit. Ő látta kisleány korában, ő biztos benne! Nem! A fiú, akiből férfi lett, tudta, hogy egy napon a király igenis elhívja majd őt a birodalmába. És várt.

Ahogy várakozott, felidézte a király szavait, és fehér virágokat ültetett. De nem sikerült olyan nagy és oly fehér virágot nevelnie, mint amelyet akkor régen a királytól kapott.

Egyébként mindenben megpróbálta követni a király birodalmának törvényeit. Alázatos volt és csendes, az emberekkel barátságosan beszélt, sohasem szólt rosszat a szomszédaira, ahogy azt mások gyakorta megtették. Ha kértek tőle valamit, odaadta, amije csak akadt. Ezért aztán szegény is maradt, de a kertjéből meg a juhaiból előteremtette a mindennapi betevőt, hisz kevéssel beírta.

A felnőttek kinevették és kigúnyolták, de a gyerekekkel jóban volt. Gyakran behívta őket a kertjébe, fűgét, gránátalmát adott nekik, és mesélt nekik a királyról, az eljövendő birodalomról és annak törvényeiről.

Így élte életét lassacskán, nyugalomban, munkában és szeretetben. Haja őszülni kezdett, teste elnehezült, de ő egyre csak várta királya hívását.

Egy tikkasztóan forró napon megállt a háza előtt négy római katona, akik egy rabot kísértek valahová. A fogoly kezét erősen összekötötték. A nap hólyagosra égette a testét, bőre hosszú csíkokban hámlott. A kertész ismerte ezt az embert, hírhedt tolvaj volt, aki már régóta rettegésben tartotta a környéket. Egyszer az ő nyájának is ellopta a felét. A rómaiak elfogták, halálra ítélték, és a katonák éppen most kísérték a szomszéd városba, hogy végrehajtsák az ítéletet.

A katonák vizet kértek a kertésztől. Mindannyian porosak és elcsigázottak voltak. A kertész hozott nekik innivalót, a katonák szomjukat oltották, de foglyuknak egy kortyot sem adtak. A tolvaj komor, dacos szemmel nézett a kertészre.

A kertész egy percig tétovázott. Ez a tolvaj sok kárt okozott neki, de nem azt parancsolta-e a király, hogy bocsásson meg az ellenségeinek? Újra megtöltötte hát az edényt, a fogoly ajkához emelte és megitta. A római katonák durván kinevették, de nem akadályozták meg benne.

A tolvaj benézett a kertbe. Egy szép fehér liliom nőtt ott, amely ugyan nem volt annyira szép, mint amit hajdan a király adott, de a kertész a világon mindennél jobban szerette, mert a királyra és a jövendő birodalomra emlékeztette. A tolvaj könyörögni kezdett: – Te kertész! Add nekem azt a fehér virágot, amely a kertedben nő!

A kertész meghökkent: – Nem tudod, mire kérsz. Az a virág a legdrágább kincsem. Kérj bármi mást. Bár vétektől ellenem, megkapod, amit csak kívánsz, de a fehér virágot nem ajándékozhatom oda.

A tolvaj így szólt: – Istenem, az egész életem komor volt, tele sötét bűnnel, vétekekkel. Az ítélet, ami holnap rám vár, jogos és méltányos. De szeretném, ha halálom pillanatában lenne valamim, ami tiszta, fehér és szép. Ezért kérem tőled a fehér virágot. Hallgasd meg egy halálraítélt utolsó kérését.

A kertészt elöntötte a méreg. Milyen joron bosszantja őt ez a csirkefogó? A király birodalma

és a fehér virág többet jelentenek, mint egy rabló szeszélye! Azzal hátat fordított a tolvajnak. Az egyik katona korbácsával lesújtott a fogolyra. Villantak a kardok és csörrentek a pajzsok. A rómaiak folytatták útjukat, vitték a tolvajt. Az elítélt lehorgasztotta a fejét, tekintetében kimondhatatlan szomorúság volt.

Délután lett, aztán leszállt az este. Az árnyékok megnyúltak, a völgyekre homály ereszkedett. A hegyek mögött az ég lilában és aranyban játszott, a réteket és az utakat csendesen belepte a harmat. De a kertész nem tudta élvezni a természet szépségét, szíve nyugtalan volt, nem tudott szabadulni a tolvaj könnyörgő, bánatos tekintetének emlékeitől.

Végül is elhatározásra jutott: eloltotta a tüzet a kemencében, bereteszelte háza ajtaját, gyorsan elbúcsúzott virágaitól és fáitól, aztán leszedte a fehér virágot, és gyöngéden kebléhez szorította. Még egy utolsó, szerelmes pillantást vetett a kertjére, aztán futásnak eredt az országúton abban az irányban, amerre a római katonák elindultak.

Sokáig kellett szaladnia, kifulladt, kiverte a veríték. Éjfél volt már, amikor az országút mellett, az erdő árnyékában megpillantotta a tábortűz fényét. A római katonák ott vertek éjszakai tábort, és a parázsló tűznél, kardjukat maguk mellé téve, pajzsukkal a fejük alatt aludtak. A foglyot erősen hozzákötötték egy fatörzshöz. A kertész látta, hogy ébren van, és komor tekintettel mered a parázsra.

Odalépett a tolvajhoz, és kebléből előhúzta a fehér virágot. Egy percig habozott, aztán előrántotta a törét, elvágta a rab kötelékét, és így szólt: – Hát itt a fehér virág. Fogd, és kívánom, hogy fehérsége szépítse meg és fényesítse fel életedet. Eredj, én itt maradok helyetted.

A rabló elvette a fehér virágot, és már szökkent volna, hogy elmeneküljön, de hirtelen megtorpant: – Ha a katonák meglátják, hogy megszöktem, és téged találnak itt, biztosan megölnék.

– Ne törődj vele! – felelte a kertész. – Majd elboldogulok. Ráadásul én már öreg vagyok, előtted viszont még ott az egész élet. Tisztességes munkával, őszinte megbánással jóváteheted bűneidet. Ezért még egyszer mondom: eredj, mielőtt a katonák felébrednének.

A rabló mondani akart volna valamit, de az egyik katona megmozdult álmában, és ő belevetette magát az éjszaka sötétjébe, az erdő homályába.

A kertész letelepedett a farönkhöz, és nézte a pislákoló tüzet. Arra gondolt, hogy ha a tűz kialudna, a katonák fázni kezdenének. A következő pillanatban felkelt, hozott az erdőből egy nyaláb rózsát, és a parázsra dobta. A láng azonnal fellobbant, és kellemes meleget árasztott.

Az öregember szíve nehéz és bánatos volt. Sosem fogja meglátni királyát és annak birodalmát. Meg kell halnia. És a fehér virág, amely megvigasztalta volna, nincs vele. A fák koronája felett lassan kivilágosodott. A kertész didergett, köpenye egészen átmedvesedett a harmattól. Valahol dalra fakadt egy kismadár, az égen vörös fény áradt szét.

Ekkor az egyik katona megfordult álmában, kardja pajzsához csapódott. A fémcsörrenésre mindannyian felébredtek, és felugráltak. Látták, hogy már reggel van, a fogoly sehol, az ázott fűben pedig nedves köpenyébe burkolózva egy meggörbült hátú öreg gubbaszt.

– Hol a rabló? – bődült el a katona parancsnoka dühösen, és korbácsával rávágott a kertész hátára. Az öregember összerándult az ütéstől, majd felállt. A katonák látták, hogy a szeme tiszta és nyugodt.

– Megszabadítottam a kötelékeitől és elengedtem. – mondta csendesen. – Igaz, hogy rabló volt, de lehet még belőle tisztességes, jó ember.



– Ez bolond! – horkant fel a katonák parancsnoka. – De viselje csak tettének következményeit.

Az egyik katona egyenesen a kertész szívébe döfte kardját. Az aggastyán lerogyott a nedves fűbe, és ott maradt fekvé. A katonák addig rugdalták a parazsat, míg el nem aludt, és útnak eredtek.

Abban a pillanatban, amikor a kard behatolt a szívébe, a kertész széles, fehér lépcsőt pillantott meg maga előtt, amely felfelé vezetett az ég fényessége felé. Őreg, fáradt testét két oldalról két fehér szárnyú angyal támogatta.

Fölfelé lépkedtek. Körülöttük és bent a kertész lelkében egyre fényesebb lett minden. Úgy érezte, megint az a kisleány, aki egykor csodálkozó, élénk szemmel kereste az utat az eljövendő birodalom felé.

Kinyílt előtte egy ajtó, s a bentről kiáramló fény elkápráztatta a szemét. Amikor újra látott, szeme előtt egy nagy tér tárult fel, teli hatalmas, gyönyörűséges, fehér virágokkal, szebbekkel, mint akármelyik földi virág.

Messziről fényes, fehér alak közeledett feléje. A kertész meghajtotta fejét előtte, mert ő volt a Legnagyobb, és reszkető ajakkal, hátalattal szívvel rebegte: – Én Királyom, én Királyom!

(1929)

## **A Kék Fény Országá.**

*Első mese.*

### **A három tarka kő.**

Egy kisleányról mesélek most neked, aki megtalálta a Kék Fény Országát. Már is szögezzük le: ő igenis kisleány volt. Itt valaki nyomban az elején feltehetne egy mély, metafizikus, azaz rendkívül bölcs kérdést, hogy tudniillik miért nem kisleány találta meg. Őszintén bevallom, hogy erre nem tudok válaszolni. Szerintem egy kisleány ugyanúgy rátalálhatott volna, mint egy kisleány. De végül is ennek nincs jelentősége. Nekem úgy kell elmondanom a mesét, ahogy történt, ebben a mesében pedig egy kisleány találta meg a Kék Fény Országát.

Nem volt különleges kisleány. Úgy gondolom, sok tekintetben éppen olyan volt, mint te. Több nevet is viselt. Egyszer egy Rendkívül Hozzáértő Ember azt magyarázgatta, hogy a szeretettel körülvelt gyerekeknek több nevük is van. Márpedig tagadhatatlanul sokan voltak, akik szerették ezt a kisleányt.

Legelőször is természetesen az édesanyja, aki Arany Morzsácskának nevezte, de csak titokban, erről senki sem tudhatott. Volt aztán sok nénikéje, akik Kedves Kis Fülecskának hívták, ami kissé bosszantó volt, de mégis el kellett viselnie, mert a nénik csak kedveskedni akartak vele. Az iskolában a tanító közönséges, hétköznapi nevével szólította, de azt nincs kedvem elárulni. Ez egy mese, és ebben nem lehetnek hétköznapi nevek.

Azt hiszem, az lesz a legjobb, ha egyszerűen Füleának nevezzük. Nagybetűvel írom, hogy észrevedd, nem akármilyen füleáról van szó, hanem arról a különleges Füleáról, aki megtalálta a Kék Fény Országát.

A dolog egy tavaszi napon történt, akkortájt, amikor a Füleány észrevette, hogy többé nem Kicsi

Fiú, hanem már Nagy Fiú, aki egyedül tud járni-kelni az utcán, és haza is talál. Ezt nagyon fontos felfedezésnek érezte. Ez volt az oka, hogy delente, amikor a tanítás véget ért, a Fiú fölényesen odafütyentett a homokozóban játszó, egészen Kicsi Gyerekeknek, és kezét büszkén nadrágzsebébe dugva elindult a város felé. Tudta, hogy nem valami szép dolog zsebre vágni a kezét, de ő ezzel akarta kifejezni, hogy már Nagy Fiú.

A város, ez a nagy és zajos Ismeretlen Terület rengeteg meglepetést rejtegetett. Az volt a legfigyelemreméltóbb benne, hogy mindig új emberek jöttek szembe vele, egyik sem volt ugyanolyan, mint a másik, és sohasem fogytak el. Mindegyik emberben egy-egy idegen hatalmat látott: vagy veszélyeset vagy jót. Volt, akiben Nagyon Gonosz Hatalom rejtőzött, az ilyenek oldalba bökték az embert vagy ráordítottak. Mások viszont a Nagyon Jó Hatalmat képviselték, mint például az a boltos, aki ajtaja előtt álldogált, és egyszer egy banánt adott a Fiúnak.

Minden ilyen séta sok meglepetéssel és kalanddal szolgált. De a fiúnak ez mind nem volt elég.

Keresett valamit, de maga sem tudta, hogy mit. Csak sétálgatott hát, és ráérősen nézelődött.

Egyszer egy kert mélyén meglátott egy különös házat. Olyan volt, mint egy óriási doboz. Igencsak szép doboz volt: falait nagy, kerek oszlopok körítették, és a teteje alatt egy sor kép futott végig rajta.

Az utcától alacsony kőkerítés választotta el, a kerítésen volt egy kapu, a kapun pedig tábla díszelgett hosszú felirattal. A Fiú betűzgette az írást, hiszen tudott már olvasni: Sz-é-p-m-ű-v-é-s-z-e-t-i M-ű-z-e-u-m.

Ez biztosan valami titokzatos hely lehet. A múzeum szó roppant komolyan hangzik! Az előkelő ház egymagában állt, míg a többiek mind szorosan egymáshoz simultak, és se oszlop, se kert nem díszítette őket.

A Fiú tétovázva lenyomta a kertkapu kilincset. A kapu kinyílt. Ahogy a homokos ösvényre lépett, megrettent a homok csikorgásától. Embert sehol sem látott. Odaóvatoskodott a ház pompás, hatalmas kapujához, melyet címer díszített, és ugyanaz a felirat állt rajta, mint a kinti kapun.

Ki merje-e nyitni? Mi történhet, legfeljebb kizavarják. Szörnyen kínos lenne, de mégis... Lenyomta a nagy vaskilincset, és résnyire nyitotta a súlyos kaput, csak éppen annyira, hogy besurranhasson rajta.

Kicsi, félhomályos helyiségbe jutott, amelyben nem volt semmi különös. Innen viszont ajtók nyíltak nagyobb termekbe, s azok mintha tele lettek volna különös tárgyakkal. Az előszobában egy öreg bácsi üldögélt, akinek éppen olyan szakálla volt, mint nagyapónak, és nem tűnt nagyon haragosnak, amikor meglátta.

A Fiú levette a sapkáját, udvariasan meghajolt, és megkérdezte, körülnézhet-e egy kicsit. A bácsi először csak motyogott valamit, de jóindulatúnak mutatkozott. Aztán barátságos hangon így szólt: – Tulajdonképpen pénzbe kerül, de ha megígéred, hogy nem nyúlsz hozzá semmihez, megnézheted, ami érdekel. Rendes fiúnak látszol.

Odabent valóban különös dolgok fogadták. Nagy, tarka üvegserlegek és porcelánedények, oldalukon festett képekkel. Voltak aztán ott kardok és tarka madártollak meg táblaképek, amelyeken az emberek mintha éltek volna, holott biztosan már réges-régen meghaltak. A Fiú lábai egészen elfáradtak, mert sok szoba volt, és mindegyik tekintélyes méretű.

Végül egy kis oldalsó helyiségbe ért, amely nem volt olyan ünnepélyes, mint a többi, és nem is állítottak ki benne sok tárgyat. Csak néhány faliszőnyeg és egy nagy festmény díszítette. A Nap besütött a padlóra, és a fénynyalámban ezerszínű porszemecskék ragyogtak. A szoba

közepén egy kerek dívány állt. A Fiú lábai rogyadoztak, leült hát, és belemerült a kép szemlélésébe.

A festményről sugárzott az élet. A Fiú tudta, hogy ott a fák lombja alatt valóban egy ismeretlen ország van, titokkal és kalanddal teli. Csak nézte, nézte, és szeretett volna ott lenni. És akkor hirtelen furcsa kattánást hallott belülről. Azon kapta magát, hogy egy márványpallóhoz kötött csónakban ül. A hullámok csapdosták a homokos partot, a szél halkán fütyörészett.

Varázslatos volt minden, és mégis kézzelfogható. Megértette, hogy a festmény nem más, mint a Kék Fény Országának elvarázsolt kapuja. Kimászott a csónakból a pallóra, és elindult a nagy fák felé.

Lépésről lépésre egyre jobban körülölelte a tiszta, kék fény.

Ám egyszer csak magas, kék fal emelkedett előtte, melynek hatalmas vaskapuját sehogyan sem tudta kinyitni. Sehol egy kulcs, sehol egy ember. A Fiú leült a pázsitra, és azon töprengett, hogyan juthatna be.

Egy nagy madár repült el a fal fölött, és éppen a fiú előtt leszállt az egyik faágra. Kék volt a szárnya, fehér a csőre, és csodálatosan tiszta hangon énekelt. A Fiú addig hallgatta, míg egyszer csak úgy érezte: érti, amit mond!

Három tarka követ hajíts át a falon, nyisd ki jól a szemed, s sétálj át a kapun.

Úgy tűnt, hogy ezt a tanácsot könnyű lesz megfogadni. A Fiú lement a partra, és keresett a homokban három kerek követ, melyeken színes csíkok voltak. Hanem amikor át akarta dobni őket a falon, észrevette, hogy a fal túl magas, nem fog sikerülni a dobás. Akkor újból felcsendült a madár dala:

*Mi legdrágább neked, arra gondolj csupán.*

*Célba ér a köved, nekem elhiheted.*

A Fiú törte a fejét, valójában mi is a legdrágább neki? Az otthona... és apa... és anya... Most azonban ezek közül egyik sem tűnt megfelelőnek. Hanem akkor eszébe jutott a kis Liza, a tejesember lánya, azzal a gyönyörű, kék szemével. Hogyan tudott mesélni az a két kék szem! Néha még játszottak együtt, de hát ez nem illett igazán egy nagyfiúhoz. Most mégis úgy érezte, hogy a tejesember lányát, Lizát kell választania. Hiszen neki ugyanolyan kék a szeme, mint amilyen az égbolt a Kék Fény Országában. Rá gondolt hát a Fiú, és elhajította a követeket, egyiket a másik után. És lám, mind a három könnyedén átrepült a fal túlsó oldalára.

A kapu csendesen kinyílt: szabad volt az út a Kék Fény Országára felé!

A Fiú elindult a keskeny ösvényen. Bandukolt egy darabig, és akkor meglátott egy kis tavat, amelyben nagy kék vízililiomok nyíltak. Az egyik liliom levelére leszállt egy kék pillangó, és a víz alól előbújt békával társalgott. A békák általában csúfak, ez azonban szép volt, és barátságos ábrázatú. Úgy látszott, hogy jó barátságban van a lepkével. Csodák csodája, a Fiú jól értette a beszédüket.

A pillangó így szólt: – Hallottad? Eltűnt a kék virág! Az Éj Fejedelme elrabolta.

A béka szörnyülködött: – De hisz akkor teljesen hatalmába kerítette a Kék Fény Országát! Milyen bánatos lehet a hercegnő!

– Hajaj, naphosszat csak sír – magyarázta a pillangó. – És a Fejedelem ráadásul elvitte a kék virágot a várába, a Gonosz Árnyak Erdejébe. Te is tudod: nincs az a hadsereg, amelyik azon keresztülverekedne magát.

– De hisz akkor elvesztünk! – jajgatott a béka. – Ha hét napon belül nem szerezzük vissza a

virágot, kialszik a fény. A Kék Fény Országá elpusztul, és mi mind meghalunk. Mindent elnyel a Sötétség Földje, melynek fejedelme az Éj.

A Fiú épp meg akarta kérdezni, mi az a kék virág és ki a hercegnő, amikor egy erős, határozott kéz megragadta. Rádöbbsent, hogy a díványon ül, ott áll mellette a múzeum portása, mosolyogva nézi, és azt mondja: – Elfáradhattál, és egy kicsit elbóbiskoltál. De ha akarod, holnap újra eljöhetsz. Most be kell zárom a múzeumot.

A Fiú tudta, hogy nem aludt. Megtalálta a Kék Fény Országát és az elvarázsolt képet. Holnap vissza kell jönnie, hogy kiderítse, mi történt a kék virággal.

*Második mese.*

### **A kék virág.**

Amikor a Fiú másnap belépett a terembe, amelyben a Kék Fény Országát ábrázoló kép volt, észrevette, hogy nincs egyedül. A díványon egy férfi ült, és figyelmesen szemlélte a képet. A Fiú először megdühödött, mert úgy érezte, a kép egyedül az övé. Miért kellett ennek idejőnnie, és zavarnia őt? De aztán észrevette, hogy a fiatalember őszinte érdeklődéssel vizsgálgatja a képet.

A Fiú odament a díványhoz, leült és így szólt: – Ez a Kék Fény Országá.

A férfi meglepődve pillantott rá, és ezt válaszolta: – Épp nevet akartam adni neki. Először az jutott eszembe, hogy Vágyaink Birodalma, de valóban inkább a Kék Fény Országá.

– Ez egy elvarázsolt festmény – magyarázta a Fiú.

– Igen, a művész minden bánatát beleöntötte – mondta a férfi elgondolkodva.

– Nem így értettem... – szólt a Fiú habozva. – A Kék Fény Országába be lehet menni. Én már voltam ott.

– Hogyan lehetséges?

A Fiú gyorsan beszámolt előző napi kalandjáról. És a férfi nem nevette ki. Látszott a szeméből, hogy igazán érti. A Fiú végül hozzátette: – Ha tudod, mi számodra a legdrágább, akár együtt nekivághatunk.

A férfi nyomban ráfelelte: – Nekem a legdrágább a szépség. Költő vagyok, verseket írok minden szépről, amit látok és gondolok. Induljunk el együtt a Kék Fény Országába, hogy megkeressük a kék virágot.

Éppen úgy történt minden, mint az előző napon. Egy perc múlva ott álltak kéz a kézben ugyanannak a tónak a partján, ahol a Fiú előző nap kihallgatta a pillangó és a béka beszélgetését. Most azonban nem volt ott senki. Csak a kék vízililiomok énekelték halkán a kék fény dalát, mely szavak nélkül egyenesen a lélekhez szólt.

Nem láttak senkit, akitől tanácsot lehetett volna kérni, de a tavacska partjáról széles ösvény vezetett az erdő belseje felé. Arra indultak el. Mentek, mendegéltek, sokáig gyalogoltak, míg végül megpillantottak maguk előtt egy várost, amelynek közepén hatalmas palota emelkedett, s körülötte minden ház gyönyörű kék volt.

Az utcán csak néhány ember járt-kelt, arcukon bánat és aggodalom tükröződött. Az ég csodálatos kék fényt sugárzott, olykor-olykor azonban elhomályosodott, s az emberek riadtan megtorpantak.

A kerek palota tetejét oszlopok tartották, amelyekre tündöklő meseképeket festettek. A Költő és a Fiú beléptek a széles ajtón, szobáról szobára haladtak előre, de egy lelket sem találtak. Végül egy nagy terembe értek, amelynek a közepén egy emelvényt pillantottak meg. Az emelvény előtt a földre roskadva egy kék köntösbe öltözött fiatal leány zokogott, de oly keservesen, hogy súlyos könnycseppjei átáztatták a padlót is.

Amikor észrevette a vendégeket, üdvözlésükre felállt, és mosolyogni próbált. Csakhogy túlságosan szomorú volt, s így mosolya igen haloványra sikerült. A Fiú felfigyelt rá, hogy fejét kicsiny, kék fém korona ékesíti. Tehát ő az a hercegnő, akiről tegnap a pillangó mesélt! A Fiút egyébként erősen emlékeztette Lizára, a tejesember lányára, és rögtön úgy érezte, hogy kedveli őt.

– Drága, ifjú hercegkisasszony! – szólította meg a Költő. – Messziről érkezünk ide, a Kék Fény Országába. Ha tudunk, szívesen segítünk neked! Miért vagy ilyen szomorú?

– Elveszett a kék virág! – válaszolta a hercegnő csüggedten.

– De drága hercegnő! – mondta a Fiú. – Hiszen mi még nem ismerjük ezt az országot, és azt sem tudjuk, mi az a kék virág. Megkérhetünk, hogy beszélj el nekünk mindent?

A hercegnő magával vonta őket a terem túlsó végébe, ahol egy pad állt. Leültek, és ő mesélni kezdett: – A fehér és jóságos Nappali Szellemeiben egyszer vágyakozás ébredt. Közös erővel megteremtették hát a Kék Fény Országát, formába öntve benne mindazt a szépséget, ami a lelkükben honolt. Létrehoztak egy országot, amelynek kék fényébe visszahúzódhattak, ha szomorúak és boldogtalanok voltak. A Kék Fény Országa boldog volt, mert nem ismerte a csúfságot és a gonosz gondolatokat. Én a Nappali Szelleme királyának lánya vagyok. A Nappali Szelleme felépítették nekem ezt a palotát, középső termében pedig egy emelvényen elhelyezték a kék virágot. E virág szirmai árasztják magukból az összes kék fényt, amit csak láttatok. Igen ám, de a Sötétség fejedelme, Éj, aki mindig harcban állt a Nappali Szellemeikkel, tudomást szerzett a Kék Fény Országáról. Egyszer, amikor valamennyi Nappali Szelleme épp a nagy Napünnepségre gyűlt össze a Vénusz bolygón, Éj Fejedelem átrepült a Kék Fény Országa felett. Roppant szárnyainak árnyéka rávetődött az ország nyugati felére. Ez lett a Gonosz Árnyak Erdeje, amelynek közepére a fejedelem várát épített, tetején a Sötétség Tornyaival. Attól fogva már nem volt annyira boldog az élet a Kék Fény Országában, mert időről időre valaki betévedt a Gonosz Árnyak Erdejébe. Aki pedig oda bekerült, soha többé nem tért vissza. Tegnap reggel szörnyű szerencsétlenség történt. Éj Fejedelem elhagyta a várát, és ráuszította a Gonosz Gondolatok mérges madarait palotám öreire, akik elmenekültek, sőt néhányan még a Gonosz Árnyak Erdejébe is betévedtek. Éj Fejedelem berepült a palotába, elrabolta a kék virágot, és magával vitte a Sötétség Tornyába. Márpedig a Kék Fény Országának sorsa a kék virágtól függ. Az eltűnésétől számított hét napon belül még világít a kék fény, de ereje egyre fogy, s hét nap múlva sötétség borul a Kék Fény Országára. Minden élet elpusztul, s én, a Nappali Szelleme királyának lánya halálomig Éj Fejedelem rabszolgájaként sínylódhatok a Sötétség Tornyában, a sötétség minden borzalma közepette. Jaj, legszívesebben máris meghalnék.

– És senki sem indult el, hogy visszaszerezze a kék virágot? – kérdezte a Költő.

– Dehogynem! – felelte a hercegnő, és ragyogó szemét újra ellepték a könnyek. – Amint a virág eltűnését észrevettük, a Kék Fény Országának legvitézesebb férfiai nyomban útnak eredtek, hogy visszaszerezzék. De a Gonosz Árnyak Erdeje elnyelte őket, és egyikük sem tért vissza.

Hiszen az a legborzasztóbb, hogy senki sem ismeri az erdő titkát és varázslatának nyitját. Engem ugyan megtanítottak a Nappali Szellemekek néhány varázsigéjére, de a titokra nem, s így nem tudom, miben segíthetek. Az mindenesetre biztos, hogy a Gonosz Árnyak Erdejében egyre beljebb lehet jutni, de kérdés, van-e onnan kiút.

A Költő és a Fiú tekintete összevillant, azután szinte egyszerre kiáltották: – Ha megengeded, mi elindulunk és megkeressük a kék virágot.

A hercegnő feléjük nyújtotta a kezét, szeme ragyogott: – Hűséges és nagyszerű barátok vagytok. Veletek megyek, és ha odaveszünk, hát együtt pusztulunk a Kék Fény Országáért. Barátok oldalán szívesen halok meg. Amott találtok kardokat, vegyetek mindketten fegyvert magatokhoz. A Nap tüzeben kovácsolták, és az ég ragyogásában acélozták őket. A Nappali Szellemekek áldása kísérjen bennünket utunkon.

*Harmadik mese.*

### **A Gonosz Árnyak Erdeje.**

A hercegnő, a Költő és a Fiú Nyugat felé haladtak. A palotában és körülöttük hol fényesen ragyogott a kék fény, hol hirtelen elhomályosodott. Végül a szél súlyos, bódító illatokat hozott magával. Az ég színe sárgába fordult, a fák feketén és fenyegetően hajladoztak.

– Most vagyunk a Gonosz Árnyak Erdejének határán! – súgta a hercegnő. – Az lesz a legjobb, ha megfogjuk egymás kezét, és történjék bármi, nem eresztjük el. Én leszek középen, Költő a jobbomon, Fiú pedig a bal oldalamon. Egész idő alatt a kék virágra kell gondolnunk; ez az egyik védővarázslat, de nem tudom, segít-e majd.

Szorosan fogva egymás kezét haladtak tovább. A Fiú érezte, hogy a hercegnő keze kissé remeg. Így értek el egy szűk kis tisztásra, amely szinte kettészelte az erdőt. A közepén virágágyás húzódott egy sor tömör, ragacsos levelű, piros virággal.

A határ túloldalán minden fa fekete volt és komor, sötét, éles vonalú árnyat vetettek a földre. A Gonosz Árnyak Erdejéhez érkeztek.

– Most az lesz a legjobb, ha átugorjuk a virágokat, befutunk az erdőbe, aztán egy kis idő múlva megállunk és körülnézünk – szólta a hercegnő. – Ám ha úgy alakul, hogy el kell engednünk egymás kezét, folytassa ki-ki egyedül az utat. Elmondom, hol találkozunk. A Sötétség Tornyának délnyugati oldalán van egy kis tavacska, amelyben szörnyűséges tintahalak élnek. Ennek a tónak a partján van egy hely, amelyre egykor rálépett a Legnagyobb Fény Szelleme, és Éj Fejedeleme hatalma arra nem terjed ki. Arról ismerhetitek fel, hogy ott kék májvirágok nőnek. De ne feledjétek: csak a végső esetben engedjük el egymás kezét!

Nekiiramodtak, átugrottak a virágágyást, és befutottak az erdőbe. A Fiú szíve vadul kalapált, fejét elbódították a fákból áramló, súlyos, szúrós illatok. Érezte, hogy a hercegnő keze megreszket az övében, de nem tudott felé fordulni. Minden figyelmét lekötötte, hogy a fatörzseket kikerülje.

Volt az erdőben egy kis tisztás, melyet teljesen beborítottak a fák fekete árnyai. Itt megálltak, hogy a futás után kifújják magukat. Sárgászöld félhomály vette körül őket, és a Fiú úgy érezte, menten megfullad; mintha szoros háló vette volna körül. A Költőre és a hercegnőre nézett.

Jaj, nem, nem! Ez nem lehet igaz! Hiszen egész idő alatt kezében tartotta a hercegnő kezét! A Fiú rémületében fel akart kiáltani, de nem tudott. Nyelve meg se moccan. A hercegnő és a Költő eltűnt a szeme elől! Kezét egy dagadt, vén, banya szorította, akinek ráncos arca romlottságot, tekintete gonosztságot sugárzott. Másik oldalán egy torz öregember állt, és undorítóan vigyorgott sárga fogaival.

Micsoda szörnyűség!

A Fiú kiszabadította a kezét. A torz alak a tisztás széle felé szaladt, a Fiú félreugrott, s a következő pillanatban a bicegő vén banya is eltűnt. Egyetlen hang sem hallatszott.

Ez iszonyatos, gondolta a Fiú. Vajon miféle szörnyű varázslat ragadta el tőle a hercegnőt és a Költőt? Akárhogy is, de a kék virágot meg kell menteni! Azzal futni kezdett az erdő belseje felé.

Egyszerre éles kiáltást hallott a háta mögül. Amint megfordult, meglátta a Költőt, aki felé integetve kiabált: – Hahó! Fiú és hercegnő! Erre, erre!

A Fiú megkönnyebbült szívvel futásnak eredt a Költő felé, de elborzadva látta, hogy a vén banya is közeledik a másik irányból. Jaj, most mi lesz? A Költő a földre rogyott, és arcát a kezébe temette. A Fiú még csak kiáltani sem tudott.

Ahogy közelebb ért, feltűnt neki, hogy azon az egy helyen fű nő, és nem borítják árnyak, pedig körülötte a föld feketéllik a fák árnyékától. A Fiú és az undorító, vén boszorka egyszerre értek oda.

Mihelyt az árnyékból a fűre lépett, a Fiú észrevette, hogy újra tud beszélni, a vén banya pedig eltűnt!

Ott álltak megint hárman együtt, a hercegnő, a Fiú és a Költő. Megölelték egymást, és ahogy oldódott bennük a feszültség egyre hevesebben zokogtak.

– Jaj, drága barátaim! – szólalt meg végül a hercegnő. Szörnyű ez az erdő! Köszönjük meg a fehér Nappali Szellemeknek, hogy megtaláltuk egymást!

A Költő azonban meghatottan így szólt: – Csodálatos véletlen vezetett bennünket erre a helyre. Különben biztosan odavesztünk volna. Most már tudom, mi a titka a Gonosz Árnyak Erdejének, és ha óvatosak leszünk, többé nem tehet kárt bennünk. Figyeljete csak! Amikor megálltunk, észrevettem, hogy nem tudok beszélni, és egy vén banya meg egy kis púpos, disznófejű fiú áll mellettem. Elborzadtam, futásnak eredtem, és éppen erre a helyre tévedtem. Megállapítottam, hogy megint tudok beszélni. Amikor pedig azon gondolkodtam, mi lehet ennek az oka, szemembe ötlött, hogy ezt a helyet nem borítják árnyak. Így jöttem rá a varázslatra.

Mihelyt valamelyik fa árnyéka rávetődik az emberre, mások szemében undorítóan és félelmetesnek látszik, pedig valójában ugyanaz, aki volt. És hogy ne tudjon semmit megmagyarázni a társainak, az árnyak a nyelvét is megbilincselik. De ha kijut az árnyak alól, nyomban ugyanolyannak látszik mások szemében, mint korábban. Szörnyű és rejtelmes varázslat ez. És képzeljétek el, annak ellenére, hogy megértettem az ármányt, le kellett borulnom a földre, amikor közeledtetek, és be kellett csuknom a szemem, nehogy elmeneküljek. Annyira elborzasztó volt a látványotok! De többé nem foghat ki rajtunk a gonosz, ha okosan viselkedünk.

A hercegnő megcsókolta a Költőt, a Fiú pedig így szólt: – Drága, hűséges barátaim! Most már mindig együtt maradunk. Induljunk el újra kéz a kézben, de egyszer se nézzünk egymásra, amíg ki nem érünk a Gonosz Árnyak Erdejéből!

Kéz a kézben beléptek hát ismét a fekete árnyak területére. Egész úton óvakodtak egymásra pillantani. Egyszer-kétszer a Fiú úgy látta, mintha a fák között rettenetes kinézetű emberalakok

suhantak volna át, de ezek mindig eltűntek, amikor meglátták a kis csapatot. Egyszer egy fekete, szárnyas gyík repült el a fejük fölött. Akkor a földre vetették magukat, és pisszenni sem mertek, mert ez az Éj Fejedelem egyik testőre volt.

Hosszú, fárasztó gyaloglás után meglátták, hogy messze előttük a fák lombjai fölé egy vár és egy fekete torony fala magasodik. Az erdő majdnem a falig tartott, amikor pedig délnyugati irányban megkerülték a várat, megpillantották a Tintahalak Tavát. Felszíne sötét és mozdulatlan volt, de ők tudták, micsoda veszély rejtőzik a mélyben, és megkerülték a tavat. Így végül egy kis dombra jutottak, amelyen kék májvirágok nőttek. Ez volt az a hely, melyen egyszer megfordult a Legnagyobb Fény Szelleme, s így érinthetlenné vált: a Sötétségnek itt nem volt hatalma.

A hercegnő, a Költő és a Fiú leültek a földre, és mielőtt újból útnak indultak volna megpihentek.

*Negyedik mese.*

### **A Nappali Szellemek világa.**

Pihenés közben a Fiú megjegyezte: – Drága hercegnő, most, hogy elindulunk a Sötétség Tornyába, biztosan nagy veszedelmek leselkednek ránk. Én egy kicsit félek ettől a sok ismeretlentől, ami körülvesz bennünket.

– Bizony megtörténhet – mondta a hercegnő, – hogy többé nem térünk vissza erről az útról. A sötétség birodalmában el is pusztulhatunk.

A Fiú elgondolkodott.

– Hercegnőm! – kérte. – Meséld el nekem, mi az a Halál. Kell-e félni tőle?

A hercegnő felemelte a fejét, és szeme csodálatos fénnel ragyogott, amikor megszólalt: – Nem, a Halál a legszebb dolog, ami az emberrel valaha is megtörténhet.

– Szerintem a Halál nagyon szomorú – vélte a Költő. – Amikor egészen kicsi voltam, meghalt az édesapám. Mozdulatlanul feküdt, és amikor megcsókoltam, olyan hideg volt, hogy megijedtem, és sírva fakadtam. Elvitték, és soha többé nem láttam, csak álmomban.

– Amíg pihenünk, elmesélem nektek a Halál történetét – mondta a hercegnő. – Hadd lássátok, hogy egyáltalán nem szomorú vagy rossz, hanem éppen ellenkezőleg, gyönyörű szép.

Valamikor réges-régen, minden idők kezdetén, Ő, aki olyan hatalmas, hogy nem is szabad kimondanunk a Nevét, megteremtette az emberi lelket. Minden léleknek testet alkotott hamuból és porból, és beléje lehelte a Nap fényességének sugárzását. Megtöltötte velük a világot, és feladatukká tette, hogy mindig a fény és a világosság felé igyekezzenek.

Hanem a hamuból és porból való test az élvezeteket, a kellemes dolgokat kereste, s így sok lélek hiába próbált a fény felé igyekezni, hogy betöltse feladatát, nem tudott eleget tenni a parancsnak. Ezek a gyenge lelkek voltak. Tőlük származnak a háborúk és a rossz cselekedetek, sőt, a Sötétség Birodalma is. Az erős lelkek számára is megnehezítik feladatuk teljesítését. Bizony a lelkeknek sokat kellett harcolniuk és szenvedniük, és sok mindenről le kellett mondaniuk. Sok lélekkel megesett, hogy kialudt bennük a sugárzás, és a Sötétség Birodalmába jutottak.



Ám azok a lelkek, amelyek megálltak a helyüket a harcokban, és ezáltal még erősebbekké és szebbekké váltak, azok, akik végrehajtották a parancsot, és mindig a Nap és a szépség felé igyekeztek, nos, amikor az ő hamuból és porból lett testük meghalt, és ők kiszabadultak belőle, a Nappali Szellemei Birodalmában találták magukat, és maguk is Nappali Szellemei lettek.

Amikor még a múlandó és esendő testükhöz kötve éltek, a lelkek a világnak csak a múlandó felét ismerték. De amikor átlépték a Halál kapujának küszöbét, kinyílt a szemük, és észrevették, hogy addig mindennek csupán egyetlen, jelentéktelen oldalát látták. Csak a Halál kapuján keresztül juthattak el a valóságos világba, ahol a Nagy Szépség, a Nagy Fény és Ő lakott, aki olyan hatalmas volt, hogy nem volt szabad kimondani a Nevét.

Figyeljetek rám, drága barátaim! A mi lelkünkben is benne van a Nap fényességének egy darabja.

Ha egész életünkben a fény és a szépség felé igyekszünk, és mindent megteszünk, amit feladatunknak tartunk, akkor a mi számunkra is kapu lesz a Halál a Nappali Szellemei Birodalmába, és belőlünk is Nappali Szellemei lesznek. Hát ezért nem kell félnünk a Haláltól.

– Mi az én életfeladatam? – kérdezte a Fiú.

– Megtudod, ha nagy leszel! – válaszolta a hercegnő. – Akkor majd megérzed, hogy a szívedben benne forrong minden, ami szép, jó és nemes. És akkor tudni fogod azt is, mi a dolgod.

*Ötödik mese.*

### **A Sötétség Tornya.**

Amikor kipihenték magukat, a hercegnő, a Költő és a Fiú ismét felkerekedtek. Látták, hogy a Tintahalak Tavából hosszú, nyálkás karok nyúlnak ki, és a part mentén tapogatóznak. Elborzadva húzódtak félre.

Megérkeztek a vár falához, és körbejárva végül egy vaskapuhoz értek.

– Bízunk benne, hogy Éj Fejedelem alszik, vagy éppen távol van – mondta a hercegnő. – Ennek a kapunak a túlsó oldalán van egy kis belső udvar, amelyet a sötétség tigrisei őriznek. Tudom a Nappali Szellemei varázsigejét, mely minden kaput kinyit. Mihelyt a kapu kinyílt, át kell szaladnunk az udvaron a Sötétség Tornya felé, ajtaját ki kell nyitnunk, és azután be kell zárnunk magunk mögött.

Húzzátok elő a kardotokat! Keserves küzdelemre számíthatunk, de át kell jutnunk. Készen vagytok?

A Fiú és a Költő előrántották a kardjukat, a hercegnő pedig elmondta a varázsigejét: Izzó tűzben kovácsoltak, rokona vagy te a Napnak. Ki a Napból származik, annak kapu szárnya nyit!

A kapu két szárnya kitérült. A barátok futólépésben hatoltak be: középen a hercegnő, jobbján a Költővel, baloldalt a Fiú. Már majdnem az udvar közepére értek, ám a fal mellett fekvő tigrisek még mindig nem vettek észre semmit. Feketén és fenyegetően állt velük szemben a Sötétség Tornya.

Arrafelé futottak, most azonban már sarkukban voltak a tigrisek. Zöld szemük haragtól lángolt, éles, fehér foguk fénylett, körmeik kopogtak az udvar kövezetén.

– Fuss előre, és nyisd ki a kaput! – kiáltotta a Költő a hercegnőnek. – Lassan hátrálunk, és távol tartjuk a tigriseket...

A Fiú és a Költő szembefordultak a tigrisekkel, kardjuk villogott, akár a tűz lángja. Miközben a torony felé hátráltak, hallották a hercegnő könnyű lépteit, amint a kapu felé fut. A vadállatok dühödten bömböltek. Egyikük megpróbált átugrani a Költőn, és hátulról a hercegnőre támadni, ám a kard ragyogása visszatartotta.

A Fiú már érezte, hogy fogytán az ereje, és valóban: az egyik tigrisnek sikerült karmaival mély sebet ejtenie a lábán.

Végül, egy percre sem hagyva abba a küzdelmet, elérték a torony kapuját. Csakhogy a kapu zárva volt. A hercegnő felkiáltott: – Ez a kapu rézből van, és én nem ismerem a réz varázsigejét. A ti kardjaitok Napacélból vannak.

A kapu befelé nyílik, a karddal le lehet verni a zárat. Belülről majd egy keresztfával lezárjuk. Költő, te vagy a legerősebb, neked kell leverned a zárat! Drága Fiú, gondolod, kitartasz addig, és meg tudsz védeni bennünket?

A Fiú gyöngének, betegnek érezte magát, de összeszorította a fogát, és kész volt egyedül megvédeni a kaput. Hallotta, amint a háta mögött a Költő kardja lecsap a zárra. Nemsokára hallani lehetett a széttörő fém csikorgását. A sarokvasak megnyikordultak, a kapu kinyílt, ők benyomultak, aztán becsapták maguk mögött a kaput. Közvetlenül a kapu mellett találtak egy vasrudat, amivel lezárták az ajtószárnyakat. Amikor ezzel megvoltak, körülnéztek. A kapu mögül a vadállatok tompa morgása hallatszott.

Egy szűk, üres szobába értek. Keskeny, sötét kőlépcsők vezettek innen felfelé.

– A legfelső szobában van a kék virág! – suttogta a hercegnő. – Oda kell eljutnunk! De a középső nagy teremben maga Éj Fejedelem alszik, ha csak nincs véletlenül távol valahol. Bárhogy legyen is: lehet, hogy valamelyikünk odavész ezen az úton, de legalább egyikünknek fel kell jutnia. Egymástól kis távolságot tartva szaladjunk felfelé. Még ha valamelyikünket foglyul ejtené is, egyikünk biztosan fel fog érni, és belülről be tudja csukni maga mögött az ajtót.

A hercegnő, a Költő és a Fiú megszorították egymás kezét, és búcsúzóul megcsókolták egymást.

Aztán lassan, a falat tapogatva elkezdtek felfelé kapaszkodni, ugyanis koromsötét volt. Így értek oda egy résnyire nyitott ajtóhoz. A résen át vöröses fény szűrődött ki.

Óvatosan bekukkantottak. A nagy terem közepén a mennyezetről hatalmas pók csüngött lefelé.

Undorító, szőrös teste vörös fényt árasztott. A fal köré vörös hálót szőtt, amelynek hüvelykujjni vastagságú, ragacsos kötelékein emberek függtek. Éltek még, mert időnként egyik-másik kitépte magát a kötelékből – de hiába. A padló közepén, a puha szőnyegen meghatározhatatlan, mozdulatlan tömeg hevert. Leginkább hatalmas denevérré emlékeztetett, amely bőrszárnyait kiterjesztve a földön terpeszkedett. Lábain hosszú, éles körmök éktelenkedtek. Kegyetlen, horgas csőre a szőnyegbe fúródott, szeme csukva volt. Éj Fejedelme aludt.

A hercegnő megragadta a Költőt és a Fiút, néhány lépéssel hátrébb húzta őket, és ezt suttogta: – Ott sínylődnek fogolyként a Kék Fény Országának legvitézesebb férfiai. Ó, ha ki tudnánk szabadítani őket! De először a kék virágot kell megszereznünk. Nehogy beleakadjanak a hálóba, és semmiképpen se veszítsétek el a kardotokat, azzal ugyanis a legveszedelmesebb pókhálót is át tudjátok vágni. A lépcső ott van a terem túloldalán, úgy látom, nyitva az ajtó. Fussunk keresztül

bátran a termen! A Vörös Pók csak a végső esetben meri felébreszteni Éj Fejedelmet. Most! Egy, kettő, három!

Berontottak az ajtón, s meg sem álltak a terem közepéig. Amint meglátták őket a foglyok, rángatni kezdték béklyóikat. A pók vörös fénye a haragtól még lángolóbb lett, és nyomban kivetette ragacsos hálóját, hogy elfogja a betolakodókat.

Éj Fejedelem mozdulatlanul aludt. A Fiú és a Költő kardjukkal utat vágtak maguknak a hálón, a pók pedig nem mert a kardok hatósugarába kerülni. Hanem amikor már-már elérték az ajtót, a pók széleseben odafutott hálóján Éj Fejedelemhez, ráugrott a fejére, és felébresztette. A fejedelem, észrevéve a bajt, iszonyatosan elbődült, és szárnyaival csapkodva, a pókháló padlógó lelógó csomóiban bukdácsolva nekirontott a jóbarátoknak.

A hercegnő és a Költő már elérték az ajtót, és megfordultak, hogy bevárják a Fiút, aki egy kissé lemaradt. Pár lépés választotta el az ajtótól, amikor a pókháló egyik szála a lábára fonódott. Elesett, és kiejtette kezéből a kardot, úgyhogy már csak annyi ideje maradt, hogy elkiáltsa magát: – Drága hercegnő, drága kék virág! Gyorsan csukjátok be az ajtót! Majd én valahogy elboldogulok!

Hallotta, hogy becsapódik az ajtó. Abban a pillanatban ott termett a pók, gyorsan hozzákötözte a háléhoz, és odaakasztotta a falra néhány másik fogoly mellé. Éj Fejedelem csapkodott a szárnyaival, és körmeivel dühösen kaparászott az ajtón, amely recsegett-ropogott, de nem engedett.

– Barátom – suttogta a Fiú mellett függő, vitéz külsejű fiatalember, – ha Éj észreveszi, hogy egyedül nem képes kinyitni az ajtót, nyomban megpróbálja idecsődíteni az összes katonáját. Addigra nekünk ki kell szabadulnunk, és be kell reteszelnünk az ajtót, hogy ne tudjon visszajönni. A póktól nem kell félnünk, ha vissza tudjuk szerezni a kardot, amit leejtettél. De hogy szabadulhatnánk ki? A kötelékek nagyon szorosak, és a pók a háló lengéséből a legkisebb mozgásra is figyel!

A Fiú töprengett. Éj Fejedelem egyre csak csapdosta az ajtót, és ordított haragjában. A Fiú hirtelen ráeszmélt, hogy a nagy sietségben a pók nem elég erősen kötözte meg. Óvatosan sikerült megmozdítania a kezét. Zsebébe nyúlt, és megállapította, hogy nála van a bicskája, amiről már egészen elfeledkezett. Félig kihúzta a bicskát a tokjából, és odasúgta a mellette függő fiatalembernek: – Mihelyt Éj kimegy, amilyen gyorsan csak lehet, elvágom a kötelékeinket. Te szaladj, zárd be az ajtót, addig én odaugrom a kardoméért. Jó lesz így?

– Pompás! – felelte az ifjú csendesen, és szeme lelkesen ragyogott. – Fiú! Te a Nappali Szellemekek rokona vagy!

Ebben a pillanatban Éj kiáltott valamit a póknak, és nekirontott az ajtónak. A Fiú hallotta, amint lefelé iramodik, az ajtószárnyak hangos csattanással nekivágódtak a szűk lejáró falának. Ekkor megcsillant a Fiú bicskája a vörös fényben. Néhány suhintással kiszabadította magát és barátait.

Nagyot döndült a padló, amint egymás után lezuhantak. A férfi odaugrott az ajtóhoz, becsukta, a Fiú pedig felkapta a földről a kardját.

A levegő csak úgy reszketett a Vörös Pók haragjától. Rátámadt az ifjúra, és ledöntötte a földre. De annak már sikerült bezárnia az ajtót, sőt, meg is támasztotta egy vasrúddal.

A Fiú odaugrott, hogy segítsen, és kardjával több ízben rásuhintott a pókra, amíg az ott nem hagyta áldozatát, és undorító, szőrös testével a Fiú felé nem fordult. A Fiú reszketve az iszonyattól a csúf testbe döfte kardját. A szörny megtántorodott, vonaglott egyet-kettőt, majd

görbe, bütykös lábait kinyújtva elterült a padlón.

Az ifjú felkelt, és a Fiúhoz lépett. Együtt figyelték, amint fokozatosan elhalványodik a pók egyre gyengébben rángatózó testéből kiáradó vörös fény. És a szörnyeteg szeme egyszer csak becsukódott. A rémség kimúlt, a vörös fény nyomban kialudt, teljes sötétség borult a teremre.

*Hatodik mese.*

### **A Tintahalak Tava.**

Koromsötét volt, s a Fiú kezdetben semmit nem látott, ám amint szeme hozzászakított a sötéthez, észrevette, hogy a terem másik felén, az emeletre vezető ajtónál élénk kék fénysugár szűrődik be. Az ifjúval együtt kitapogatták az utat a fénysugár felé, miközben újra és újra lábukra tekeredett a pókháló.

A Fiú kopogott az ajtón, és bekiáltott: – Hercegnő, Költő! Éj Fejedelem lement a föld alá. Bezártuk az ajtót mögötte, és megöltük a pókot. Nyissátok ki az ajtót, és gyertek ki!

Az ajtó csikorogva feltárult, és ragyogó kék fény árasztotta el a termet. A Költő és a hercegnő beléptek a terembe. A hercegnő kezében tartotta a kék virágot, amelynek három nagy szirmából sugárzott a kék fény. A liliumra hasonlított, de csodálatosabb volt valamennyi földi virágnál, mert egykor a Nappali Szellemelek legszebb gondolatai és leghőbb vágyai teremtették. Olyan csodálatosan ragyogott, hogy a Fiú percekig némán nézte, és úgy érezte, hogy ez után a látvány után soha többé nem lehet rossz, és nem támadhatnak gonosz gondolatai.

A hercegnő a földre tette a virágot, karját a Fiú nyaka köré fonta, és így szólt: – Ó, te drága, hős Fiú! Már azt gondoltam, soha többé nem láthatlak viszont.

A Költő megszorította a Fiú kezét, ahogyan akkor teszi az ember, amikor büszke a barátjára. A Fiú elmondhatatlanul boldognak érezte magát.

Eközben az ifjú körbejárta a termet, és valamennyi foglyot kiszabadította. Mindannyian odagyűltek a hercegnő köré, és megcsókolták a kezét. A hercegnő így szólt hozzájuk: – Drága testvéreim! Éj Fejedelem valamennyi katonáját összegyűjtötte odalent: a sötétség tigriseit, a gonosz gondolatok madarait és azokat az árulókat, akik cserbenhagyták a Nappali Szellemelek Birodalmát. Utat kell törnünk rajtuk keresztül! Elkeseredett harcot fogunk vívni ellenük, mert a kék virág csak azt védheti meg, aki a kezében viszi. Nekünk pedig még fegyvereink sincsenek... Beszédét az ajtó felől hallatszó dörömbölés szakította félbe. Éles hangok kiáltották: – Nyissátok ki, vagy betörjük az ajtót!

A kiszabadított foglyok gúnyosan felnevettek.

– Íme, az árulók! – jegyezte meg egyikük. – Először őket küldi Éj Fejedelem ellenünk. De egyszerre csak ketten férnek az ajtóhoz, hogy megpróbálják betörni, így hát még sokáig nyugtunk lehet tőlük.

Egy másik bajnok közbeszólt: – Én tudom, honnan szerezhetünk fegyvert. Amikor foglyul ejtettek bennünket, ide rejtették a kardjainkat.

Azzal rámutatott egy csapóajtóra a padlón. Két férfi kinyitotta, leugrottak, és máris adogatták ki a kardokat. Mind Napacélból készült, kiváló kard volt, a Nap izzásában kovácsolták és az ég fényében edzették őket; pompásan csillogtak a kék virág fényében. Mindegyik férfi magához

vett egy kardot, s íme, ott állt negyvenkét harcos, a Kék Fény Országának legvitézebbjei, elszántan a harcra a kék virág védelmében. A hercegnő ismét megszólalt: – Fivéreim! Most kettő-kettő közülünk lerohan a lépcsőn. Akik elsőként érnek le az alsó szobába, megvédik a lépcsőház lejárátát, amíg a többiek le nem érnek. Azután ki kell üznünk a sötétség csapatait az udvarra, és be kell zárunk a rézkaput, hogy egy kicsit pihenhessünk.

Éj Fejedeleme többszörös a túlereje, de ne feledjétek, mi mindannyian a Nap ragyogását hordozzuk lelkünkben.

Azok előtt, akik hősként elesnek harcban, a Halál kapujának túloldalán kitárul a Nappali Szellemek Birodalma. Ha erre gondolunk, bátran harcolunk, és boldogan halunk meg. A Nappali Szellemek áldása kísérjen bennünket!

Kinyitották az ajtót, a harcosok kettesével kimentek, és a lépcsőkön lefelé haladva maguk előtt hajtották az árulók csapatát. Nyomukban haladt a Költő és a Fiú, majd a hercegnő, kezében a kék virággal.

Az alsó szobában Éj Fejedeleme csatasorba állította csapatait, de annyira szűken voltak, hogy nem tudtak mozogni. A Kék Fény Országának harcosai egyetlen frontvonalként szorították őket maguk előtt a rézkapu felé. Maga a fejedelem is megsebesült a bal szárnyán, és üvöltve kirohant az ajtón. A Sötétség Tornyának falai belereszkettek a tigrisek bömbölésébe, az árulók halálhörgésébe és a fegyverek csattogásába.

Hosszan tartó, kemény küzdelem után sikerült az Éj valamennyi katonáját kiszorítani, és a vitéz harcosok be tudták csukni a rézkaput. De elesett a Kék Fény Országának nyolc harcosa is, sokan megsebesültek, és mindannyian halálosan kimerültek. A hercegnő lezárta az elesettek szemét, és vértelen ajkukat gyengéden megcsókolva e szavakkal búcsúzott tőlük: – Itt hever esendő tested, de bátor, szép lelked átrepült a Nappali Szellemek Birodalmába.

Ezután a Költő szólalt meg: – Mindenki halálosan fáradt. Ha most próbálunk meg keresztülvágni az udvaron, biztosan odaveszünk, mert ott az Éj csapatainak több terük van harcolni. Ha viszont itt maradunk, hamarosan betörik az ajtót. Mit csináljunk?

Szavait hatalmas döndülésekkel visszhangozta a rézkapu, az ütések meg-megreszkettették a tornyot.

Az egyik harcos tűnődve jegyezte meg: – Egyszer kihallgattam néhány áruló beszélgetését arról, hogy ebből a szobából titkos folyosó vezet a Tintahalak Tavához. De ha meg is találnánk a folyosót, és ki is jutnánk a tóra, szörnyű halált halnánk a tintahalak csápjai között.

– Egyáltalán nem! – kiáltotta a hercegnő, és arca felderült. – Ez lesz megmenekülésünk útja. A tintahalak rettegnek a kék virág fényétől. Ez mindannyiunkat megvéd. Mindenki le tud merülni a víz alá, és úszni is tud, ugye? Nincs más hátra, mint hogy megtaláljuk a titkos folyosó lejárátát. Éj Fejedeleme ide gyűjtötte az összes katonáját, úgyhogy zavartalanul keresztülmehetünk a Gonosz Árnok Erdején.

– Itt a titkos folyosó! – kiáltott fel a Fiú. A szoba délnyugati fala mellett ült, és ahogy kezével a kövek között kotorászott, véletlenül megnyomta a titkos zárat. Háta mögött fekete nyílás támadt a falon.

A hercegnő izgatottan kiáltotta: – Siessetek! Hamarosan beszakad a rézkapu!

Valamennyien behúzódtak a folyosóra, és hátuk mögött bezárult az ajtó. Végigmentek a szűk folyosón, majd olyan helyre értek, ahol a talaj meredeken süllyedni kezdett, és ők teljesen víz alá kerültek. Néhány tintahal feléjük lengette csápjait, de meglátván a kék fényt elmenekültek.

– Itt le kell merülnünk! – mondta a hercegnő. – De maradjunk együtt, mert a kék virág a vízben nem tud messzire világítani. Imádkozzunk a Nappali Szellemekhez, hogy a folyosó ne legyen nagyon hosszú.

Tüdejüket teleszívták levegővel, és szorosan egymáshoz tapadva a víz alá merültek, közrefogva a hercegnőt, aki kezében tartotta a vizet széles sávban bevilágító kék virágot. Mindenhol, ahová nem ért el a fény, tintahalak gonosz szemei meredtek rájuk. A Fiú úgy érezte, hogy a merülés végtelen hosszú ideig tart, ám amikor már-már fuldokolni kezdett volna, mindannyian szinte egyszerre a víz felszínére emelkedtek. A parton számba vették, nem maradt-e le valamelyikük, aztán megállapították, hogy Éj Fejedelemnek és katonáinak se híre, se hamva.

Amint nekivágtak az útnak, észrevették, hogy a Gonosz Árnyak Erdeje többé nem hat rájuk, mert a kék virág fénye mindkét oldalt megtisztította az árnyaktól. Amikor elérték a határt, ahol a virágágyás húzódott, a kék virág utat nyitott előttük, pedig a harcosok azt állították, hogy aki egyszer a Gonosz Árnyak Erdejébe betette a lábát, soha többé nem jut ki onnan.

Éppen túljutottak a határon, amikor a Gonosz Árnyak Erdejéből szomorú szárnycsapkodással kirepült Éj Fejedelem, de már semmit sem tehetett, hiszen a csapat átjutott a Kék Fény Országába. Éj Fejedelem a határon leszállt egy fa koronájára, és a Fiúnak úgy tűnt, hogy egy pónán kuporgó, bozontos, esőáztatta varjúhoz hasonlatos. Csak ült ott, de tűzgolyó-szemében gyűlölet, fenyegetés és tehetetlen düh szikrázott.

*Hetedik mese.*

### **Az ezüst harangok.**

Hőseink visszaérkeztek a palotába, a kék virágot a helyére állították, és olyan hatásos varázslattal vették körül, amelyet Éj Fejedelem nem képes megtörni. A többiek mind elmentek már, csak a hercegnő, a Költő és a Fiú állt egymás mellett a palota nagytermében a kék virág előtt. Mindhárman bánatosak voltak, mert tudták, hogy hamarosan el kell válniuk. Elsőként a hercegnő szólalt meg: – Drága barátaim, drága Költő és drága, hős Fiú! Tudom, hogy pillanatokon belül elindultok a saját hazátokba, saját kis világotokba: el kell mennetek a Kék Fény Országából a napos égbolt alá, hogy betöltsétek azt a hivatást, amelyet a Leghatalmasabb számotokra rendelt. Többé nem térhettek ide vissza, mert ma este bezárják a Kék Fény Országának kapuit.

– Hercegnőm! – szólt a Fiú. – Hiányozni fogsz nekem nagyon. Soha többé nem találkozhatom veled?

– Biztos, hogy mindketten fogtok még látni – mosolygott a hercegnő. – Biztosan találkoztok velem egy számotokra nagyon kedves lény képében. Amikor pedig átléptek majd a Halál kapuján a Nappali Szellemek Birodalmába, én foglak ott várni benneteket. Sohase hagyjátok, hogy lelketekben kialudjon a Nap fényessége, hogy aztán egy napon szép, erős lelkeként érkezzetek meg a Leghatalmasabbhoz.

– Ó, hercegnő! – kiáltott fel a Költő. – Megtalálom-e valaha azt a tökéletes szépséget, amely után a lelkem sóvárog? Kérlek, mondd meg nekem!

– Nem – válaszolta a hercegnő. – A legtökéletesebb Szépséget nem leled meg a múlandó világban. Csak a Halál kapujának túloldalán találhatod meg. De egy napon, amikor lelked a legközelebb lesz a Nappali Szellemek Birodalmához, írsz majd vágyaidról egy verset, melyet az emberek évezredekkel azután is énekelni fognak, hogy múlandó tested már porrá lett. A nevedet

sem fogják már tudni, de lelked legszebb része tovább él majd a Földön, és erőt ad számtalan más léleknek, hogy a Nap és a tiszta szépség felé törekedjék. Egy emléket kaptok tőlem. Néha hallani fogjátok az ezüst harangok hangját. Abból tudhatjátok majd, hogy közel jártok a Nappali Szellemei Birodalmához és énhozzám. S most csókoljuk meg egymást búcsúzóul!

A Költő és a Fiú megcsókolták a hercegnőt, és a Fiú érezte, hogy lelke megtelik a kék virág fényességével. Szeme előtt minden elhomályosult, többé nem tudott magáról.

A Fiú és a Költő szinte ugyanabban a pillanatban ébredt fel a múzeum díványán. Az öreg portás ott állt előttük, és nevetett: – Ennek a festménynek különös altató ereje lehet – jegyezte meg, – de ma este hajóra rakják, és külföldre szállítják. Most pedig záróra van.

Amikor a Költő és a Fiú kiértek az utcára, a Költő elgondolkodva megszólalt: – Az élet különös. Azt gondolhatnánk, hogy mindez álom volt csupán, de hát lehetetlen, hogy mindketten ugyanazt álmodjuk. És én valóban úgy érzem, hogy a lelkemben ott van egy darabkája a Nap fényességének.

A Kék Fény Országában átélt kalandjaikról a Fiú senkinek sem mesélt, még az édesanyjának sem, csak sok-sok idő múlva, amikor már felnőtt volt.

A Költő és a Fiú jó barátok lettek. Egy kora reggelen kirándulni indultak. A harmatos réten a sugárzó napfényben hirtelen meghallották a harmatcseppek – mint ezeryi ezüst harangocskák - csilingelését. Ekkor fordult elő először, később azonban, boldog pillanatokban, sokszor hallhatták még az ezüst harangok muzsikáját.

Egyetlen dologban azonban sohasem tudtak egyetérteni. A Fiú szerint a Kék Fény Országának hercegnője épp úgy nézett ki, mint Liza, a tejesember lánya, míg a Költő makacsul állította, hogy őt a szomszéd Asztrid kisasszonyra emlékezteti.

(1929)

### **Mese Rózsaurca hercegnőről.**

Élt egyszer egy kis hercegnő, aki márványpalotában lakott, és akkor kaphatott eperlekváros palacsintát, amikor csak akart. Ebből is kitalálhatjuk, hogy a kis hercegnő roppant megbecsülésnek örvendett, és nagy hatalommal rendelkezett.

Ez mind semmi! A kis hercegnő külleme sem volt akármilyen! Aranyszínű és selymes fényű volt a haja, arca friss pirossága miatt pedig a nép elnevezte Rózsaurca hercegnőnek. Apró, bájos orrocskáját még a legkötekedőbb megfigyelő sem mondhatta csúnyának, tündéri fogai vakítottak a fehérségtől (mosta is őket reggel, este, sőt, étkezések után is). Édes kis alakja és karcsú lábai voltak – szó ami szó, teljesen kifogástalan kis hercegnő volt.

Hanem a szemei... Hát igen, különlegesen ragyogó, szép kék szeme volt, de valami nem volt rendben vele. Bármit is látott ugyanis Rózsaurca hercegnő, semmit sem talált jónak.

Egyszer például az történt, hogy Királyné Anyuka a palota hatalmas kertjében sétálgatva megállt a kis tó mellett, hogy az aranyhalakat etesse, és így kiáltott fel: – Hát nem aranyos kis teremtetek?

A kis hercegnő mérgesen toppantott: – Dehogysis! Hiszen túl nagy a szájuk és túl széles a

farkuk!

Egy másik alkalommal Király Apuka nagyon figyelmesen megnézte az egyik udvarhölgyet, és megjegyezte: – De csinos a ruhája!

Rózsaurca hercegnő nyomban ráförmedt: – Túl hosszú a szoknyája, túl rövid az ujja, a színe pedig egyáltalán nem illik a szabásához.

Az is előfordult, hogy valamelyik távoli országból fiatal, daliás herceg érkezett pompás kísérettel, hogy megkérje Rózsaurca hercegnő kezét. Hanem a hercegnőnek még csak beszélgetni sem akaródzott vele, csupán a küszöbről kiabált be szörnyen udvariatlanul: – Túl nagyok a fülei, nem borotválkozott, a lovának a lába pedig inas.

Közben mindenki úgy látta, hogy a hercegnek igenis csinosak és éppen megfelelő méretűek a fülei, aznap reggel is gondosan megborotválkozott finom borotvahabbal és márkás borotvával. Lova pedig pompásabb volt Király Apuka istállójának valamennyi nyihogó paripájánál.

Amikor újra és újra megismétlődtek az ehhez hasonló esetek, az emberek félni kezdtek a kis hercegnőtől, és senki nem ment szívesen a közelébe. Ugyanakkor ritka bölcsességet tulajdonítottak neki, mert minden emberben észrevett olyan hibákat is, amelyeket senki addig nem látott meg.

Meg kell hagyni, néha elégedett is tudott lenni a hercegnő: olyankor fordult ez elő, amikor a tükör előtt új ruháit és kalapjait próbálgatta, és saját bájos pofikáját nézegette. Ezen keresve sem talált semmi hibát.

Hanem egyszer aztán Király Apuka valóban megharagudott, mert Rózsaurca hercegnő az örökös hibakeresésével kis híján palotaforradalmat robbantott ki.

A birodalom miniszterelnöke ugyanis nagyon gazdag és tekintélyes, már idősödő férfi volt, aki majdnem ugyanakkora hatalommal rendelkezett, mint maga Király Apuka. Egyszer a palotában nagy vacsorát rendeztek, amelyre meghívták idegen országok követeit és a birodalom legelőkelőbb férfiai és asszonyait.

A miniszterelnök szólásra emelkedett, hogy megtartsa szépen megírt, gondosan előkészített ünnepi beszédét. A felénél tartott, amikor a kis hercegnő, aki Királyné Anyuka és Király Apuka között ült, hangosan ásított, és mindenki füle hallatára megszólalt: – Hiszen ennek disznószeme van!

Dermedt csend támadt. A miniszterelnök a haragtól paprikavörös lett. A hercegnő elgondolkodva tette hozzá: – Tisztára úgy néz ki, mint egy béreslegény a tehénistállóból.

Ez már túl sok volt. Az egész terem féktelen nevetésben tört ki, mert mindenki tudta, hogy a miniszterelnök gyerekkorában tehénpásztor volt, noha később magas rangra emelkedett. Nem szerette azonban, ha erről beszéltek.

A miniszterelnök kirohant, és ha maga Király Apuka nem futott volna utána, nem kért volna tőle több ízben bocsánatot, és nem ígérte volna meg neki, hogy megkapja a Sárga Pávakakas Szárnya lovagi kitüntetését, lázadást szított volna, és felakasztatta volna a kis hercegnőt. Ennyire haragudott!

Egyszóval Király Apuka akkor igazán nagyon mérges lett. Elrendelte hát, hogy a birodalom legtudósabb orvosai vizsgálják meg a kis hercegnő szemeit, és állapítsák meg, mi a baja, miért talál hibát minden emberben. Egy reggel el is jött az egyik orvos, alaposan megvizsgálta a hercegnő szemét, és végül ezt mondta: – Nincs itt semmi hiba.

– Valóban nincs – mondta a hercegnő, – de magának ferde az orra.



Eltelt egy fél év, és a szomszéd ország királya ellátogatott a birodalomba. Tiszteletére az egész várost zászlókkal és virágfüzérékkel díszítették fel. A kis hercegnő ebből az alkalomból huszonnégy szép, új kosztümöt kapott és harminc, egyenesen Párizsból rendelt kalapot.

Elérkezett az ünnepélyes fogadtatás napja. Tizenkét pompás, fehér ló húzta hintóban érkezett a szomszéd ország királya, és belépett a palotába. Nagyon kedves idős úr volt, megpaskolta a hercegnő orcáját, és megkérdezte, hogy van.

– Köszönöm jól – felelte a hercegnő, majd hozzáfűzte: – Ön úgy lépked, mint a kacsák.

A király úgy elámult, hogy meg sem tudott szólalni. A hercegnő folytatta: – Kíváncsi volnék, vannak-e úszóhárttyák is a lábujjai között!

A király erre úgy megharagudott, hogy felszökött a vérnyomása és megszedült. Amikor jobban lett, nyomban távozni akart, és hadat akart üzeni Király Apukának, akinek a palotájában így megszegényítették. Királyné Anyuka könnyei és Király Apuka bocsánatkérései végül mégis lecsillapították, mert hisz a lelke mélyén nagyon kedves, öreg király volt. Ettől fogva azonban Király Apuka komolyan aggódni kezdett a lánya miatt, A legtávolibb országokból hívtak orvosokat, varázslókat, vajákos asszonyokat és tudósokat, hogy megvizsgálják a hercegnőt. Egyikük sem talált azonban semmi hibát benne. Az egyik doktor azt állította, hogy az epéjével van baj, és gyógyszereket adott neki. Egy másik azt magyarázta, hogy a mája ferdén nőtt, és erős masszírozásra van szüksége.

Egy indiai varázsló hideg zuhanyt és kádfürdőt javasolt.

Így ment ez egészen addig, amíg meg nem érkezett a világ egyik legnagyobb tudású sebészorvosa, aki azt mondta: – Semmi másra nincs szüksége, mint napjában háromszor egy kiadós verésre.

Erre a hercegnő haragosan felkiáltott: – De hisz magának sárga és szőrös a hasa! – Azzal megparancsolta, hogy az összes orvost, varázslót és vajákost hengergessék meg a pocsolójában, utána pedig kergessék el őket az országból, mert ez az utolsó javallat már az egész királyi család becsületét sérti.

Ez után az eset után a király közhírré tette az egész világon, hogy az a férfi, aki képes elérni, hogy Rózsaorca hercegnő mindent úgy lásson, ahogy más emberek, megkapja öt feleségül, és amikor Király Apuka ideje lejár, övé lesz az egész birodalom. Ám hogy a hercegnőt ne zaklassák a szerencsevadászok, csalók és kíváncsiskodók, a király azt is elrendelte, hogy mindenkinek, aki sikertelenül próbálkozik, függessenek egy nagy rézkarikát az orrába.

Sokan próbáltak szerencsét. Jött egy finom, monoklis udvari ember, akinek napjában kétszer vasalták a nadrágját. Udvariasan megcsókolta Rózsaorca hercegnő kezét, és azt mondta: – Oh, milyen szép, bájos keze van, és milyen fényesek a szemei, a szájacskája pedig olyan, mint a cseresznye. Azt hiszem, ön a világ legaranyosabb kis hercegnője.

– Szóval így gondolja...? mondta a hercegnő. – A maga orra viszont ormányra emlékeztet.

A finom, udvari ember zavarba jött, és kisomfordált a szobából. Az orrába beakasztották a rézkarikát, és többé nem nézett ki finom uraságnak.

Aztán jött egy hírneves művész. Széles, bársony csokornyakkendőjéből lehetett látni, hogy valóban híres művész, más, mint a többiek. Este kivitte Rózsaorca hercegnőt a palota kertjébe, nagyon szép dolgokat mondott neki a rózsákról és a fülemüléről, végül pedig így szólt: – Drága kicsi hercegnő! Hát nem csodálatosan szép a Hold ma este?

– Ugyan kérem! – vetette oda a hercegnő. – Hiszen épp olyan szürkéssárga, mint a maga

ábrázata. Ráadásul magának piros az orra.

A művész orrába is betették a rézkarikát, de ő tulajdonképpen büszke volt rá, mert megkülönböztette a többiektől. Festett is aztán egy híressé vált képet, amelyen saját csokornyakkendővel, orrában rézkarikával ábrázolta magát, címül pedig ezt adta neki: „A férfi, aki más, mint a többiek”. A festményt nagyon megdicsérték az újságok, az emberek megcsodálták, végül pedig jó drágán megvásárolta az állami művészeti gyűjtemény.

Egészen közel a birodalom határához volt egy kis falu, annak a szélén állt egy kicsi, szürke ház, abban pedig egy igen figyelemreméltó fiatalember lakott. A falu népe szerint az volt a különös ebben a fiatalemberben, hogy épp csak annyit dolgozott, amennyiből megélhetett, és megvehetett magának néhány könyvet. Amikor nem olvasott, az erdőt és a mezőt járta, a földön heverészett, és figyelte, hogyan nő a fű. A falubeliek azt állították, hogy hallották, amikor a pillangókkal és a méhecskékkal beszélgetett. Igaz, ami igaz, a házikója kertjében volt egy rózsaszárga, amely tele volt szebbnél szebb bogarakkal, és mindegyik bogár fedőszárnya zöldessárgán csillogott. Ezekkel minden reggel elbeszélgetett, a falubeliek pedig azt suttozták, hogy bizonyára nincs ki mind a négy kereke.

Nem volt különlegesen szép, de jó kötésű, egészséges fiatalember volt, okos, mosolygó szemekkel.

Megelégedetten élt, mindenben meglátta a szépet, és úgy vélte, hogy a legrosszabb emberben is sok jó tulajdonság rejlik.

Egy napon meghallotta Király Apuka felhívását. Amikor megtudta, mi a baj Rózsasorca hercegnővel, először nagyon felmérgesedett, ám aztán csak elmosolyodott. Egy terv fogalmazódott meg benne.

Így történt, hogy ez a fiatalember jókor reggel becsöngetett a királyi palota kapuján. Mindenki aludt még, és amikor az álmos udvarmester odajött kinyitni a kaput, először el akarta zavarni a fiatalembert.

De amikor az kijelentette, hogy a hercegnőt akarja meggyógyítani, be kellett engednie. Az udvarmester a kertbe irányította, és megparancsolta, hogy ott várja meg, amíg a hercegnő felkel.

A fiatalember körbesétálta a kertet, és nézte, hogyan szippantják fel lassanként a napsugarak a harmatcseppeket a virágok szirmairól és a fűszálakról. Játszozott az aranyhalakkal, és mosolygott magában. A kert olyan szép volt, hogy el is felejtette, miért jött.

Amikor az óra tízet ütött, felébredt a hercegnő, megitta ágyában a csokoládét, megette a süteményeket. Hallván, hogy ismét vár rá a kertben egy csodadoktor, felvette szőrmével szegélyezett, legszebb rózsaszín ruháját, és feltette a legcsinosabb kalapját, amely épp előző nap érkezett egyenesen Párizsból. Megnézte magát a tükörben, és megállapította, hogy igazán bájos és elragadó kis hercegnő.

Már dél volt, amikor Rózsasorca hercegnő kiment a kertbe. Előre mosolygott magában, amikor arra gondolt, milyen gonoszsgot mond majd ennek az új jövevénynek.

Amikor kiért a kertbe, először nem látott ott senkit. Végül megpillantotta a fiatalembert, aki elmerülten nézegetett egy nagy, sárga napraforgóvirágot és a levelén ülő tarka lepkét.

A hercegnő egészen közel ment hozzá, de a fiatalember észre sem vette. A napfény megcsillant a haján, fiatal volt, egészséges és üde, és a hercegnőnek meg kellett állapítania magában, hogy a fiatalember bizony kellemes jelenség. Ahhoz azonban nem volt hozzászokva, hogy őt észre sem veszik. Bájos kis lábával dacosan toppantott, és hangosan elköhintette magát.

A fiatalember lassan feléje fordította a fejét, rápillantott, és megkérdezte: – Hát te ki vagy?  
– Én vagyok Rózsasorca hercegnő! – mondta a hercegnő fenyegetően.

Erre már eszébe jutott a fiatalembernek, mi a dolga, és elmosolyodott, ám aztán nyomban újra elkomolyodott, és tűnődve méregette a hercegnőt.

Eltelt egy perc, majd ásítva megszólalt: – Aha. Csúnya kalapod van.

– Ó! – mondta a hercegnő. Úgy meglepődött, hogy semmi egyebet nem tudott kinyögni.

– Az orrod pedig túl nagy! – folytatta a legény. A hercegnő elpirult. De hisz ez lehetetlen!

– A fogaid is csúnyák! – szólt a fiatalember rövid tűnődés után.

– Óóóó – jajdult fel a hercegnő.

A fiatalember méregette még egy ideig, aztán lustán, vontatottan megjegyezte: – És milyen görbék a lábaid!

Azzal hátat fordított a hercegnőnek, és újra nézegetni kezdte a napraforgóvirágot.

A hercegnő elgyötörten beszaladt a szobájába, és vizsgálgatni kezdte magát a tükörben.

Vagy úgy. Talán van benne valami. Ennek a kalapnak a formája nem is olyan szép. Lekapta a fejről, és bevágta a sarokba. Na de az orra! Nem, az lehetetlen. Hiszen annyira elragadó és bájos kis orra van! Lassacskán mégis beléje fészkelte magát a kétség. Talán tényleg túl nagy! Végül már egészen biztos volt benne, hogy túl nagy. És a fogai... Az igaz, hogy nagyon tiszták és fehérek, de talán nem egészen egyformák és szabályosak. Amikor pedig a tükörben alaposan megszemlélte a lábát, valóban kissé görbének találta. A hercegnő elborzadt, végtelen szomorúság lett úrrá rajta. Lassú léptekkel visszatért a kertbe.

A fiatalember még mindig ott volt, és a napraforgóvirágot nézegette. Úgy elmélyült benne, hogy a hercegnő nem mert odamenni hozzá, nehogy megzavarja. Végül mégis erőt vett magán, és hozzá lépve félénken meghúzta a kabátujját.

A fiatalember megfordult, és rámordult: – Na, mi van?

A hercegnő szörnyen elbátortalanodott, és félénken ezt dadogta: – Fi-figyelj ide! Megígérem neked valamit? Izé... azt, hogy nem mondom el... nem mondom el senkinek, hogy... hogy szóval... hogy túl nagy az orrom... és... és, jaj, Istenem... csúnyák a fogaim... és görbe a lábam. Eddig még senki nem vette észre.

– Hm-mmh! – mondta a fiatalember. – Éppenséggel fontolóra vehetem a dolgot. De nem gyönyörű ez a napraforgóvirág?

– De az! – felelte a hercegnő, és rácsodálkozott: valóban egészen különlegesen szép az a virág.

– És azok az aranyhalak ott a tóban, hát nem elbűvölő kis teremtmények? – folytatta a fiatalember. – Szaladj, hozz egy kis kenyeret, etessük meg őket!

A hercegnő már szaladt is a kenyérért, leültek a tó partjára, és morzsákat dobáltak az aranyhalaknak. A fiatalember látta, hogy Rózsasorca hercegnő valóban rendkívül bájos kis teremtés. A hercegnő pedig úgy vélte, hogy a fiatalember tulajdonképpen nagyon jól néz ki.

Végül a hercegnő félénken és szégyenkezve megszólalt: – Ide hallgass! Okos a szemed, és a hajad gyönyörűen csillog a napsütésben. Nagyon tetszel nekem! Nem akarsz feleségül venni?

– Hm! – mondta a fiatalember. – Hát ez bizony nem megy. Te egy kis önelégült majom vagy!

A hercegnő küszködött a sírással: – Jaj, jaj! Soha többé nem leszek majom!

– No, ha nem, hát legyen! – egyezett bele a fiatalember kegyesen. Rózsasorca hercegnő pedig a

fiú nyaka köré fonta a kezét, és így szólt:– Te vagy a legbölcsebb és legkedvesebb a világon.

Amikor Királyné Anyuka és Király Apuka reggeli sétát tettek a kertben, Király Apuka felkiáltott: – Milyen csodálatos a világ így reggelente!

– Valóban az! – szólalt meg a kis hercegnő egészen közlről. – Én pedig férjhez megyek ehhez a fiatalemberhez!

(1929)

### **Mese India hercegéről és az Álomhölgyről.**

Messze India északi részén, a Földanya őserdők borította hegyeinél volt egyszer egy kis birodalom.

Királyának gazdagsága tíz fehér elefántból és egy nagy kincseskamrából állt. A király, elődjét követve, sok kincset halmozott fel kincseskamráiban. Zsákokban állt az arany és ezüstpénz, a padlón gyémánt-, rubin-, zafír- és topázhalmok, arany állványokon szépséges képek sorakoztak a fal mellett, a falakat finom selymek borították.

A király naphosszat kincseskamrájában üldögélt, és nézegette, hogyan szikrázik az arany és a drágakő a fáklyák fényében. Szíve mégis nyugtalan volt, mert bár háta mögött tudta már férfikora nagyobbik részét, nem volt még fia. Félt, hogy vele kihal a királyi család, és nem lesz senki, akire örökségül hagyhatná birodalmát, elefántjait és kincseit.

Feleséget vásárolt hát magának: egy fehér szüzet, aki nagy karavánnal érkezett egy távoli, nyugati, ismeretlen világból. Nagy, álmodozó szemmel járt-kelt a szűz a királyi ház kertjeiben, és fehér kezével megcirógatta a pompás, aranyszínű virágokat, amelyek esténként kinyíltak, hogy magukba szívják az elrejtőző Nap sugarait. Fehér teste hűvös, vágyakozó és szép volt, és a király gyakran úgy érezte, ez a lány egész más világban él, mint a többi emberek.

Végül a királynak kisfia született, de a szép, fehér édesanya lelke az alkonypír szárnyán elrepült a távoli Nyugat világába; fia és férje nélküle folytatta életét.

Amikor a kisfiú megszületett, a király összehívta a csillagjósokat és álomfejtőket, hogy elkészítsék fia horoszkópját, és megjósolják az életútját. De miközben az eget és a csillagokat vizsgálták, elámultak, mert ehhez fogható csillagállást addig még senki sem látott. Benne volt abban a Háború vérpiros csillaga, a Szenvedés csillaga, a Hosszú Út csillaga és a Szerelem ragyogó, sugárzó csillaga, de mindezek fölött ott ragyogott a Nagy Vágyakozás sápadt, kék csillaga. Senki sem tudta megmagyarázni, mit jelentenek ezek így, együtt.

Amikor a herceg hétéves lett, a király tanárokat fogadott melléje, a legbölcsebb férfiakat, akik megtanították a szent szanszkrit nyelv olvasására és írására, régi történeteket meséltek uralkodókról, varázslókról és óriásokról, a Bölcsek Kövéről és a fekete hegyek szüzeiről, és megtanították azokra a varázsigékre és ráolvasásokra, amelyekkel az ember az égi szellemeket a maga szolgálatába állíthatja.

Ahogy a fiúcska növekedett, egyre inkább úgy látszott, hogy különbözik a többi gyerekektől.

Csendes és félénk volt, kerülte a többiek társaságát, és szeretett éjszakánként a holdfényben csavarogni. Ilyenkor a csillagfényes éjjelen illatozó virágokat keresgélte, a pillangókat leste és hallgatta az éjszakai madarak énekét. Mély, sötét szemeivel mintha mindig valamilyen más láthatatlan világba tekintett volna. Ezért is adták neki az Éjszem herceg nevet.

A király gyakran magával vitte a fiatal herceget a kincseskamrába, ahol a gyermek szívesen játszadozott a rubinokkal és a topázokkal. Szerette nézegetni ezeknek a köveknek bíborvörösén és mélysárgán sugárzó fényét. Egyszer késő éjjel együtt jöttek ki a kincseskamrából. A király jó kedvében volt, örömet akart szerezni a fiának, és így szólt: – Mondd meg, mit szeretnél a legjobban, megkapod tőlem.

A király azt gondolta, hogy fia olyasvalamit szeretne, amit a kincseskamrában láttak. Talán egy arany képet vagy egy ezüsből és elefántcsontból készült trónszéket, esetleg egy drágakövekkel díszített kardot vagy aranyszálakból szőtt köpönyeget.

A herceg azonban ragyogó, sötét szemével a látóhatár felé intett, ahol egy nagy, magányos csillag ragyogott és felkiáltott: – Ó, apám! Add nekem azt a csillagot!

A király elcsodálkozott. Vajon mit hoz a jövőndő ennek a fiúnak?

Egy barátja mégis csak volt a fiatal Éjszem hercegnek. Egy kis barna bőrű leányka, aki a királyi palotát körülvevő fal külső oldalához tapasztott, nádfödeles házikóban lakott. A herceg Aranyvirágnak nevezte el, mert amikor először találkozott vele, a Nap rásütött, és úgy bearanyozta a bőrét, hogy a királyi palota kertjében pompázó, aranyszínű virágokra hasonlított.

Aranyvirág éppolyan csendes és álmodozó volt, mint Éjszem herceg. A herceg éppen ezért szerette meg. Néha együtt üldögéltek a tó partján, és nézték, hogyan tárják ki kék csíkos szirmaikat reggel a lótoszvirágok, és hogyan zárják össze őket naplementekor, mielőtt a víz alatt keresnének menedéket.

Órákon át üldögéltek csendben, vagy arról meséltek egymásnak, mit álmodtak az éjjel.

Éjszem herceg gyakran látott forró és vörös álmokat, amelyeket nem értett, és a fullasztóan meleg éjszakákon reszketett tőlük ágyában. Aranyvirág álmai ezzel szemben kékek voltak, s olyan törékenyek és szépek, mint az árnyékban növvő virágok.

Abban az évben, amikor a herceg betöltötte a tizennegyedik életévét, az északnyugati látóhatáron felfénylett a Háború nagy, vérpiros csillaga. A király úgy gondolta, hogy eljött az idő: a herceget hozzá kell szoktatni a hadviseléshez is, és elküldte Délre, hogy részt vegyen a barbár fekete népek elleni harcban.

Két éven át nemigen érkezett hír a hercegről, de amikor pompás fekete lova hátán visszaérkezett, sok száz, aranyat, drágaköveket és szőnyeget cipelő fekete rabszolgát hozott magával. Feje fölött lobogott a Háború véres csillaga, karja megerősödött a küzdelmekben, s a birodalom területét majdnem megkészszerzte. A legyőzött ellenséggel ugyanakkor könyörületes volt. Ennek köszönhető, hogy a leigázott népek szívesen elfogadták fejedelmüknek.

A király kincseskamrája színültig megtelt. Soha korábban nem volt a birodalom ilyen hatalmas és gazdag. A király büszke volt a fiára.

Aranyvirág látta, hogy a herceg büszkébben tartja a fejét, és a hadjárat alatt férfivá vált, a lelke azonban ugyanolyan álmodozó maradt, mint amilyen régen volt, és tekintete egyre csak az ismeretlen felé révedt.

Éjszem herceg és Aranyvirág továbbra is együtt sétálgattak, és esténként a lótoszos tó partján

nézegették, hogyan zárulnak össze éjszakára a lótuuszok. De a barátságuk más lett, mint azelőtt; mindketten felnőttek, és valahányszor a herceg megérintette Aranyvirág kezét, a lány elpirult. A fiú azonban ebből semmit nem vett észre.

Egyik éjjel a herceg különös álmot látott. Eljött hozzá egy csodálatosan szép fiatal nő, és intett neki, hogy kövesse. A nő vonásait a herceg nem tudta kivenni, mert arcát fátyol borította, de úgy érezte, azonnal megismerné, ha újra megláthatná. Azon az éjszakán az égen a Szerelem csillaga ragyogott, és sugarát az ablaknyíláson át a herceg arcára vetette. Amikor az ifjú felébredt, úgy érezte, soha életében nem lehet boldog, ha nem találja meg ezt a leányt.

Reggel elmesélte Aranyvirágnak az álmát az Álomhölgyről. Nem vette észre, hogy Aranyvirág elsápad a szívébe hasító fájdalomtól. Szólni azonban a leány így szólt: – Ó, biztosan gyönyörű szép, és hozzád való volt!

Éjszem herceg elhatározta, hogy elindul megkeresni az Álomhölgyet. A király figyelmeztette a hosszú út veszélyeire, és megpróbálta meggyőzni arról, hogy lehetetlen megtalálni a hatalmas világban valakit, akinek a neve és a lakóhelye is ismeretlen. De a herceg megingathatatlan maradt... E nélkül a leány nélkül nem tud élni!

Egy reggel aztán a herceg elmondta a Hosszú Utazás varázsigéjét, és a levegőbe lőtte nyilát. A nyílvessző visszaesett a földre, hegye északnyugat felé mutatott. A herceg szíve ijedten megdobbant.

Tudta, hogy arrafelé a boszorkányok, óriások és szörnyetegek elvarázsolt földje van. De nem szállt inába a bátorsága, megsarkantyúzta lovát, és egyenesen északnyugat felé indult.

Mire leszállt az est, elérkezett a birodalom határára, és éppen le akart pihenni egy nagy fügefafa tövében, amikor lódobogást hallott. Elcsodálkozott. Ki jár vajon ezen az elhagyatott vidéken?

Megfordult, és meglátta, hogy Aranyvirág vágat utána fehér lován. Amikor odaért a herceghez, a lány földre borult előtte, és így szólt: – Drága Éjszem! Vigyél magaddal! Talán olykor segítségemre lehetek, és igyekszem majd, hogy semmi gondot ne okozzak neked. Nem tudok otthon maradni nélküled... Te vagy az egyetlen barátom...

A herceg megpróbálta elmagyarázni, milyen megpróbáltatások és veszélyek leselkednek rájuk az úton, de Aranyvirág nem törődött ezzel.

– Ha nem fogadsz el útitársul, a nyomodban megyek majd, bármerre vezessen is utad.

Így történt, hogy azon az éjszakán együtt aludtak kéz a kézben a fügefafa alatt, és reggel együtt folytatták útjukat. Voltaképpen a herceg örült, hogy útitársa akadt, mert barátságtalan volt az utazás egyedül az idegen vidéken át.

Harminc napig bolyongtak az őserdőben, míg egy kihalt tájra nem értek, amelyet valaha a Leghatalmasabb haragja pusztított el. Egyetlen zöld fűszál sem nőtt, itt-ott fekete, elszenesedett fatörzsek meredtek az égre mogorván és fenyegetően; még a homok is súlyos és sötét volt. Kiegett városok romjait látták, melyeket a homok már nagyrészt beborított.

Iszonyatos vidék volt. Éjszakánként, amikor a homokon feküdtek, szörnyű kiáltásokat és rikácsoló nevetést hallottak maguk körül, bőrszárnyak csapkodtak körülöttük, és rettenetes zöld szemek bámultak rájuk a sötétben. Aranyvirág azonban varázskört rajzolt maguk és a lovak köré, s így a sivatag szellemei nem tudtak kárt tenni bennük.

Öt napja mentek már, amikor a lovak elpusztultak, mert a sivatagban semmi ennivalót nem találtak.

A herceg és Aranyvirág gyalog folytatta az utat. A Nap égető heve sebesre perzselte a bőrüket,

és fogytán volt az ivóvizük is. Amikor Aranyvirág ezt észrevette, többé nem ivott, hogy a hercegnek több maradjon.

Aztán elfogyott a vizük, és Aranyvirág már majdnem szomjan halt, amikor elérkeztek a Hét Folyó Földjére. Aranyvirág holtfáradt volt, de a hercegnek, aki az úton elég vízhez jutott, még bőven volt ereje.

Egy nagy, zöld rétre értek, ahol sok jószág legelt. A herceg a pásztoroktól megkérdezte, van-e ezen a környéken egy különlegesen szép nő. A pásztorok ijedten néztek körül, és egy messziről odalátzó vörös hegyre mutattak: – Ott lakik az óriás, aki leigázta ezt a vidéket. Valahonnan elrabolt egy csodálatosan szép hercegnőt, aki azóta is vára pincéjében raboskodik.

A herceg azt gondolta, hogy talán ez lesz az ő Álomhölgye, és elhatározta, hogy elmegy az óriás várába, hiába próbálták a riadt pásztorok lebeszélni.

Aranyvirág és a herceg óvatosan megközelítették a vörös hegyet, és a közeli erdőben elrejtőzve várták be az éjszakát. Látták, hogy a hegy vörös szikláján hatalmas vár emelkedik, és látták az óriást magát is. Olyan magas volt, mint hét közönséges férfi együttvéve, vörös volt a bőre, karját és mellét hosszú szőr borította. Amikor besötétedett, látták, hogy az óriás kihajt három ökröt a vár udvarára.

Kisvártatva hatalmas tűz piros fénye lobbant fel. A vár kapuja azonban nyitva maradt.

Elindultak, hogy fellopakodjanak a hegy csúcsára. A kapuhoz érve látták, hogy az óriás éppen egy nyársra húzott ökröt forgat a hatalmas máglyán. Amikor a hús megpuhult, ujjjaival négyfelé tépte, és irdatlan szájába tömte. Felfalta mindhárom ökröt, aztán lefeküdt a tűz mellé, és úgy látszott, hogy el is aludt. A kapu pedig továbbra is nyitva volt.

– Lopakodjunk át óvatosan az udvaron! – súgta a herceg, de Aranyvirág megragadta a kezét és visszatartotta.

– Vajon miért hagyta nyitva a kaput? Valami csel lehet ebben! – suttogta, – Ugyan, miket nem beszélsz! – mondta a herceg könnyelműen. – Annyira bízik az erejében, hogy még arra sem figyel, bezárta-e a kaput. Gondolj csak bele, lehet, hogy az én Álomhölgyem itt raboskodik a pincében.

Vigyázva kiléptek az udvarra, de alig tettek pár lépést, a föld megsüllyedt alattuk, és hatalmas robajjal beleesetek egy nagy gödörbe. Egyikük sem sérült meg, mert a gödör alján száraz széna volt.

Az óriás máris ott termett a gödör szélénél, a combját csapkodta, és gonoszul nevetett. Nevetése visszhangzott, mint a mennydörgés.

– Hah-hah-haa! – üvöltötte. – A csapdám még mindig jól működik.

A herceg előrántotta a kardját, és felkészült a harcra. Olyan bátornak látszott, olyan szép és daliás volt, hogy Aranyvirág teljesen megfeledkezett a veszélyről. De még mielőtt a herceg észbe kapott volna, az óriás egy hosszú csipesszel kikapta kezéből a kardot, és messzire elhajította. Azután letérdelt a gödör mellé, és mindkettőjüket hatalmas tenyerébe vette.

– Hiszen a te husikád finom porhanyós! – mondta Aranyvirág végtagjait tapogatva. – Ízletes utóétel lesz belőled holnapra. A másik már egy kicsit rágósabbnak látszik, de a változatosság kedvéért ez is megteszi az ökörsült helyett.

Ezt mondván kezüket, lábukat vigyázva, de azért jó erősen összekötözte, és lefektette őket az udvar közepére. Ő maga leheveredett ökörszörből készült ágyára a tűz mellé. Nemsokára dörgő horkolás jelezte, hogy mély álomba merült.

Éjszem herceg csendesen feküdt, és szomorú gondolatok jártak a fejében. Így ér hát véget a kalandja, sohasem találja meg Álomhölgyét. Aranyvirág azon kesergett magában, hogy a hercegnek meg kell halnia. Saját magát nem sajnálta, de a herceg még olyan fiatal és szép. Nincs valami mód a menekülésre?

Egyszerre csak Aranyvirág észrevette, hogy a máglyából szikrák pattannak ki az udvarra, s ettől nagyszerű gondolata támadt. Egy nagy, izzó parázs egészen közel esett le mellette. Óvatosan odahempergett, és összekötözött kezét hozzányomta. Beléhasított a fájdalom, amint a parázs megégette gyöngé csuklóját, de a hercegre gondolt, és egy hangot sem hallatott, bár szemét elborították a könnyek.

A kötelek szálanként elégték, és hamarosan kiszabadult a keze. Megperzselt ujjával kiszabadította a lábát is, odasietett a herceghez, és kioldotta a köteleit. A herceg talpra szökkent, és elszaladt a kardjáért, amelyet az óriás a fal mellé dobott. Amint megszerezte, odalopakodott az óriás mellé, és minden erejét összeszedve egy hatalmas ütéssel kettészelte a fejét.

Aranyvirág csak most kezdte érezni, mennyire fáj a megégetett keze. Össze kellett szorítania a fogait, hogy ne jajgasson. Éjszem herceg semmit sem vett észre. Se látott, se hallott, kereste Álomhölgyét...

A vár pincéjében rá is talált egy nagyon szép, fiatal leányra, de rögtön megállapította, hogy ez nem az Álomhölgy. A lány elmondta, hogy ő a Hét Folyó Ország császáranak a leánya, és hogy az óriás szörnyű pusztulást hozott erre az egész vidékre. Éjszem herceg is elmondta a maga történetét. A hercegnő azt kérte, kísérjék el őt szülővárosába. Lakik ott egy nagyon híres varázsló, talán ő tud tanácsot adni a hercegnek.

Éjszaka kipihenték magukat a várban, aztán reggel útnak indultak. Amikor a pásztoroknak beszámoltak az óriás haláláról, azok három paripát adtak nekik hálából. Négy napon át lovagoltak szép, dúsan termő vidékeken keresztül, végül megérkeztek a Hét Folyó Országának fővárosába.

A császár kimondhatatlanul boldog volt, hogy visszakapta leányát, és megígérte Éjszem hercegnek, hogy minden lehetséges módon segít neki. A herceg azonban semmi mást nem kívánt, csak hogy találkozhasson az ország híres varázslójával, aki a város szélén lakott egy házikóban.

A császár gazdag ajándékot küldött a varázslónak, és megkérte, hogy válaszoljon az idegen kérdéseire. Éjszem herceg és Aranyvirág kissé félve léptek be a félhomályos szobába. A sarokból koponyák vigyorogtak rájuk. A mennyezeten egy kitömött krokodil függött, az asztal alatt vörös hasú gyíkok csúszkáltak. Maga a varázsló egy pirosló, tűzzel izzó olvasztókemence mellett ült, és az asztalon levő kristálygömbre meredt.

Éjszem herceg elbeszélte a történetét, és megkérdezte: – Mondd meg nekem, megtalálom-e valaha Álomhölgyemet?

A varázsló nem válaszolt semmit, hanem figyelmesen megnézte Aranyvirágot. Aztán hirtelen így szólt:

– De hisz te megégetted a kezed, hogy történt? Gyere ide!

Aranyvirág közelebb lépett. A varázsló egy elefántcsont dobozkát vett elő, illatos kenőccsel bekente a sebeket, és azok rögtön meggyógyultak. Hosszú ideig megint nem mondott semmit. Egyre csak a kristálygömböt figyelte. Mindent látott benne, ami a herceg és Aranyvirág utazása alatt történt.

Szomorúan és elgondolkozva mosolygott. Végül így felelt a hercegnek: – El kell menned



egészen a Halál Birodalmának határáig, mire megtalálsz Álomhölgyedet. De nem tudom, hogy akkor sokáig vele maradhatsz-e. Minden a Nagy Sors kezében van, akinek gondolatait senki emberfia nem ismerheti.

– Mit kell tennem, hogy megtaláljam? – kérdezte a herceg. Folytasd csak az utat északnyugat felé.

Meglátod, egyszer csak rájössz, mit kell tenned – válaszolta a varázsló. – Ennél több tanácsot nem adhatok neked.

Éjszem herceg megköszönte, és kilépett az ajtón, de Aranyvirág habozva megállt, mintha ő is akarna kérdezni valamit. A varázsló jelentőségteljesen rámosolygott, és így szólt: – Tudom, mire gondolsz. Csak egy valamit mondok, többet nem mondhatok, de azt jegyezd meg jól.

A Szerelem a Halált is legyőzi. Fogd ezt a kis palackot, és jól vigyázz rá. Amikor látod, hogy megérkeztetek a Halál Birodalmának a határára, add oda a hercegnek. Ne félj, nem mérge van benne. Ezt parancsolja a Nagy Sors.

Aranyvirág nemigen értette, mint jelent a varázsló válasza, de engedelmesen megfogta a kis kristálypalackot, és keblébe rejtette. Aztán csatlakozott Éjszem herceghez.

Még egy darabig elidőztek a császár vendégszeretét élvezve, aztán folytatták útjukat északnyugat felé. A császár testőrököt adott melléjük, akik elkísérték őket a Hét Folyó Országának határáig, de onnan kettesben kellett továbbmenniük.

Félelmetes mocsarakon keltek át, amelyekben nappal utálatos vízisiklók csúszkáltak, éjszakánként pedig kék lidércfények táncoltak, mire megérkeztek a legendás Fekete Csillag földjére. Tele volt zordon erdőkkel, sziklahasadékokkal és fekete hegyekkel, és az a hír járta, hogy kísértetek, boszorkányok és szörnyetegek lakják.

Néhány napon át semmi különös nem tapasztaltak, de egyszerre csak, amikor éppen egy úttalan erdőben bolyongtak, hirtelen felmagaslott előttük egy meredek hegyoldal. Rögtön tudták, hogy a hegy belsejében valamilyen szellem lakik, aki nem akarja továbbengedni őket. Éjszem herceg elmondta a hegyi szellemek varázsigéjét, és előhívta a szellemet.

A sziklafalon ajtó nyílt, az ajtóban megjelent egy vénségesen vén, fogatlan banya, és így kiáltott: – Hát ti mit kerestek itt? Tűnjetek el a földemről!

Éjszem herceg így válaszolt: – Engedd meg, hogy áthaladjunk rajta! Megadjuk, amit csak kívánsz.

A banya egy pillanatig figyelmesen nézett rájuk, majd Aranyvirágra mutatva ezt mondta: – Ha ez a lány nekem adja a szeme ragyogását, átengedlek benneteket.

Aranyvirágnak fájt a szíve, de nem habozott. Hiszen a herceg Álomhölgye forgott kockán. A következő pillanatban a hegy eltűnt előlük, és folytathatták útjukat, hanem Aranyvirág szemei elhomályosultak, fénytelené váltak, és nem volt többé olyan szép, mint addig.

A Fekete Csillag országa teljes egészében egy roppant fennsíkon terült el, s a herceg és Aranyvirág egyre csak felfelé haladtak. Már majdnem felértek, amikor hirtelen megjelent előttük egy mély folyó.

Bármerre is fordultak, a folyó mindenütt előttük volt. Éjszem herceg elmondta a vízi szellemek varázsigéjét, és a folyó medréből kiemelkedett egy iszapos szakállú öregember.

– Mit kérsz azért, hogy átengedj bennünket a földeden? – kérdezte a herceg.

– Add nekem az összes véred felét, hogy a kagylóimat vérpiros gyöngyökkel ékesíthessem! – kiáltott a vízi szellem rikácsolva.

– Nem, azt nem lehet! – jajdult fel Aranyvirág, aki nem tudta elviselni a gondolatot, hogy a hercegnek fel kell áldoznia vére felét. – Majd én odaadom.

– Rendben van! Az is jó lesz! – mondta a vízi szellem elégedetten.

Nem telt bele egy pillanat, s már a túlsó parton is voltak, ám Aranyvirág sápadt és elgyötört lett, tántorogva lépkedett.

Végül a fennsík szélére értek, végtelen hómezőt láttak maguk előtt. Nekik azonban északnyugat felé kellett menniük, így hát a harapós hidegben folytatták az utat előre, a hómezőn keresztül.

Hamarosan észrevették, hogy a havat vékony jégréteg fedi, amely betörik a lépkek súlya alatt, éles széleivel felszaggatja a lábbelit. Ezért könnyebb volt úgy haladni, hogy egyikük elöl ment, a másíknak pedig nem kellett egyebet tennie, mint belelépni a kész lábnyomokba, ami már nem volt annyira nehéz.

Először a herceg ment elöl, és Aranyvirág az ő lábnyomaiba lépett. De a lány egy idő után észrevette, hogy a herceg cipője kezd szakadozni, amint az éles jég minden lépésnél belehasít. Erre így szólt: – Jobb lesz, ha én megyek elöl.

Azzal Aranyvirág került előre, és a herceg a nyomában lépkedett. Egy idő múlva Aranyvirág cipője szétszakadt, és mezítláb kellett folytatnia az utat a hóban. Az éles jég megsebezte a lábát, úgyhogy végül minden lábnyom vörös volt a vértől. De Aranyvirág nem gondolt a saját fájdalmára és szenvedésére. Hiszen a hercegnek könnyebben esett a járás. A herceg pedig nem vett észre semmit. Egyre csak Álomhölgyére gondolt.

Hét napon át gyalogoltak a hómezőn, amikor meglátták, hogy egy kicsi, meredek szélű fekete-fehér szikla emelkedik előttük. Addigra már a végsőíkg kimerültek, és halálosan éhesek voltak. Utolsó erejükkel megkerülték a hegyet, de embernek nyomát sem találták. Ugyanakkor az ég elborult és hullani kezdett a hó. Először lassabban, aztán egyre sűrűbben havazott, míg végül minden teljesen fehér lett, s ők három lépésre sem láttak maguk előtt.

A szikla tövében volt egy barlang, Éjszem herceg és Aranyvirág oda menekültek. Sehol egy faág, egy kis rőzse, tüzet sem tudtak rakni, hogy felmelegedjenek. A barlang száján befújt a hó. Behúzódtak a legbelső sarokba, és egymáshoz bújtak, hogy melegítsék egymást.

Egyszerre csak Aranyvirág észrevette, hogy a barlang földjére különös árny vetődik – egy árny, amelyet eddig soha nem látott. Dermesztő hideg áradt szét a testén. Látta azt is, mennyire sápadt és beteges a herceg arca, s hogy a szeme is már-már elhomályosul. Megértette, hogy most érkeztek a Halál Birodalmának határára.

Kebléből előhúzza hát a kis kristálypalackot, amelyet a varázslótól kapott, és kinyitotta.

Csodálatosan forró illat csapta meg az orrát. Éjszem herceg szeme lázban égett, hangja akadozott, félrebeszél: az Álomhölgyet, a hősivatagot és a Nagy Vágyakozást emlegette. A palackban biztosan gyógyszer van, ami megmentheti! Boldog öröm töltötte el Aranyvirág szívét. Mit számít, mi lesz vele, ha a herceg megmenekül! Óvatosan a herceg szájába töltötte a palack tartalmát.

A gyógyszer azonnal hatott. A herceg arcát egészséges pír lepte el. A meleg visszatért a testébe, és mély, frissítő álomba merült. Aranyvirág ráborult, hogy a saját testével melegítse, s ahogy teltek-múltak az órák, látta, hogy a furcsa, rémisztő árny a barlang földjén egyre sötétebbé és kivehetőbbé válik.

A herceg közben ezt álmodta: Újból a királyi palotában fekszik a saját ágyában, és érzi az éjjel

nyíló virágok illatát. Egy csillogó tűzpillangó szikrázó ívet rajzol a szoba levegőjébe. Az Álomhölgy megint ott van az ágyánál, és térdre ereszkedik mellette. A fátyla lehull, és a herceg meglátja, hogy az Álomhölgy nem más, mint Aranyvirág, aki ajkaival a herceg homlokát cirógatja.

A herceg érezte, amint forró könnyek hullanak az arcára. Ó, hogy ezt ő eddig nem vette észre!

Aranyvirág, éppen Aranyvirág, aki egész úton húségesen követte, és annyit szenvedett érte.

Aranyvirág az ő Álomhölgye! Éjszem herceg úgy érezte, mintha vakon járt-kelt volna egész életében.

Csak most, a Halál Birodalmának határán nyílt ki a szeme, és most értette meg, kire vágyott, és kit szeretett.

Ekkor a herceg fölébredt, és észrevette, hogy Aranyvirág egész idő alatt saját testével melegítette.

Magához szorította Aranyvirágot, és könnyes szemmel így szólt: – Ó, én Álomhölgyem, én Aranyvirágom! Meg tudsz bocsátani nekem? Egész életemben kimondhatatlanul önző voltam. Szomjajzátál értem, megégetted szép kezedet, odaadtad szemed ragyogását és véred felét értem. Sebesre jártad a lábad előttem, és az imént saját testeddel melegítettél. Most már tudom, mennyire szeretlek, és szívem átéli az összes fájdalmat, amit értem szenvedtél.

– Jaj, ne beszélj így! – suttogta Aranyvirág. – Ez mind nem jelent semmit. Hisz jobban szeretlek, mint az életemet.

Elfeledkeztek a barlangról, a hősivatagról és a Halál lábukra vetődő árnyékáról. Boldog szavakat suttogva, egymás ajkát keresve simultak össze.

Amikor megint kinyitották a szemüket, egy öregembert pillantottak meg, aki melljük telepedett.

Fáradtnak látszott, a szeme szomorú volt. Aranyvirág és a herceg megremegett, de nem tudták, miért.

– Ki vagy te? – kérdezte a herceg, és védelmezően a keblére szorította Aranyvirágot.

– A Halál vagyok – felelte az öregember fáradtan. – Egyikötöknek el kell jönnie velem a Halál Birodalmába. Ez a Nagy Sors parancsa, aminek nem szegülhettek ellen.

Éjszem herceg és Aranyvirág egymás szemébe néztek. Aranyvirág nyomban így szólt: – Rendben van. Vigyél engem, a hercegnek életben kell maradnia.

A herceg felkiáltott fájdalmában: – Nem, nem! Őt nem szabad elvinned. Vigyél engem, őt hagyd élni.

Újra összenéztek, és érezték, hogy lehetetlen őket elválasztani egymástól. Így kiáltottak a Halálra: – A szerelem összeköt bennünket, te sem választhatsz szét! Vigyél el mindkettőnket, ha úgy akarod, vigyél minket birodalmadba. Ha együtt lehetünk, te is kedves vagy nekünk, te is a barátunk vagy – kiáltották.

Ekkor elámulva látták, hogy az öregember, aki a Halálnak nevezte magát, ledobja magáról szakadt köntösét, és sugárzó fényben ott állt előttük a hatalmas, szépséges Sorsisten. Arcán gyönyörű mosollyal így szólt: – Föld és mulandóság gyermekei! Próbára tettelek benneteket, hagytam, hogy szerelmetek miatt sok vágyakozást és kint éljeteztek át. Most már látom, hogy kiálltátok a próbát, és szerelmetek dacolni képes a Halállal is. Mostantól fogva a Szerelem csillaga fényesen beragyogja utatokat, s ha majd eljön az idő, együtt léphettek be a Halál Birodalmába, s együtt tapasztalhatjátok meg a levegő szellemeinek boldogságát.

Azzal a hatalmas, szépséges Sorsisten szárnyára kapta a herceget és Aranyvirágot, s a hőmezőn és a sivatagon át visszavitte őket Földanya kebelére. Éppen a királyi palota mellett tette le őket, ahol az aranszínű virágok szirmaikba szippantották a lemenő Nap sugarait.

(1929)

### **Dzsinnisztán hercege.**

Drága kis barátom! Ma este nagy titokba avatlak be. Tudom, hogy már nagyfiú vagy, akire az ember titkokat is rábízhat. Nem pletykálsz el senkinek, ugye? A többiek nem értenék meg, és kinevethetnének mindkettőnket.

Dzsinnisztán birodalmának és Dzsinnisztán hercegének történetéről van szó. Tudom, hogy ezt a nevet nagyon nehéz kimondani, de gyakorolhatjuk együtt.

Hogy hol van Dzsinnisztán? Mi az tulajdonképpen? – Képzeld el, drága kis barátom, amikor első ízben meghallottam ezt a nehéz nevet, elővettem egy csomó nagyon vastag és bölcs történelemkönyvet.

Fekete vagy barna volt a borítójuk, és mindenféle fontos dolgot lehetett megtudni belőlük, de egyikben sem találtam említést Dzsinnisztánról.

Mivel ezektől nem lettem okosabb, az emberekhez fordultam: megkérdeztem tengerészeket, kereskedőket, autóvezetőket, sőt még rendőröket is! A legtöbben azt mondták, hogy ilyen ország nem létezik. Egy tengerész azt állította, hogy Grönlandon vagy valamelyik nagyon magas hegységben találom meg, egy kereskedő úgy vélte, biztosan Afrikában van, míg egy professzor azt mondta, hogy kis sziget az Atlanti-óceán közepén. De senki nem tudott semmi biztosat.

Egyszer, azt hiszem, a nyár legforróbb napján egy tündér lépett hozzám. A parkban üldögéltem az egyik padon, az emberek izzadtak, a kutyák nyelvüket lógatva lihegtek. Ekkor megállt előttem a mesékből jól ismert, magától járó hintó, és kiszállt belőle a tündér. Ahogy a nap rásütött, a haja mintha lángolt volna. Sokat tudó szemei fényesen csillogtak, és úgy látszott, neki egyáltalán nincs melege.

Rögtön láttam, hogy tündér, mert több ilyen nő nincs a Föld kerekén. Biztos vagyok benne, hogy azonnal megismernéd, ha találkoznál vele.

Egészen közel lépett hozzám, és fürkészően rám nézett. Felálltam, ahogy egy jólnevelt fiatalemberhez illik, és megkérdeztem: – Kedves, nagyra becsült tündér, ki vagy, s vajon mi járatban vagy erre felé?

Nagyon komolyan tekintett rám, én pedig észrevettem, hogy a háta mögött a levegőben, szinte láthatatlanul, egy kicsi, aranyló napmadár repdes, ami a tündérek legbiztosabb ismertetőjele. A következő pillanatban egészen csendesén ezt mondta: – A nevem Álomtündér, de a barátaim Írisznek hívnak. Dzsinnisztán hercegét keresem.

Drága kis barátom! Elképzeld, mennyire megörültem. Végre van valaki, aki tudja, mi is az a Dzsinnisztán! Gyorsan rávágtam: – Nem tudom, hol van Dzsinnisztán hercege, de a magam részéről tudni szeretném, merre van Dzsinnisztán birodalma. Már régóta ki szeretném deríteni, de senki nem ismeri.

Erre Írisz így szólt: – Kövess! – És a napmadár szárnycsapásai nyomán lángok lobbantak fel.

Betessékelt a csodahintóba, amely úgy nézett ki, mint egy Mercedes autó, hogy ne keltsen feltűnést a város kellős közepén. Szédítő sebességgel haladtunk. Az egyik kereszteződésben fel is írta a rendőr az autó rendszámát, hogy majd megbüntethessen bennünket a megengedettnél nagyobb sebesség miatt. Jót nevettem magamban, hiszen egy csodahintóval szemben úgylát tehetetlen!

Az úton Írisz megkérdezte, mint tudok az esztétikáról és az egyiptomiak hieroglifa-írásáról. Azt hiszem, te egyikről sem hallottál semmit, de egyszer majd fogsz.

Azt feleltem: – A harangvirágokban és a naprózsákban szerintem elegendő esztétika van, a Nílus partjainál pedig a vízililiomok még ma is minden reggel hieroglifákkal írt verseket dalolnak.

Úgy gondolom, válaszom Írisz kedvére való volt, mert csendesen elnevette magát. Nevetése olyan szép volt, mint az ezüstharangok csilingelése.

A városon kívül egy kis márványépület előtt álltunk meg. Írisz bevitt az egyik szobába, ahol egy nagy tarka papagáj fogadott bennünket. Nem beszélt, de nagyon okosnak látszott.

Az asztalt titokzatos kezek teáskannával és két kicsi teáscsészével terítették meg. Írisz és én teát ittunk, és apró, barnára sült süteményeket majszoltunk. Ezután Írisz mesélni kezdett, én pedig most elmondom neked azt a történetet, amit előadott.

Hanem drága kis barátom! Azt hiszem, először is az lenne a legjobb, ha idehoznád azt a nagy térképet, amely Ázsiát ábrázolja. Nézzük csak meg együtt!

Látod, itt a keleti részen helyezkedik el a hatalmas kínai birodalom és a rejtelmes India. India északi részén húzódik a Himalája hegyvonulata, amelyet az indiaiak a Világ Anyjának neveznek, és itt van a tibeti fennsík is.

Az a nagy, szürke folt ott a Góbi sivatag. Ez a név elég zordan és félelmetesen hangzik. Igaz, hogy keresztülhaladnak rajta a kereskedelmi utak, amelyeken kétpúpú tevék szállítják tearakományukat, de sok utazó eltévedt már itt, és soha többé nem került elő. Földjéből nem fakad víz, homok és kő borítja, és a kínaiak szerint gonosz kísértetek lakják.

Ennek a sivatagnak a közepén terült el sok ezer évvel ezelőtt Dzsinnisztán hatalmas birodalma, egy gazdag és termékeny ország, amelyben boldog emberek éltek. A birodalom élén hercegi dinasztia állt, melynek sorsához különös varázslat fűződött. Eszerint Dzsinnisztán birodalma addig maradhatott boldog, a szellemek hatalma addig védte a többi népekkel szemben, amíg hercege nem kezdett háborút és nem fogott fegyvert, és amíg minden alattvalóját testvérének tekintette.

Dzsinnisztánban fehér templomok emelkedtek, dús levelű pálmafák hajladoztak, és csodálatos, különleges virágok illatoztak. A nap sugarai mandulát, szilvát és sárga mandarint érleltek. Egyik herceg a másik után érte el az idős kort, és hagyta hatalmát a fiára, eszébe vésve a dinasztia sorsát meghatározó varázslatot, hogy azután eltűnjön a Nagy Árnyék völgyében.

Nyugatról érkező, vad tatár törzsek gyakran megkísérelték, hogy benyomuljanak Dzsinnisztánba, de elnyelte őket a birodalmat körülvevő sivatag, s a kísértetek elől menekülni kényszerültek. A kínai császár hatalmas hadserege, amelyet egyszer Dzsinnisztán meghódítására küldtek, elpusztult a sivatagban, és soha többé nem tért vissza.

A gazdag, boldog Dzsinnisztán, ahol általános volt a jólét, és minden ember testvérként élt, végül szomorú sorsra jutott. Egyszer olyan herceg került a trónra, aki elfeledkezett ősei

varázslatáról. Le akarta igazni az egész világot, és minden népet rabszolgájává akart tenni. Azokat az alattvalóit, akik nem voltak hajlandók letérdelni előtte, és a világ uraként tisztelni őt, kegyetlenül megkorbácsoltatta.

Ez a Milko nevű herceg hatalmas hadsereget állított fel, összegyűjtött minden, fegyverforgatásra alkalmas férfit Dzsinnisztánban, és India meghódítására készült. Először azonban szövetségre lépett a sivatag gonosz szellemeivel.

Hadseregét elvezette Dzsinnisztán birodalmának legtávolibb határához, ahol egy fekete hegy szökött meredeken a magasba. A Halál Kapujának hívták, és azt beszélték róla, hogy csúcsán a gonosz szellemek és a sivatagi kísértetek fejedelme él.

Milko felmászott a Halál Kapujára, egy csapat rabszolgát és varázslót vitt magával. A hadsereg odalent várakozott. A katonák földre eresztették pajzsukat, a homokba szúrták napfényben csillogó dárdáikat.

A hegy csúcsán Milko a rabszolgákkal a sziklába vésetett egy dzsinnisztáni nyelven írt szöveget.

Ebben felajánlotta egész népét a sivatag szellemeinek, annak fejében, hogy segítenek neki India meghódításában.

Hanem amikor az írás elkészült, elsötétült az ég. Milko hűtlen lett a jó szellemek varázslatához. Az egész hadsereg az összes katonával, rabszolgával és varázslóval együtt kővé dermedt.

Dzsinnisztánban elapadtak a források, a paloták romba dőltek, a dzsinnisztáni birodalmat hatalmas homokvihar temette maga alá, Milkót pedig a fekete madarakká változott gonosz szellemek a világ túlsó felére röpítették, és ott a földre dobták.

Fagyos mezőkön és köves hegyeken tengette Milko az életét sok éven át, szívét bűnbánat emésztette.

Büszkesége és becsvágya miatt letűnt a Föld színéről egy csodálatos ország, s egy boldog nép elpusztult. Már azt sem tudta, merre volt egyáltalán Dzsinnisztán. Békétlenül és boldogtalanul vándorolt egyik helyről a másikra, és próbált visszaemlékezni, hogyan is szólt ősei varázslata. Tudta, hogy volt benne valamilyen feltétel, amelyen keresztül még minden jóra fordulhatna, de nem tudta felidézni, mi is volt az.

Megpróbálta kiolvasni a csillagok állásából, mit árulnak el az ő sorsáról. De a csillagok némák maradtak, nem válaszoltak kérdéseire.

Évek múltán Milko megint lakott területre érkezett. Egyszerre eszébe jutott a varázslat, és minden emberre úgy tekintett, mint testvére. Valamennyire segítettek is rajta a jó szellemek: kereskedő lett, és nagy vagyont gyűjtött. De hiába érdeklődött mindenfelé, sohasem tudott meg semmit Dzsinnisztánról. Birodalma teljesen eltűnt a Föld színéről, senki nem ismerte még a nevét sem.

Végül a Nagy Sors csillagai Milko útjába sodortak egy indiai királylányt, aki elszökött az országából. Milkónak fia született tőle, s így megjelent a színen egy új dzsinnisztáni herceg. Amikor a fiú tizenötödik évét betöltötte, Milko elmondta neki a történetét, és rábízta a varázslat titkát, már amennyire emlékezett rá. Ezután bíborszín vitorlájú, fekete fából készült hajóján a Naplemente Földjére távozott, és soha többé nem érkezett hír róla.

De a dzsinnisztáni hercegek dinasztiája a mai napig fennmaradt. Mindannyiuknak tiszta a homloka és csillogó a szeme, szívük pedig tele van örökös nyugtalansággal. Egyik helyről a

másikra, egyik országból a másikba vándorolnak. Minden ember testvérük, és egyre csak keresik a varázslat titkát, meg azt a helyet, ahol valaha a csodálatos, boldog Dzsinnisztán birodalma lehetett.

Drága kis barátom! Ezt a történetet mondta el nekem Írisz, de ez még nem minden.

Értsd meg, Írisz tündér volt, rendelkezett tehát a tündérek titkos tudásával. Ismerte a dzsinnisztáni hercegek dinasztiáját sújtó varázslat titkát. És képzel! Sikerült kiderítenie azt is, hol terült el Dzsinnisztán birodalma.

Van egy kis könyv, melyben egy Mindentudó Professor beszámol a Góbi sivatagon keresztül Kínába tett útjáról. Megemlíti, hogy a sivatag közepén, a homokdombok között van egy fekete hegy, amelynek csúcsán a sziklába ismeretlen nyelven egy szöveget véstek, a hegy lábánál pedig különös körengeteg található. Valamilyen csodás természeti tünemény folytán mindegyik kő szinte ember formájú. A tevekaravánok nem merik megközelíteni ezt a helyet, mert úgy hiszik, a hegyen gonosz sivatagi szellemek élnek, fekete szárnyuk és olyan görbe csőrük van, mint a ragadozó madaraknak. A Mindentudó Professor felmászott a hegyre, és lefényképezte a sziklába vésett szöveget. Egy szirti sas valóban rárikkantott, de ő ebben nem talált semmi különöset.

Írisz ezekkel a szavakkal fejezte be elbeszélését: – Most már megérted, miért keresem Dzsinnisztán herceget. Ismerem a titkot, és tudom, hol volt Dzsinnisztán. Nincs más hátra, mint hogy megtaláljuk az igazi herceget.

Kicsit elgondolkoztam, aztán megkérdeztem: – Miről lehet megismerni az igazi dzsinnisztáni herceget?

– Nézd, barátom, sokan vannak a világon, akiknek az ereiben a dzsinnisztáni uralkodók vére folydogál. De legtöbbjük megszegte a varázslat parancsát, szemük nem csillogó már, homlokuk nem tiszta. Ezek elveszítették hercegi jogaikat. Az igazi hercegnek azonban félreismerhetetlen ismertetőjele van. Ha ez a herceg eljut a Halál Kapujához, és a fekete sziklába vésett írást saját szívének vérével elfedi, ha tehát feláldozza életét Dzsinnisztán birodalmáért, akkor a síkság homokjából kiemelkedik a csodálatos város, tiszta forrásaival és hajladozó pálmáival, kővé dermedt lakói pedig új életre kelnek.

– Írisz, mondd meg nekem, mi az a csodálatos ismertetőjel?

Írisz a fejét ingatta, és szomorúan mosolygott. A napmadár szárnyai fölötte ragyogtak: – Hát nézd, ez tulajdonképpen nagyon egyszerű. Ha tiszta a homlokod és ragyogóak a szemeid, ha fel akarod áldozni magadat másokért és testvérednek tartod a többi embert, ha nyíltan bele tudsz nézni édesanyád szemébe, és abban ragyogóan és tisztán, mindenféle homály és árnyék nélkül a saját képedet látod viszont, akkor igazi dzsinnisztáni herceg vagy.

Szomorúan hajtottam le a fejem. Szívesen feláldoztam volna magam Dzsinnisztánért, de tudtam, hogy a szemem már nem ragyog felhőtlenül, és a homlokomon gondterhelt árnyék ül. Drága kis barátom, te még nem értheted, mi ennek az oka, lehet, hogy nem is tartozik ehhez a meséhez, de talán egyszer majd mesélek róla neked. Elég az hozzá, hogy megállapítottam, én nem vagyok igazi dzsinnisztáni herceg. Pontosan abban a pillanatban a tarka papagáj rekedt hangon elrikkantotta magát: – Figyelem!

Írisz lelkesen megragadta a kezemet, és az asztalra mutatott. Talán elfelejtettem megemlíteni, hogy az asztal lapja tükörből volt, és beszélgetésünk alatt különféle képek gomolyogtak benne: utcák, hajók, tengerek, munkások, kávéházi szobák és mindenféle más.

Most egyszerre feltűnt benne egy zöld folyó. A parti juharfák alatt a fehér korlát mentén egy

fiatal diák sétált. Írisz ezt suttogta: – A papagáj tudja! Ez egy dzsinnisztáni herceg!

Láttuk, hogy az ifjú tekintete a messzi látóhatárt kémleli, és éreztük, hogy elvágynak a város poklából.

Ekkor az utcán rongyos öregasszony közeledett feléje. Szeméből csupa szenvedés áradt. Nem hallottuk, mit mondott a diáknak, de láttuk, hogy az előkotor a zsebéből négy pénzermét. Gondolkozott egy percig, aztán odaadott belőle kettőt az asszonynak, és sokáig beszélgetett vele. Amikor az öregasszony elment, szemében már nyoma sem volt a bánatnak.

Írisz figyelmeztetően intett a fejével. Észrevettem, hogy a diák fölött felragyognak a napmadár arany szárnyai. A szél meglibbentette a juharleveleket, és azok dalra fakadtak. Sikerült elkapnom a dal szövegét:

*Ó, Dzsinnisztán hercege országod nincs közel.*

*Napkelet távolában aligha éred el.*

A diák összerezzen, amint meghallotta a Dzsinnisztán nevet. Feszült figyelemmel hallgatta a dalt.

Az utcán elrobogott egy csörömpölő, vasrudakkal megrakott teherautó, de mihelyt eltűnt, a juharfalevelek folytatták az éneket:

*Ha keserves kínnal feláldozod magad, felkél a homokból pompás birodalmad.*

Többet nem lehetett hallani. Dzsinnisztán hercege egy percig némán állt kopott ruhájában. Azután lassú léptekkel elindult, sötét gondolatai elfelhősítették a homlokát. Háta mögött ott ragyogtak a napmadár szárnyai.

Írisz felé fordultam, és megdöbbenve láttam, hogy arcát a kezébe temetve sír. Elkeseredetten kérdeztem: – Jaj, drága tündér! Miért sírsz? Mégsem ő volt az igazi dzsinnisztáni herceg?

Írisz felemelte a fejét, és rám emelte szomorú és mégis örvendező tekintetét: – Barátom, éppen hogy ő az! Tudom, hogy elindul oda. Eleget tesz a meghívásnak, és még ma este elindul. De nagyon-nagyon félek, hogy nem bírja ki az út megpróbáltatásait. Dzsinnisztán földje messze van, és a sivatagban majd a fekete madarakkal találja szembe magát, ha ugyan eljut odáig.

Jaj, annyira fiatal, szép és tiszta! Tele van a lelke szeretettel. Én pedig csak annyit segíthetek, hogy elküldöm a napmadaramat: mutassa neki az utat.

Csendesen üldögéltünk még egy kicsit. Aztán Írisz így szólt: – Későre jár. A tündérek titkait nem szabad megismerned. Idd meg ezt az italt, ettől álomba merülsz, és holnap reggel a saját ágyadban ébredsz majd fel. De ne felejtse el Dzsinnisztán hercegeét. Emlékezz rá, hogy én az Álomtündér vagyok. Nemsokára találkozunk, és akkor elmondom neked, mi történt Dzsinnisztán hercegeével.

Megittam az italt, amit Írisztől kaptam. Édes narancs-és cseresznyeíze volt, és nyomban elaludtam tőle.

Reggel a szobámban ébredtem fel a villamos csikorgására. Még fülemben zsongott a juharfalevelek éneke:

*Ó, Dzsinnisztán hercege országod nincs közel.*

*Napkelet távolában aligha éred el.*

Napokon át azon gondolkodtam, mi történhetett Dzsinnisztán hercegeével. Hiszen, drága kis barátom, ő szegény volt, és bizony nagyon nehéz lehetett neki megtenni azt a rettentő hosszú utat a szülővárosától Ázsiáig és ott a Góbi sivatagig. Nem szállhatott repülőre, sem gyorsvonatra,



sem pedig utasszállító hajóra. Sokat töprengtem, vajon mi lehet vele.

Fél év telt el az óta a forró nyári nap óta, amikor először találkoztam Írisszel. Téliestre fordult az idő, és én ugyanebben a szobában ültem, ahol most vagyunk. A kandallóban égett a tűz, ugyanúgy, mint most. Egyszerre csak megjelent előttem Írisz, ahogy a tündérek általában meg szoktak jelenni. Nem hallottam kopogtatást, sem az ajtó nyílását, de amikor megfordítottam a fejem, Írisz ott ült mellettem, és mosolygott. A haja aranylott, de a napmadarat nem láttam. Ebből rögtön kitaláltam, hogy Dzsinnisztán hercege még mindig úton van, hiszen biztosan emlékszel, Írisz odaadta neki a napmadarat vezetőül.

Nem szóltam semmit. Írisz anélkül is tudta, mennyire kíváncsi és izgatott vagyok. Amikor a fa leégett a kandallóban, és csak a vörösen izzó parázs maradt a helyén, Írisz kinyújtotta a kezét, és megérintette a faszéndarabokat. Csodálkoztam, hogy nem égette meg az ujjait, de ő megmagyarázta: – Mi, tündérek, a tűzből születtünk, a tűz nem tesz bennünk kárt, csak megtisztít bennünket. Ide nézz!

Odafordultam, és láttam, hogy a parászból lassan képek rajzolódnak ki.

Dzsinnisztán hercege tengerészruhában egy vitorlás hajó orrában állt, és kelet felé fordulva a felkelő Napot figyelte. A hajó a kék Földközi-tengeren úszott, fehér városokat és homokos partú szigeteket hagyva maga mögött. Árboca csúcsán ott ragyogott a napmadár, de ezt senki más nem látta, csak Dzsinnisztán hercege. És amikor a hajó áthaladt a Vörös-tengeren, a herceg így dalolt:

*Ó Napanya s ti szelek tengeri szigetekről, mezőkről, röpítetek szárnyatokon messze a varázsos vidékről.*

Az Indiai-óceánon vihar tört ki, a vitorlák recsegtek, a nagy tengeri ragadozók uszonyaikkal habosra csapkodták a vizet a hajó körül. De a tengerészek csak nevettek rajtuk, deszkadarabokkal és ócskavasakkal dobálták őket, amíg bömbölésük hangosabb nem lett a viharnál. A tengerészek így daloltak:

*Hej, haragos tenger hullámaid felvered, viharodtól, cápáidtól nem férfi, ki megijed.*

Drága, kis barátom, azt hiszem, közülük többeknek dzsinnisztáni hercegi vér csörgedezett az ereiben, hiszen Dzsinnisztán hercegének nem szabad félnie semmitől.

Végül a hajó megérkezett India partjára, ahol a tengerészek kikötöttek. Leültek a homokos parton, és nagy, fehér és piros korallokat meg kagylókat gyűjtöttek, amelyeket a tenger hordott ide. Felmásztak a pálmafákra, és lerázták a földre a kókuszdiót. Narancsot ettek, játszottak a barna bőrű gyerekekkel, és limonádét ittak, mert nagyon nagy volt a forróság.

Dzsinnisztán hercege egy karavánhoz csatlakozott, amely Kínába tartott, és elindult, hogy keresztülhaladva Tibetben megmássza a Himaláját. Ott nagy, dús szőrzetű ökrök bődültek rá üdvözlésképpen, mert bölcsek voltak, és ismerték a dzsinnisztáni birodalom történetét, ha az emberek nem tudtak is róla semmit.

A karaván a Góbi sivatag határához érkezett. Itt Dzsinnisztán hercege elköszönt barátaitól, a kínai kereskedőktől. Egyedül indult el a fekete síkságon át a Halál Kapuja felé.

A magányt érezte a legnyomasztóbbnak és legfélelmetesebbnek. A napmadár, amelyet Írisz küldött hozzá, mutatta ugyan az utat, de nem tudott beszélni. Éjszakánként sivatagi szellemek rikoltoztak körülötte, a fekete madarak szárnyaikkal az arcát csapkodták.

Több ízben nagyon elfáradt. Egyszer már-már visszafordult, amikor a szél dalt hozott a fülébe:

*Egykor dús oázis voltam, forrásom pálmát ringatott, errefelé a világ legboldogabb népe lakott.*

*Egykor dús oázis voltam, most kopár sivatag vagyok, csak egy igaz ember tudná lefúni rólam  
a rút homokot.*

Messze, valahol a homok alatt, az egykori pompás Dzsinnisztán dalolt. A herceg erőt merített a dalból, s folytatta útját.

Már olyan messzire jutott, hogy a távoli láthatáron felderengett a Halál Kapujának magas, fekete hegye. De ekkorra a parázs teljesen kialudt, a képek sora véget ért. Írisz és én sokáig üldögéltünk, és meredtünk a szürke hamura, nem tudtuk, mi történhetett Dzsinnisztán hercegével.

Drága kis barátom! Nos, ennyit tudok Dzsinnisztánról és hercegéről, mert ezután soha többé nem találkoztam az Álomtündérrel.

Az újságok nem adtak hírt róla, hogy új birodalom jött volna létre a Góbi sivatag közepén. De az a helyzet, hogy az újságok tulajdonképpen semmit sem tudnak, csak nagy lármát csapni. Lehetséges, hogy Dzsinnisztán hercege elérte célját, és a Góbi sivatagban most egy nagyszerű birodalom pompázik, ahol minden ember egymás testvére, segítik egymást, sohasem háborúznak, és megőrzik ősrégi varázslataikat.

De az is lehet, hogy nem ért célba, és Dzsinnisztán helyén most is csak kopár, sziklás sivatagot találni. Ha így van, akkor az a hely továbbra is az új dzsinnisztáni hercegre vár. Most pedig rád bízom a legeslegnagyobb titkot.

Nézd, drága kis barátom! Lehet, hogy mindannyiunkban van egy kevés a dzsinnisztáni hercegek véréből. És ha mindig meg tudod őrizni homlokod tisztaságát és szemed ragyogását, ha úgy érzed, hogy minden ember a testvéred, ha mindig bele tudsz nézni az édesanyád szemébe és abban saját magadat látod meg fényesen, mindenféle homály árnyék nélkül, akkor te vagy az igazi dzsinnisztáni herceg.

Akkor egyszer talán meghallod a hívást, és füledben megszólal a dal Dzsinnisztán birodalmáról.

Egyszer talán találkozol az Álomtündérrel, és ő odaadja napmadarát, hogy vezessen téged. Gondold meg, drága kis barátom, nem csodálatos titok ez? De ne felejtse el, a dzsinnisztáni hercegnek mindig bátornak kell lennie, nem félhet semmitől.

És hogy megismerd az Álomtündért, amikor eljön érted, adok egy jó tanácsot. Úgy csillog a haja, mint az arany, és olyankor jön el hozzád, amikor mindennél jobban vágyakozol a hatalmas, csodálatos nagyvilágba. A napmadár viszont nagyon kicsi, majdnem láthatatlan, de azok számára, akik észreveszik, úgy ragyognak a szárnyai, mint a napsugarak.

(1929)

## Mese Hortenzia néniről, Pelyhecskéről és a Diákról.

Drága kis barátom! Rögtön itt az elején bocsánatot kell kérnem tőled azért, hogy ebben a mesében tulajdonképpen nem történik semmi. De most történetesen olyan meleg van, hogy még a mese is csak lustálkodásra képes.

Egyszer egy nagy fenyőerdő közepében volt egy kert, a kert közepén egy ház, a házban egy kis szoba, abban pedig egy Diák. A kertben fű zöldült, orgonabokrok, almafák, juharfák, ízes földieprek nőttek, de volt egy kevés burgonya és rebarbara is. Rengeteg rigó, bogár, méhecske és zöld giliszta élt benne, a közepén pedig egy fehér hinta állt. A házat sárgára festették, a teteje piros volt. A felső emelet egyik szobája volt a Diáké, ablakából kilátott a kertre.

Éjszakánként a Diák jókat aludt, már amikor nem fáj a gyomra a túl sok epertől. Almában hallotta, hogy odakint a fenyők beszélgetnek egymással, s a levegőben éjszakai pillangók suhannak puha, szürke szárnyaikkal. Reggel hatkor felébredt, elhatározta, hogy felkel, aztán újból elaludt, és végül csak nyolckor kelt fel.

Amikor kikászálódott az ágyból, mogorván az íróasztala felé pislantott: tele volt bölcs és tekintélyes külsejű könyvvel és fekete borítású füzetel. Végül mégiscsak megemberelte magát, és elkezdett tanulni. A görög nyelvet tanulmányozta, ami nagyon nyakatekert és bonyolult nyelv.

Ezenkívül héberül is tanult, ami még nyakatekertebb, mert a betűi úgy néznek ki, mintha egy tintába mártott légy sétált volna végig a lap oldalain. Ráadásul a szöveget a könyv végéről az eleje felé haladva olvassák, amitől még nyakatekertebb.

A Diák tanult, közben megreggelizett, megint tanult, és eltökélten elhessegette a méhecskét, amely a nyitott ablakon át betévedve döngicsélve hívogatta kifelé. Délután kettőkor azonban határozott mozdulattal becsukta a könyvet és a füzeteket, ásított egyet, és elgondolkodva így szólt: „?? – ??? – ?????”. Ami valami olyasfélét jelentett görögül, hogy „legyen ennyi elég erre a napra”.

A Diák kabátja kék volt, egészen élénk kék, fekete csíkokkal. Fején fehér diáksapkát viselt, a kezében pedig egy finomabbnál is finomabb fekete botot tartott, amely ezüstgombban végződött, és puha bőrből készült zsinór, meg bojt díszítette. Néha, amikor botját lengetve végigsétált az úton, olyan előkelő benyomást keltett, hogy a falusi kutyák farkukat behúzva a kerítés mögé bújtak, és csak onnan ugatták meg, nagyon óvatosan és tisztelettudóan.

Szóval kettőt ütött az óra, a Diák felöltötte fekete csíkos kék kabátját, kissé ferdén fejébe csapta diáksapkáját, megfogta fekete, ezüstgombos botját, és elindult Hortenzia nénihez kávézni. Három gyengéje volt ugyanis a Diáknak: a kávé, a sütemények, meg a kalács.

Hortenzia néni apró kis öregasszony volt, aki egészen közel lakott a Diák szállásához. Csak ez a két ház állt az erdőnek azon a részén. Hortenzia néni általában a verandán üldögélt és kézímunkázott; horgolt, kötött vagy varrt, legtöbbször azonban belefeledkezett a fenyősuhogás hallgatásába és annak nézegetésébe, hogyan szippantják ki virágaiból a mézet a méhecskék. Rengeteg virágja volt, amelyeket nagy szeretettel nevelgetett.

Két órakor a verandán megterítve állt az asztal. Megjött a Diák, és sapkáját fejéről lekapva így köszönt: – Megint egyszer jó napot, Hortenzia néni! Van valami újság?

– Csodálatos nap ez a mai! – válaszolta Hortenzia néni. – A rózsák rózsája, a La Francé kinyílt, a jázminbokor fehérlik a sok virágtól, a lány pedig különlegesen finom kalácsot süített számodra. Mindjárt megkóstoljuk.

Eszegettek, kávé ittak, üldögéltek a verandán, és beszélgettek. Amikor már jót ettek-ittak, és kellemes érzés töltötte el őket, megtárgyalták azokat a dolgokat, amelyek fontosak voltak számukra.

Hortenzia néni arról beszélt, milyen boldog és elégedett az életével, saját kis házával és a virágaival. Elmondta, hogy néha elmegy vendégségbe, de nem szokta magát jól érezni, mert az emberek általában csak szomorú dolgokról beszélgetnek, mindennek a rossz oldalát látják, és elfelejtik a jó dolgokat. Ráadásul nem értenek a fenyők és a méhecskék nyelvén. Pedig valamennyien barátságos, jó emberek, akik jót akarnak, még ha ilyen sajátságos módon fejezik is ki. Hortenzia néni gyakran könnyekkel a szemében érkezik haza egy-egy vendégségből.

A Diák feszülten hallgatta, amint Hortenzia néni olyan történeteket mesélt neki, amelyek még az ő születése előtt estek meg. A néni nagyon bölcs idős hölgy volt, és úgy tudott beszélni, hogy a Diák is bölcsnek érezte magát mellette.

A Diák versekről mesélt, amelyeket a szél és a Nap juttatott az eszébe, meg a jövővel kapcsolatos terveiről és a gondolatairól.

Végül, amikor már eleget beszélgettek, addig üldögéltek csendesen, és hallgatták a fenyők susogását, míg abban a világban nem érezték magukat, ahol a fenyők, pillangók és virágok lelke tanyázik. Ilyenkor átérezték, milyen szép az élet.

A Diák gyakran egyedül is megpróbált elmerülni abban a másik világban. De mindig tele volt a feje gondolatokkal, amelyek megzavarták. Elérkezett a bűvös határig, de továbbjutnia sehogy sem sikerült. Hortenzia néninek különös képessége volt arra, hogy megnyugtassa és elűzze a zavaró gondolatokat. Vele mindig sikerült eljutni a boldogság lelkiállapotába.

A Diáknak egyszer eszébe jutott, hogy Hortenzia néni lehetne akár tündér is. Mindenesetre figyelemreméltó volt, hogy milyen finom kávé tudott főzni. De ha Hortenzia néni tündér, neki hercegnek kell lennie! A mesékben legalábbis mindig így van... Szóval valami hiányzott az életéből, úgyhogy megkérdezte: – Hortenzia néni, hol van a mi hercegnőnk?

– Várj egy kicsit! – válaszolta a néni. – Biztos eljön, ha itt lesz az ideje.

Teltek-múltak a napok. Nyár volt, tücskök muzsikáltak a fűben. A Diák tanulta a görögöt és a hébert, minden nap elment Hortenzia nénihez kávézni, és egyre csak várta a hercegnőt. Esténként néha sétált egyet. Ilyenkor találkozott is fiatal lányokkal, és nagyon udvarias volt velük. A hercegnő azonban nem volt közöttük.

Egy reggel a Diák egészen kicserélve ébredt. Furcsán ingerlékeny volt, s ugyanakkor valahogy boldog is, a párnáját kidobta az ablakon, és véletlenül fordítva húzta fel a nadrágját. Rávicсорított a görög könyvekre és a héber füzetekre, és bevágta az asztal alá a nagy, tudós szótárat. A vén könyv szörnyen megharagudott, mert soha addig nem lökték be az asztal alá.

A Diák egész délelőtt a fűben heverészett, és lágy dallamokat fütyörészett. Ezért aztán az egyik öreg, kékszárnyú bogárpapa elrettentő példának állította a gyerekei elé, mondván: – Látjátok, ilyen könnyelmű és romlott ez a mai ifjúság! – De a Diák megcsiklandozta a bogár hasát egy fűszállal, s neki nevetnie kellett, így aztán odalett az egész szidalomáradat.

Reggeli után a Diák olyan boldognak érezte magát, hogy meg kellett hempergőznie a fűben. Az üreg Kurkela bácsi, aki véletlenül éppen arra járt és meglátta, elborzadva ugrott félre, és a faluban elhíresztelte, hogy „ez a fiú teljesen meghibbant”. De a Diák nyelvet öltött rá.

Amikor eljött a délután két óra, a Diák nagyon komoly és tekintélyes külsőt öltött, lerázta a fűszálakat a kabarájáról, és ünnepélyes léptekkel elindult Hortenzia nénihez. Megitták a kávé, Hortenzia néni mosolygott, a Diák pedig méltóságteljes ábrázatot vágott. Kávézás után homlokát

elgondolkodóan ráncolva megszólalt: – Hortenzia néni! Tegnap este a függőágyon üldögéltem.

– Igazán? – kérdezte Hortenzia néni, és várta a folytatást.

– De nem egyedül ültem ám ott! – folytatta a Diák, aztán teljesen oda nem illően megjegyezte:

– Hanem egy lány szörnyűséges sorscsapás ám!

– Hogy hívják? – kérdezte Hortenzia néni mosolyogva.

– Pelyhecskének – felelte a Diák, és rögvest fülig pirult, mintha óriási titkot árult volna el. – Belerúgott a cipőmbe, levágta a botomról a szalagot, és annyira csúfondáros és kötekedő volt...

Ezt mondván a Diák megpróbált nagyon mérgesnek látszani, de a szeme huncutul csillogott.

Hortenzia néni ebből kitalálta, hogy igazából nagyon is jól esett neki, hogy valaki megrugdosta a cipőjét, és levágta a szalagot az ezüstgombos botjáról.

– És aztán... hallgattuk a gramofont... és egy kicsit táncoltunk is... – mesélte tovább a Diák. – És üldögéltünk a függőágyon... és... és... a Pelyhecske nagyon szép név, ugye, Hortenzia néni?

– Hmmh – mondta Hortenzia néni mosolyogva.

– Szerintem az! – jelentette ki a Diák kissé sértődötten. – És milyen csillogó, barna szeme van...

– És piros, bájos ajkai és sötét haja – tette hozzá a néni.

– Pontosan! – bólintott a Diák, és gyanakodva nézett Hortenzia néniére. – Honnan tudod?

– Hát csak úgy, tudom – mondta Hortenzia néni. – És azt is tudom, hogy tanácsot szeretnél kérni az öreg, bölcs nénitől, hogyan találkozhatnál vele újra.

– Ó! – nyögött fel a Diák zavarában elvörösödve. – Hortenzia néni, te valóban tündér vagy.

– Talán az – válaszolta a néni. – Mindenesetre tudok egy varázslatot, amivel könnyűszerrel kezédbe kaparinthatod őt.

– Ki vele! – kérte a Diák lelkesen.

– Idenézz! Ott a sarokban van egy kis csodamasina. Hétköznapi nyelven az emberek telefonnak hívják. Kérd Pelyhecskét, és annyit cseveghetsz vele, amennyit csak akarsz.

– Nahát, eddig észre sem vettem! – mondta a Diák meglepetten. – De meg merjem tenni?

– Hívd csak fel! – bátorította Hortenzia néni. – Nem fog megharapni a telefonon keresztül.

– Nem is arról van szó, hogy félnék... – komorodott el a Diák. Egy darabig furcsán és idegesen fészkelődött a székében, aztán odament a telefonhoz, tárcsázott, és Pelyhecskét kérte. Hortenzia néni a következő beszélgetést hallotta: – Halló... Pelyhecske?... Jónapot, itt a Diák beszél... Csak azt szerettem volna mondani... szóval, hogy... hogy a kertemben van egy hinta... és minden este otthon vagyok, és várom, hogy valaki odajöjjön és hintázzon velem.

A Diák visszajött, és megkérdezte: – Hortenzia néni, gondolod, hogy eljön?

– Biztos lehetsz benne – biztatta a néni. – Várj csak türelmesen.

– Arra gondoltam – mondta a Diák egy kis idő múlva – lehetséges volna, hogy ő a hercegnő ebben a mesében?

– Hmmh – sóhajtott Hortenzia néni. – Sohasem lehet tudni.

A Diák nagyon nyugtalanul aludt. Egy csúfondáros és kötekedő leányzóról álmodott, akinek sötét szeme volt, és az ő ezüstgombos botját tucatnyi apró darabra törte. Arra ébredt, hogy a holdsugarak rásütnek az arcára, és a nyitott ablakon át beárad a jázmin illata. Nem is tudott többé elaludni, kiment a kertbe, és az ösvény homokjába verseket rajzolt, melyeket a reggeli harmat

magába szippantott.

Üldögélt a hintában, és látta a jázminvirágok fehérruhás kis tündérlelkeit, amint táncolni kezdenek a holdsugarakkal. A nedves fűben egy nagy béka ugrált ügyetlenül és kuruttyolt, de nyomban elhallgatott, amint az énekes rigó rázendített éjszakai koncertjére.

Ja, de szépen dalolt a rigó! Testét megfeszítette, amint kis torka a dallamtól rezgett. A Diák úgy érezte, mintha zengő ezüst gyöngyök csilingelnének a lelkében. Szinte fájt a szíve, olyan gyönyörűséges volt az a madárdal.

Lelke megtelt a holdsugarakkal, a jázminokkal, az alvó fenyőkkel és az énekes rigó dalával.

Végtelenül jó és gyengéd szeretett volna lenni, teljes szívéből élvezni akarta ezt a szép nyári éjszakát.

Arcán a holdsugarakkal, lelkében a rigó énekével, csendesen elaludt a hintán.

Reggel a napsugár melegére ébredt. Odament az íróasztalához, tisztelettudóan előkotorta a szótárat az asztal alól, és elvégezte a munkáját, mert úgy érezte, teljesítenie kell a kötelességét. De egész idő alatt a nyári éjszaka dalolt a lelkében.

Amikor két órákor átment Hortenzia nénihez, olyan ragyogó és boldog volt a tekintete, hogy Hortenzia néni szemét pára lepte el. A néni meglátta, hogy a Diák beletekintett a Létezők Mindegyikének lelkébe, alámerült a saját lelke titkaiba, s ott megtalálta a boldogságot. Amikor pedig megitták a kávé, a Diák bukfencet hányt, és kézenállva körbejárta a házat. Ebből látni lehetett, hogy azért ugyanaz a Diák maradt, aki addig is volt.

Este a Diák a hintában ült és várt. Pelyhecske eljött. Hintáztak, nevettek, jól érezték magukat.

Pelyhecske most is csúfondáros és kötekedő volt, mint általában. Az jutott például eszébe, hogy bedugott a Diák nyakába egy bogarat, amely ijedtében egészen elkábult.

Ettől fogva Pelyhecske gyakran eljött. Reggelente cseresznyeszemeket hajított be a Diák asztalára, s az kénytelen volt lemenni, hogy megbüntesse. A kertben kergetőztek, amíg a Diák meg nem fogta Pelyhecskét. Akkor megcsípte a fülét. És megetette eperrel.

Egy napon hármásban üldögéltek Hortenzia néni verandáján, és beszélgettek. Pelyhecske ruhája fehér és piros színekben tündökölt, és a Diák igazán édes, bájos külsejű lánynak találta, valahányszor ránézett.

A Nap ragyogóan sütött, de az égen nagy, aranyszínű felhők úsztak. Hirtelen kiadós nyári zápor kerekedett. Súlyos, meleg esőcseppek potyogtak a földre, néhány csepp Pelyhecske haján is ragyogott.

Mindhárman csendben ültek, nézték, hogyan nyújtózkodnak az indiai zsázsa piros és sárga virágai az esőcseppek után, és a meleg esőcseppek érintésére hogyan nyílnak ki lassan a tearózsák.

Az eső olyan hamar múlt el, ahogyan jött. A fűvön és a hangaszálakon nagy cseppek ragyogtak.

Valahonnan megjelent egy jókora, épp hogy a bábjából kikelt lepke, és reszkető szárnyakkal Pelyhecske vállára telepedett. Szárnya száz virág színeiben pompázott. Az erdő mögött pedig felívelt egy káprázatos ragyogó, leheletfinom szivárvány.

– Rajta, gyerekek! – suttozta Hortenzia néni egészen halkán. – Szaladjatok, keressétek meg a szivárványt. Aki megtalálja, megleli a boldogságát is.

A Diák és Pelyhecske kéz a kézben elindultak az erdőtől át a szivárvány irányába. Talpukat átmedvesítette az ázott moha, a hangaszálak huncutul csiklandozták lábszárukat. De a szivárvány

ugyanolyan messzire volt tőlük, bármennyit mentek is. Futottak, kifulladtak, lihegtak, és megint futottak.

Végül az esőtől nedves fenyőtörzsek között meglátták a szivárvány egyik végét. Mind az öt szín rájuk ragyogott. Piros, sárga, zöld, kék és lila ívek emelkedtek a levegőbe. Hamarosan kéz a kézben odaértek a szivárványhoz. Olyan volt, mint valami áttetsző, színes, zengő üveg, mely érintésre kristálytisztá, lágy hangon csilingel. És mindegyik szín más hangot adott.

Mászni kezdtek felfelé a szivárvány keskeny élén, elől Pelyhecske, nyomában a Diák. Minden lépésükre mintha finomabbnál finomabb üvegharang szólalt volna meg.

Felértek a szivárvány legmagasabb pontjára, egészen a felhők közelébe, leültek, és nézték, milyen a világ alattuk. Messze az erdő közepén meglátták azt a két házat, ahol a Diák és Hortenzia néni lakott.

Valamivel messzebb feküdt a falu, mellette húzódott a vasútvonal, melyen mozdonyából hófehér gőzfelhőt eregetve éppen végigzakatolt egy vonat. A láthatár azonban minden oldalon szép, színes ködbe veszett.

Pelyhecske és a Diák csendesen üldögéltek, és fogták egymás kezét. Egy lágy szellő játszani kezdett a szivárványhangszeren, és felhangzott az üvegívek csodálatos, zengő szivárványdallama. A Nap fényesen ragyogott az égen, és a felhők szinte a fejük felett vitorláztak el, mintha hatalmas, csillogó szárnyú szitakötők lettek volna.

– Olyan csodálatosan fiatalok vagyunk! – mondta a Diák, és megszorította Pelyhecske kezét. – És a világ is fiatal és boldog.

– De neked hamarosan vissza kell menned a városba, és ott teljesen el fogsz felejteni engem... – panaszkodott Pelyhecske könnyes szemmel.

– Nem felejtelek el! – szólt a Diák. – Egy év múlva pedig úgyis visszajövök.

– Úgy érzem, mintha a Jóisten szeme most egyenesen a szívünkbe látna – suttogta Pelyhecske.

Ebben a pillanatban a tarka szárnyú lepke a vállán meglebegettette a szárnyait. Felszállni készült.

– Küldjük el veled a legszebb gondolatainkat a Jóistennek! – mondta a Diák csendesen. – És imádkozzunk, hogy mindig ugyanilyen szép gondolatok jussanak eszünkbe, mint most.

A pillangó már fel is röppent, és egyenesen a Nap felé tartott, hogy aztán eltűnjön az aranyló sugarakban.

Hogy mi lett a mese vége? – Magam sem tudom. Elég annyi, hogy a Diák később írt egy mesekönyvet, amelyikben megpróbálta megfogalmazni legszebb gondolatainak legalább egy részét.

Ezeket a szép gondolatokat Hortenzia néninek, Pelyhecskének és a szivárványnak köszönhette.

(1929)

**Hortenzia néni legszebb meséje.**

Odakint esti szürkület volt, amolyan különös, valószínűtlen szürkület, amilyen csak pár nappal karácsony előtt lehetséges. Olyan szürkület, amelyben az utcák tele vannak siető emberekkel, csomagalmokkal és autókkal. Ezt a szürkületet ragyogó fénnel árasztják el a nagy boltok kirakatai, az emberek szeme pedig izgalomtól és boldogságtól csillog.

Kirsti és én Hortenzia néni pirosas rózsalámpájának fényében heverésztünk, és arany? meg ezüstpapírból arany és ezüst madarakat vágunk ki. Valójában nem volt túlzottan ildomos heverészni, amikor vendégségben voltunk Hortenzia néninél, de a puha szőnyeg csábítóan hívogatott, és Hortenzia néni meg mi régóta ismertük egymást. Így hát teljes nyugalommal heverészhettünk, és teleszórhattuk a szőnyeget arany? és ezüstpapír darabokkal.

Talán említettem már, hogy Kirsti akkor nyolc éves, okos, megértő ifjú hölgy volt, akit mélyen tiszteltem és csodáltam. Nem is tudom, mit csodáltam jobban: értelmességet és gazdag képzeletvilágát vagy turcsi orrocskáját, kék szemét és bátor, büszke állkapcsát, amely nem félt semmitől. Nem tudom – de hát mi, férfiak legtöbbször olyan hitvány alakok vagyunk, hogy túlzottan sok figyelmet szentelünk a külső értékeknek a belsők rovására.

A lényeg mégiscsak az, hogy mindketten nagyon vártuk már a karácsonyt. Nagyon hosszúra nyúlt a várakozás ideje, s hogy lerövidítsük, megszöktünk Hortenzia nénihez, akinél mindig különlegesen finom kávé és kalácsot lehetett kapni, és aki teljesen elrabolta a szívemet.

Kirsti és én tehát szép és nagy, ezüst és arany madarakat vágunk ki. Pompás, büszke madarak voltak, a csőrük merészen ívelt, szárnyuk óriás vitorlára hasonlított, farkuk dacosan az égnek állt. Úgy tűnt, mintha végtelenül vágnának a repülésre, távoli, vad, forró országokba. A dzsungel madarai voltak, szinte érezni lehetett a bors, a szegfűszeg és a fahéj illatát, amikor rájuk nézett az ember, Kirsti és én teljes joggal lehettünk büszkék kezünk munkájára.

Hortenzia néni elgondolkodva nézegette az arany és ezüst madarakat. És egyszerre csak észrevettem, milyen öreg, milyen fáradt és bánatos. Ez akkora fájdalommal töltött el, hogy alig bírtam ki. Soha korábban nem tűnt fel, hogy ő tulajdonképpen öreg. Nem is igazán értettem, mit jelent öregnek lenni.

Amikor belenézttem a szemébe, hirtelen megláttam, hogy valamilyen mese él benne, egy ismeretlen, szép mese, amit még sohasem hallottam. Csodálatos dolog, ha néha felfedezzük, hogyan élnek az ismeretlen mesék az emberek szemében.

Kirsti és én teljesen elcsendesedtünk, a büszke madarak csőre és farka lekonyult, és a pirosas rózsalámpa olyan szépen és halványan fénylett, mint a jó emberek szíve. Aztán félénken, egészen halkán megszólaltam: – Drága Hortenzia néni, meséld el nekünk azt a mesét, amely a szemedben él!

Hosszú percek teltek el, mielőtt Hortenzia néni válaszolt volna. Aztán így szólt: – Drága gyerekeim, ez a legszebb mesém. Sokan csak vidám és nevetséges meséket szeretnek hallani. A legszebb mesék viszont szomorúak, ahogy az én legszebb mesém is az, nagyon szomorú. Meg meritek hallgatni?

Erre Kirsti felszegte merész kis állát, mert ő nem félt semmitől. Az arany és ezüst madarak megint szétterítették büszke szárnyaikat. Hirtelen úgy éreztem, hogy sokkal nagyobb lett a szívem, mint amilyen addig volt – Hortenzia néni pedig belefogott a mesébe: – Élt egyszer egy fiatal lány. Volt neki szép otthona, szerető és jó szülei, és annyi jószág vette körül, amennyi csak lehetséges. A Nap rásütött, az ég kék volt fölötte, a kerti virágok illatoztak neki. Ő mégis nagyon boldogtalan volt.

Talán valamilyen gonosz szellem volt ennek az oka, talán egy sötét csillag, de a lány sosem



tudott boldog lenni. Mindig csúnyának és rossznak képzelte magát. Úgy érezte, hogy nincs őbenne semmi jó.

És hiába próbált minden erejével jónak lenni, nem tudott megszabadulni ettől az érzéstől. Szomorú dolog ez, de végül már nevetni sem tudott, csak sápadozott és szomorkodott.

Zavarta, ha ránéztek az emberek. Azt képzelte, minden ember látja, mennyire csúnya és rossz.

Pedig tulajdonképpen teljesen átlagos, bájos fiatal lány volt, akire rásütött a Nap, és aki fölött kék volt az ég.

Végül már annyira úrrá lett rajta a szomorúság, hogy meg szeretett volna halni. Fogalma sem volt arról, hogy ő tulajdonképpen hercegnő, akit egy gonosz szellem elvarázsolta. Minden egyebet inkább el tudott képzelni. Egy napon kiment a kertbe, és leült egy rózsabokor alá. Ott várta, hogy a halál eljőjön érte, és elvigye ebből a szép világból, ahol egyedül ő csúnya.

Hanem a halálnak esze ágában sem volt eljönni, és ez bosszantotta a lányt, már szinte mérges volt.

Eljött azonban a halál helyett egy ifjú herceg, hogy megszabadítsa saját magától. Mert igazából semmi más baj nem volt ővele, csak az, hogy túl sokat gondolkodott Saját Magán.

A herceg kerékpáron, füttyörészve érkezett. Arca barna volt, fején nem volt sapka. Biztosan útközben esett le a fejről, mert nagyon gyorsan hajtott. A kerékpár ott maradt az út szélén, a herceg átugrott a sövénykerítésen – a hercegek mindig átugranak a kerítéseken –, és odament a fiatal lányhoz a rózsabokor mellé.

A hercegnek meleg, barna szeme volt, nagyon szépen tudott kérni vele. Kapott is egy rózsát, és köszönetképpen megcsókolta a lány kezét. Ez csodálatos érzés volt, még soha senki nem csókolt neki kezét. A lány először arra gondolt, talán csak gúnyolódik vele az ifjú, de a herceg szeme egészen komoly volt. Márpedig a hercegek szeme sohasem hazudik.

A herceg természetesen igyekezett valahová. Különben nem hajtott volna olyan sebesen a kerékpárjával. De lassacskán kiderült, hogy nem is tudja igazán, hova indult. Mindenesetre végül valami különös okból egész napra ott maradt a kertben, még a kávé is együtt itták meg délután a lugasban, az orgonák pedig lágyan illatoztak.

Amikor végül is útnak eredt, nem győzte bizonygatni, milyen végtelenül örül, hogy találkozhatott a világ legédesebb, legbájosabb és legjóságosabb leányával. A fiatal lány majd hanyatt esett, amikor ezt meghallotta. Le akart keverni egy jó nagy pofont a hercegnek, hogy csúfot merészel üzni egy csúnya és gonosz leányzóból. De a herceg már elindult, kerékpárja dalolt, haja lobogott, és vidáman füttyörészett karikázás közben.

És lám, amikor a leány átvágott a kerten, hogy bemenjen a házba, hirtelen ráeszmélt: az alkony neki ragyog olyan tüzesen, az orgonák neki illatoznak, a puha, szürke éjszakai pillangó pedig az ő arcát legyinti meg. Meglepődött, és mosollyal az arcán lépegetett a ház felé.

A herceg pedig visszatért, nagyon is sokszor, tulajdonképpen szinte naponta. A Gonosz Szellem varázslata nem fogott többé a leányon, boldog volt, jó és bájos, mint az összes többi fiatal leány.

Egy csodálatos nyári estén, a holdtölte derengő fényével megvilágított, harmatos virágok között a herceg megcsókolta. Minden úgy történt, ahogy a mesében vagy az álmokban. Az élet olyan volt, mint a virágok, a holdtölte és a nyári éjszaka derengő fénye.

A mesének természetesen itt kellene befejeződnie. De a történet vége nem ilyen boldog. Nagyon sok hercegnek nincs saját birodalma, s neki magának kell birodalmat szereznie. Ez a

sors várt erre a hercegre is. El kellett mennie, hogy meghódítsa magának az életet; nem elégedhetett meg annyival, hogy fütyörészget, és sebesen tekeri a kerékpárját.

A herceg elindult a távoli, nagy tengereken túli, idegen országokba. A lány sok-sok levelet kapott tőle; szép, szerelmes, vágyakozó leveleket. Először olyan levelet kapott, amelyeket a tábornúzz mellett írtak a nagy hegyekben, idegen csillagok alatt, a herceg ugyanis részt vett egy vasútvonal építésében, melynek meg kellett hódítania egy egész országgrészt.

Hegyi farkasok ugattak a tábornúzz körül, és a levélpapírba beszívódott az égő fahasábok füstjének illata.

Aztán kapott levelet forró égövi erdőkből is, ahol a fák gyökerei óriáskígyókként nyúlnak ki a mocsárból, és a tarka rovarok mérges csípéssel fenyegetnek. Tudta, hogy a hercegre sok veszély leselkedik, de azt is tudta, hogy az ifjúnak bátor és tiszta a szíve, és ő ugyanolyan bátor és tiszta akart lenni.

Azután sokáig nem érkezett levél. Végül valaki küldött neki egy újságot, melyben piros ceruzával bekereteztek egy idegen nyelven írt hírt. Ebből tudta meg a lány, hogy a herceg meghalt, s hogy a sírja valahol a világ másik részén, egy sárga folyó partján domborodik. Hidat akart építeni a folyó fölött, de a mocsaras rizsültetvények láza végsőkig elhasználta a szívét.

De vajon meghalhatnak-e a hercegek? Nem, a hercegek örökéletűek és halhatatlanok, emlékük benne él a szívünkben. Azok a drága, barna szemek és az a göndör haj...

A lány természetesen sírt, nagyon sokat sírt. De a herceg megnyitotta előtte az életet, a szép és jó életet. És tudta, hogy a herceg nem halt meg – a hercegek nem halnak meg! – csak elköltözött valahová messzire, a hajnalpír túloldalára, abba az országba, ahonnan nem lehet levelet küldeni, és ott vár rá.

Hortenzia néni befejezte a meséjét, és elnézett valahová nagyon messzire. Talán a hajnalpír országa felé nézett, hiszen már öreg volt és fáradt. Azt hiszem, Kirsti szemei kicsit bepárásodtak, de állát most is felszegte... Az arany és ezüst madarak kinyújtották csőrüket, és büszke szárnyaikat lengették. Messzire szerettek volna repülni, túl a tengereken, és meghódítani az egész világot. Még ha a szárnyak felmondják is a szolgálatot, és a mélységek megnyílnak is, repülni akkor is szép...

(1930)

### **Kirsti, a játékkutya és én.**

Egy szürke és borongós reggelen Kirsti eljött látogatóba magányos, szerény agglegénylakásomba, amelynek berendezéséhez hozzátartozott egy írógép, egy játékkutya, tíz hamutartó, egy papírkosár és jómagam. Amint arra talán emlékszel, bár feltehetőleg mégsem emlékszel, Kirsti egy Rendkívül Szeretetreméltó Fiala Hölgy, aki megtisztel a barátságával. Erre a barátságra érdemtelen vagyok, de szükségem van rá, mert nagyon szép.

Ha jól emlékszem, már felhívtam a figyelmet arra, mennyire szürke és borongós volt a reggel.

Furcsa kis lidércek táncoltak az ablakok mögött, és az üvegen keresztül rémesen csípős,

gúnyos megjegyzéseket tettek a játékkutyámra. Fel is bosszantották azzal, hogy kövérnek csúfolták. Kirsti és én ünnepélyesen ültünk egymással szemben, és roppant udvariasan viselkedtünk, ahogy az illendő is, ha egy ifjú hölgy egy fiatal férfihoz és egy játékkutyához megy vendégségbe. A magam részéről meg is voltam illetődve. Nem tehetek róla, de ifjú hölgyek társaságában általában ügyefogyottnak érzem magam, és zavarban vagyok.

Kirsti élesztette fel a beszélgetést azzal, hogy kis, kerek állat apró, gömbölyű öklével megtámasztva, kicsiny, bájos orrocskáját felém fordítva fürkészően rám nézett és így szólt: – Ma azt meséld el nekem, honnan jönnek a mesék! – Azzal kényelmesen elhelyezkedett.

– Hm – mondtam komolyan. – Tulajdonképpen ez szakmai titok, de bevallhatom neked, hogy a dolog sokkal egyszerűbb, mint gondolják, nem kell mást tenni, mint félig behunyni a szemünket, félig befelé, félig kifelé nézni, és várni, hogy az Elvarázsolt Ország kapui kinyíljanak. A mögött a kapu mögött laknak a mesék. Hisz te is jól tudod, az Elvarázsolt Ország mindig ott van, ahol mi magunk vagyunk. Csak meg kell tanulnunk, hogyan lehet észrevenni. Talán most rögtön el is kezdhetjük!

Kirsti és én nyomban félig be is csuktuk a szemünket, és elkezdtünk félig befelé, félig kifelé nézni.

A játékkutya, amely általában mereven és hallgatagon üldögélt a párnáján, hirtelen felborzolta a szőrét, nagyra nőtt, és azt vakkantotta: – Vau, vau! Én is veletek szeretnék menni!

– Eh bien! – válaszoltam. Ez franciául valami olyasfélét jelent, hogy „rendben van, uram!”

A nagy, csillogó kapuk kinyíltak előttünk, és a mesék vidám tengerésznótát dalolva jöttek velünk szembe. Kirsti rám nézett, és elámult: – De... de... Hiszen te tulajdonképpen szép vagy! Sosem vettem eddig észre.

– Hm – feleltem méltóságteljesen. – Ebben nincs semmi hízélgő, hiszen az Elvarázsolt Országban mindenki szép. Gyere, elmagyarázom! Nézd azt a lilás árnyékot! Egy kis, szomorú hercegnő van ott, akinek az orra csodálatosan kicsi. Szívesen megcsókolnám, de ehhez egyedül a hercegnek van joga. A játékkutya odamehet hozzá, megcsókolhatja a kezét, és megmondhatja neki, hogy már nem kell sokáig szomorkodnia.

– Jaj! Félek! – kiáltotta Kirsti, és belecsimpaszkodott a játékkutya nyakába. És valóban: a Narancssárga Úton egy Nagy Medve jött velünk szembe. Szörnyűek voltak a fogai, és rémisztő hangja volt. Mintha vihar morgott volna körülötte. Az égen halványkék szárnyú mesemadarak repültek, csőrüket vadul nyújtogatták, és vágyakozón rikácsoltak. Barna és zöld, forró országok felé tartottak, talán Afrikába, amelynek a térképe a falon lóg az iskolában.

– Cseppet sem kell félned – nyugtatgattam védelmezően a kislányt. És a homály puha, sötét szárnyakon nyomban el is illant a hajnali pirkadat mögé, oda, ahol a Hét Tornóvár van. A medve egyszeriben kis, borzas mackó lett. Kerek hátsó felét felénk fordítva, félénken odasompolygott Kirstihez, és piros, puha nyelvvel megnyalagatta a cipőjét. Félt, hogy megverjük, amiért félelmetes volt és gonosz. A hercegnő elnevette magát, a fákon kinyíltak a cukor- és marcipánvirágok, és a szökőkutak piros és sárga szörpöt lövelltek a madarak csőrébe.

– Ez valóban különös – ámuldozott Kirsti, és lehuppant a székről a padlóra.

– Durr! – szólalt meg a kapu, és becsapódott előttünk.

– Hah-hah-hah! – ugatott a játékkutya, miközben újra komollyá és merevvé változott, és mancsait bájosan keresztbe téve letelepedett a párnájára.

– Hm – szólalt meg Kirsti újra. – Azt hiszem, legközelebb magam is odatalálok. De most

örömmel fogadnék egy kis teát és süteményt, ha akad ilyesmi nálad.

– Hm – mondtam erre én is méltóságteljesen...

(1930)

### A Kínai Cica.

Volt egyszer egy Kínai Cica. Aranysárga volt a szőre, rózsaszín a mancsa és az ábrázata, de mindenekelőtt volt neki egy hosszú, hosszú farka. Titokban nagyon büszke volt a farkára, mert még roppant fiatal volt, és a farka valóban valamennyi testvérénél hosszabbra nőtt. Ha leült, háromszor körültekerhette vele az altestét és a mancsait. Szóval megértheted, hogy jó okkal volt büszke a farkára.

Egyébként igen eszes és természetére nézve szerény macska volt. Már egészen kicsi korában olyan figyelemreméltó szellemi képességeket mutatott, hogy szüleit és számtalan nagynénjét, nagybátyját egészen ámulatba ejtette. Amikor például a macskamama első ízben lepte meg gyerekeit egy egérrel, a testvérek ijedten és csodálkozva bámultak, vajon mire való egy ilyen teremtmény, ez az ifjú személy viszont kis gondolkodás után így szólt: – Akkor én ezt most megeszem!

Azzal meg is ette az egeret, amely puha volt és zsíros, és módfelett ízlett neki. Amikor befalta és száját a farkával tisztára törölte, azt mondta a testvéreinek: – Ejha!

Mindez azt bizonyította, hogy sikerre született. Bácsikája, a család legidősebb és legtekintélyesebb tagja, aki nagy sikerrel töltötte be a Hei-Lu-Vei-Lu pagodatemplom Macskaelöljárójának tisztét, rendkívüli tetteiről értesülvén így nyilatkozott: – Lám, lám... hm... ebből a kölyökből egyszer még lesz valaki.

Ettől fogva az idegen macskák is kitüntetett tisztelettel tekintettek rá, és mindent megtehetett, amit csak akart. Ő azonban annyira komoly és szerény volt, hogy ez a megkülönböztetett figyelem nem rontotta el. Nem, ő csendes és magányos természetű macskának született. Idejét a Kék Folyó partján levő, mocsaras rizsföldeken sétálgatva töltötte. Nézegette a virágokat és a teknősbékákat, bámulta az eget, és mindenféle titokzatos kérdéseken gondolkodott. Így például azon, hogy ha a hajót megrakják tíz zsák burgonyával, mindegyik zsákban tíz véka burgonya van, és mindegyik vékába tíz darab burgonyát tesznek, akkor hogy hívják a hajó kormányosát. Töprengett és töprengett, a feje már nagyobb volt, mint bármelyik macskáé, mégsem talált megoldást erre a feladványra.

Így jutott arra a felismerésre, hogy hiába törjük a fejüket, nem jöhetünk rá mindenre, bármilyen okosak vagyunk is. És dacára ezeknek a titokzatos kérdéseknek, alázatos és szerény maradt. Nem tett mást, minthogy érdeklődéssel szemlélte a Kék Folyón lefelé úszó hajókat.

Aranysárga színeiben pompázva, nyugodt, bölcs és csendes elmélkedésre pazarolta ifjúsága napjait. Egyszer egy délután egy teabokor tövében üldögélt a Kínai Fal mellett, és figyelte, hogyan pipáznak és beszélgetnek tőle tisztas távolban a Mandarinok.

Álmélkodva hallgatta, mit mesélnek egymásnak ezek az urak. Megtudta, hogy vannak más országok is, nemcsak Kína, és más folyók is, nemcsak a Kék Folyó, és léteznek jóval nagyobb templomok is, mint a Hei-Lu-Vei-Lu pagodatemplom. Rettentően meglepődött, mert ezt eddig

nem tudta. Hegyezte a fülét, és minden új bölcsességet alaposan az eszébe vésett. Mostanáig azt gondolta, hogy a világ a Kínai Falnál és a Tengernél ér véget.

– Országunkon és a Tengeren túl a legmesszebb az az ország van, amelynek a neve Európa – mondta a legidősebb Mandarin. – Kicsi és jelentéktelen ország, de nagy, fehér emberek laknak benne, akik drótokon át beszélnek egymással, és azok nélkül is.

– Hú! – álmélkodtak a Mandarinok. – Ez különös! – És még a pipájuk is hangosan pöfögött ámulatában.

– Van ott egy város, amit úgy hívnak, hogy Párizs – vette át a szót a legfiatalabb Mandarin, aki annyira ifjú volt, hogy nem pipázhatott másként, mint titokban. – Csodálatos város. Házai akkorák, mint a mi városaink, és szép, apró nők laknak benne, akik szebbek, mint a mi gésáink.

– Húha! – kiáltottak fel egyszerre a Mandarinok. – Nem szabad csúnyán beszélni! – De láthatóan nagyon szívesen hallgatták.

– Neem! – szólt közbe a legidősebb Mandarin. – Azt a várost Németországnak hívják, pontosan tudom. Ott készítik az aszpirint és a karácsonyfadíszeket.

De a legfiatalabb Mandarin oda sem figyelt. Sóvárogva nézett át a Kínai Falon, és így szólt: – Hajókkal mennek oda, akkorákkal, mint a hegyek, vagy tán még nagyobbakkal.

– Rosszul emlékszel! – mondta a legidősebb Mandarin haragosan, azzal fogta a pipáját, és hazament teázni. Megsértődött, hogy valaki azt gondolta, többet tudhat őnála.

Amikor a Mandarinok mind elmentek, a Kínai Cica még sokáig üldögélt a teabokor alatt a Kínai Fal tövében. Farkát háromszor megtekerte a mancsai körül, majd fejét lekókasztotta, és gondolkodott.

Egész este és egész éjjel törte a fejét. Aztán még hét napon és hét éjszakán át gondolkodott, végül már szédelgett a feje, lefogyott, és a szőre is hullani kezdett.

Töprengés közben néha a felhőket nézegette, amelyek felette úsztak el az égen, meg a Kék Folyót, amely ott hömpölygött mellette, és arra gondolt, hogy ha egyszer a világ ilyen nagy, semmit sem lehet megtanulni és semmit sem lehet tudni, ha nem indul el az ember messze földre.

A hetedik napon egy piros hajó úszott a folyón a tengerpart felé haladva. A Kínai Cica csak nézte, morfondírozott, és hallgatta a tengerészek dalát:

*Lágyan ring hajónk Kék Folyónak habján, Kína leányai kacagnak a partján.*

Ez aztán csábítóan hangzott! A cica elfeledkezett iménti kétségeiről, gyorsan hazaszaladt, és elbúcsúzott a családjától. Aztán a partról beugrott a vízbe, nem törődve azzal, hogy mancsai és a hasa átnedvesedhet. Farkával kormányozva odaúszott a hajóhoz, felkapaszkodott, és amúgy nedvesen, büszkén letelepedett a kormányos mellé. A kormányos udvariasan üdvözölte, megjegyezte, hogy szép az idő, és új dalra zendített. Így hangzott: Kék Folyóban cicák úsznak, nem félnek az ökörtől, arcuk, fülük száraz marad, testük csillog a víztől.

A cica csodálkozott, hogy kerül a dalba az ökör. De a kormányos elmagyarázta, hogy a Kék Folyóban él egy nagy Víziökör, amelyik szívesen fogyasztja a kiscicákat, különösen, ha aranyárga színűek. A cica félni kezdett, és elhatározta, többé sohasem megy vízbe. Most már nagyon elégedett volt, megszárogatta a bundáját a napfényben, és tisztára is nyalogatta. Kapott cukrozott rizst, és ami a legfontosabb, útban volt a tenger felé, vagyis afelé a csodálatos város felé, amelynek a neve Párizs.

Csak ment és ment előre a hajó. A folyó egyre szélesebbé vált. Partján falvak, városok és rizsföldek váltogatták egymást. Kína valamennyi leánya ott állt a parton, és integetett. Mindenki

boldog volt, a Víziökörnek pedig nem volt se híre, se hamva.

Végül kiértek a tengerpartra. Volt ott egy város, olyan hatalmas, hogy a cica beleszédült. A kikötőben hajók álltak, nagyok, mint a hegyek, vagy azoknál is nagyobbak. Előttük pedig ott hullámzott a tenger, amely minden másnál hatalmasabb volt. Egyetlen pillantással csak egy keveset lehetett belátni belőle.

A kikötőben a Kínai Cica tisztelettudóan elbúcsúzott barátjától, a kormányostól, és megköszönte az utazást. Napközben a városban akkora volt a lárma és a nyüzsgés, hogy egyáltalán nem mert járkalni.

Estére azonban minden elcsendesedett, úgyhogy elindulhatott megkeresni azt a hajót, amellyel eljuthat Európába.

A kikötő csendes volt. Termetes, barátságos kutyák kóboroltak csak az utcákon, ennivalót keresve és a házakra, meg az áruháztárakra felügylve. Amikor először meglátott egy ilyen kutyát, a cica annyira megijedt, hogy a szíve a torkában dobogott, és egy szempillantás alatt a legmagasabb ház tetején termett. A kutya azonban jólelkűen ránevetett: – Ne félj, kicsinyem! – mondta. – Úgy látszik, vidékről jöttél, hogy még nem ismersz bennünket. Nem teszünk mi semmi rosszat az előkelő élőlényekkel. Szívesen adok neked tanácsot, ha keresel valamit.

A cicát rendkívül bosszantotta, hogy ez a csúf, nagy kutyaszörnyeteg kicsinyemnek merészelt szólítani. Másrészt mégis csak kedves és barátságos volt hozzá. Ráadásul a cica szörnyen elhagyatottnak érezte magát a végtelenül nagy városban, meg aztán félt is egy kicsit. Így végül megkönnyebbült lélekkel válaszolta: – Ó, milyen kedves vagy! Nem is tudtam, hogy a kutyák ilyen barátságosak. Mutatnál egy hajót, amelyik Európába indul?

– Húha! – vakkantott a kutya megrökönyödve. – Neked aztán jó kis kívánságaid vannak! De azért mutatok neked egy hajót, csak aztán inadba ne szálljon a bátorságod!

Sötét, szűk sikátorokon mentek végig, melyek rizs? és hagymaszagtól bűzlöttek. Időnként szembejött velük egy-egy kutya, de mindegyik udvariasan köszönt, és folytatta a falak szaglászását. A Kínai Cica elmesélte, hogyan utazott végig a hajóval a Kék Folyón a Kínai Faltól a tengerig. A kutya meglepődött, és egyszerűen tisztelni kezdte.

– De hiszen te bátor vagy, még ha nem is nőttél nagyra! – mondta, és jó közélről alaposan végigmérte. – És bájos is vagy! Neked van a legszebb aranysárga bundád, amit valaha is láttam. És milyen hosszú a farkad! Nem maradhatnál itt, és lagnál együtt velem? Nagyon tetszel nekem, még ha ilyen picike vagy is!

A Kínai Cica hiúságának nagyon hízelgett az elismerés, mégis szerényen közölte, hogy folytatnia kell az útját. Meg akarta látni az egész világot, hogy bölcsőbb legyen.

A kutya szomorúan felugatott. Szerencsésnek mondta a cicát, hogy mehet, amerre csak akar. Neki mindegyre a város utcáit kell rónia, hogy ellássa hivatalát, és a beteg, idős kutyákról is gondoskodjék, pedig időnként már szörnyen elege van a szakmájából. Túlságosan piszkosnak és alantásnak találja ezt a munkát.

Így sétáltak végig a keskeny sikátorokon, fölöttük ragyogott a vörös kínai Hold, fényében ragyogóan szép volt a Kínai Cica aranysárga bundája. Egészen úgy nézett ki, mint egy ifjú macskaherceg. A kutya nem győzte csodálni, ő pedig elmesélte neki, honnan származik ez a hercegi bunda, ahogy azt a Hei-Lu-Vei-Lu pagodatemplom macskaelöljárója mesélte egyszer, amikor jó kedvében volt: – Képzeld csak el, a messzi-messzi tengeren van egy sziget, a Boldog Macskák Szigete, amelyet senki sem ismer, s ahová senki el nem talál. A világ minden macskája onnan származik, és még ma is ott él a legeslegnagyobb és legelőkelőbb Ősmacska. Rémségesen

régen, amikor a világ még egészen ifjú, üde és illatos volt, világgá küldték a macskákat, és így kerültek el a különböző országokba. Ezek mind macskahercegek voltak, hercegi bundával és büszke, bölcs szívvel.

Az emberek akkoriban nagyra becsülték őket, bölcsességük és titokzatos tudásuk miatt nagy tekintélynek örvendtek. Az ősi Egyiptomban templomokban élhettek, a szép ifjú szerelemistennő társaságában. Haláluk után testüket bebalzsamozták, s így múmiájuk őrizhette a királyok szarkofágjait a piramisok sejtelmes kamráiban.

De az idő előrehaladtával az emberek elidegenedtek a titokzatos tudástól, amely összekapcsolta őket az állatokkal. A macskák is mindenfelé szétszóródtak, megváltoztak, és elfeledkeztek régi útjaikról. Vad és szorongatott életet kellett élniük, üldözték, megkövezték őket. Eldurvultak, kegyetlenekké, vérszomjasakká és gonoszakká váltak.

A Kínai Fal tövében azonban, ahol sohasem változott semmi, ahol minden ugyanolyan maradt, mint amikor a Hold egyik fele lehullott oda, és létrehozta a Kínai Birodalmat, ott a macskák is pontosan olyanok maradtak, mint őseik, bölcsék, aransárga színűek és elmélkedők. Ezért van nekem is ilyen hercegi bundám. A világ más részein viszont a macskák tarkák, szürkék vagy pirosak és csúnyák.

Így szólt a Kínai Cica meséje. Mire a végéhez ért, megérkeztek a dokkhoz, ahol ott horgonyzott a világ legnagyobb hajója. Akkora volt, hogy csak apránként lehetett végignézni, és még akkor is forgott az ember feje.

– Ohó! – mondta a Kínai Cica. – Ohó! – Szédült, a hajó nagysága félelemmel töltötte el. Egy pillanatra le kellett ülnie a rakpartra a kutya mellé bámészkodni.

Ahogy ott ültek, hallották, hogyan beszélget a kínai kikötőben a hatalmas hajó, a kínai Hold fényénél, erős, büszke hangján a többi, kisebb hajókkal. Hangja olyan volt, mint a legvadabb szél süvítése, mégis egészen halk.

– Hallgassatok ide, ti sárdagasztók! – szólt a Hajó. – Figyeljete bátyátok beszédére! Ti semmit sem tudtok, semmit sem láttatok, és semmit sem értetek meg. Hanem én aztán igen! Engem már végigsimítottak az összes tengerek, gerincem súrolta az összes dokkokat. Láttam a Napnak ezernyi arcát, láttam tengeráramokat és szigeteket. Hah-haa! Holnap pedig megint elindulok Európába. Meguntam a ti kis kikötőtöket. Tengerre vágyom, viharokra és szélre! Repülő város és úszó óriásáruház vagyok!

– Ó, te minden hajók Bátyja! – szólította meg csendes zsongással a körülötte levő kis hajók kórusa.

– Nagy vagy, fenséges és legyőzhetetlen. Sok szerencsét az útra! Vidd el üdvözetünket Európának!

– Köszönöm, köszönöm – válaszolta a Hajók Hajója, és elmélázva csendbe burkolózott a kínai Hold fényében. A Kínai Cica összeszedte minden bátorságát, és amilyen hangosan csak tudta, elkiáltotta magát: – Drága, nagybecsű Hajó! Te, aki szép vagy és hatalmas, aki távoli tengerek és virágok illatát árasztod! Vigyél magaddal Európába!

– Ki cincog ott? – mordult fel a Hajó. Titokban persze roppant elégedett volt, hogy ilyen udvariasan szólították meg, és azt mondták róla, hogy tengerek és virágok illatát árasztja.

– Én csak egy kicsi, érdemtelen Kínai Cica vagyok, aki arra sem méltó, hogy az oldaladat megnyalja, ó Bátyám! – kiáltotta a cica. – De nagyon szeretnék eljutni Európába. Vigyél magaddal!

– Hm, nem is tudom... – dörmögte a Hajó. – A hangodból ítélve gondos, jó nevelést kaptál. Hát legyen, ugorj csak fel.

A Kínai Cica forró szavakkal köszönte meg a szívességet, és búcsút intett barátjának, a kutyának, aki bánatosan nézte, hogyan szökken a cica a rakodópartról a hajóra. Amaz még egyszer intett neki a farkával, aztán eltűnt a hajó belsejében.

Ott volt csak sok látnivaló! A cica egész nap mást nem tett, mint a folyosókat járta, és még így sem jutott tovább a hajó egyik felénél. A rakodótérben ismerős szag ütötte meg az orrát.

– Ahá! – gondolta örvendezve. – Ez aztán az izgalmas utazás! Patkányok!

Igaza volt. A hajón egyszerűen hemzsegték a patkányok. Hatalmas, kövér mihasznák, kis, gonosz éhenkórászok és lusta középtermetűek. De a Kínai Cica nem ijedt meg. Szíve bátor volt, karmai pompás kardként szolgáltak, és szükség esetén használni is tudta őket, még ha egyébként csendes és szerény természetű volt is.

Rögtön az első éjjel támadásba lendültek a patkányok az ellen a sarkocskára ellen, amelyet alvóhelyéül kiszemelt. Maga a patkányok királya, aki az alsó rakodótérben, a cukroszsákok között lakott, adta ki a parancsot: a hajóra betolakodott ellenséget ártalmatlanítani kell.

Eddig még egyetlen cica sem maradt meg a hajón. Vagy rögtön elmenekültek, vagy megették őket a patkányok. Túl sokan voltak ezek az erős, kíméletlen szörnyetegek. Maga a Hajó mit sem tudott róluk. Ő ahhoz túlon túl nagy volt, hogy olyan jelentéktelen dolgokkal törődjék, mint a patkányok, különben biztosan figyelmeztette volna a Kínai Cicát. De a kapitány teljesen el volt keseredve miattuk. Már annyira elszemtelenedtek, hogy új, bölcs királyuk, IV. Nagy Csupaszfarok cukroszsákokra lépése óta minden úton felzabálták a fele rakományt, és halálra rémisztették a fülkékben utazókat. Nagy veszélyt jelentettek a hajó tulajdonosára és a kapitányra nézve.

Macskákat hoztak a hajóra, a patkányokat megpróbálták mérgekkel, fecskendővel és gázokkal elpusztítani. De azok, új királyuk zseniális útmutatásai alapján egyszerűen megették a cicákat, és fehérre csupaszított csontjaikat felhalmozták a legalsó rakodótérben. A mérgeket még csak meg sem szagolták, a gáztámadások idejére pedig titkos réseikbe rejtőztek. Persze minden támadásnak áldozatul esett néhányuk, de a megmaradtak megint előbújtak, és számuk nemsokára nagyobb volt, mint annak előtte.

Ez volt a helyzet, amikor a Kínai Cica a hajóra érkezett. Az új macska jöveteléről azonnal megvitték a hírt IV. Nagy Csupaszfaroknak. Mivel azonban aznap éjjelre nagy cukorpatkánykarnevált hirdettek meg, és mert úgy hírlett, hogy csak egy kicsi cicáról van szó, a király csupán egy kis létszámú járőrt küldött ki, hogy az éj leple alatt semmisítsék meg a betolakodót.

Az utazástól kimerült Kínai Cica pofácskáját bájosan mancsai közé rejtve, teljes nyugalomban aludt kis kuckójában, amikor tíz jól megtermett, vérszomjas és gonosz patkány egyszer csak rátámadt, miután az előőrs jelentette, hogy szabad az út. Abban a szempillantásban, amikor a Kínai Cica megérezte farkán, mancsain, arcán és fülein az éles fogak harapását, talpon termett, és védekezni kezdett. Nagy bölcsen olyan kuckót választott magának, amelybe csak egy irányból lehet bejutni, és hátát a falnak feszítve hősiiesen küzdött.

Őrültk csata bontakozott ki. A Kínai Cica soha nem harcolt korábban, de most az életéről volt szó.

Annak idején persze kijárta a küzdőiskolát, amely hozzá tartozott valamennyi nemesi származású kínai cica neveltetéséhez. Ügyesen, a hadviselés valamennyi szabályának megfelelően tudta használni a fogait és a körmeit. És ami a legfontosabb: szívében ott rejtőzött a



hajdan volt ősök vitézsége és bátorsága.

Így történt, hogy hosszú, keserves küzdelem után megsemmisítette az összes ellenséges járőrt, és a döglött patkányok testét egy kupacba hordta a padló közepére. Egy közönséges macska bizonyára hálát adott volna a szerencséjének, és faképnél hagyta volna a hajót, vagy legalábbis félelemtől reszketve elrejtőzött volna valami hozzáférhetetlen lyukban. Hanem a Kínai Cica nem volt közönséges macska. Pofácskája sajgott, de szívében harci tűz lobogott.

Pihent egyet, és közben gondolatban átismételte a küzdőiskolában tanult harci fogásokat.

Emlékezett, hogy az a harcos, aki támad, mindig esélyesebb a győzelemre. Ezért aztán úgy döntött, hogy nem fogja megvárni a patkányok újabb nekibuzdulását, ő maga indul rohamra. De mivel az ellenség ezerszeres túlerőben volt, belátta, hogy nem kezdhet nyílt frontharcot. Nem, meg kell elégednie a partizánháborúval és az oldalba támadással – legalábbis kezdetben.

A legalsó rakodótérben javában folyt a nagy cukorpatkány-karnevál. Különböző fütty-és vinnyogózenekarok játszottak, és a patkányok olyan szédítően pörögtek, hogy a hajó belereszketett. Az utasok kabinjaikban szörnyű álmokat láttak. IV. Nagy Csupaszfarok király kényelmesen heverészett cukroszsákján a legalsó raktérben, és egy selyemszőrű fehéregér kifinomult táncelőadását figyelte.

Nyugalmát azonban egyszercsak izgatott zaj és visítozás zavarta meg. Valamelyik oldalsó teremből csatakiáltások, halálhörgések és menekülő mancsok kaparászása hallatszott. A zenekarok félbeszakították vinnyogásukat, teljes volt az összevisszaság.

A király megőrizte hidegvérét, és azonnal leadta a vészriasztást. A hadsereg csatasorba állt körülötte. De amikor bevonultak az oldalsó terembe, ott már csak halott, széttépett patkányokat láttak köröskörül a padlón. Az a néhány, amelyik megmenekült, elmondta, hogy a tánc kellős közepén ijesztő tűzgolyóként, mint a gyilkolás angyala, lobogó farokkal és izzó szemmel rájuk támadt a Kínai Cica.

Világossá vált, hogy az ünnepséget csak erős biztonsági intézkedések mellett folytathatják. De amikor a hadsereg megint elhelyezkedett a cukroszsákokon, a hátsó oszlopok felől borzalmas üvöltés és jajveszékelés hangzott fel. Megint zűrzavar lett, a sorok összekuszálódtak, a patkányok félelmükben egymást harapdálták. Amikor helyreállt a rend, megállapították, hogy a hátsó hadoszlop teljesen odaveszett, vezetője pedig eltűnt.

Erre már félbeszakították az ünnepséget, és a király rendkívüli népgyűlést hívott össze.

Megtanácskozták, hogy az események következtében milyen intézkedésekhez kell folyamodniuk.

Éppen arra az eredményre jutottak, hogy az ellenség erejét teljességgel alábecsülték, és minden lehetséges módon fel kell venni a nyílt harcot, amikor a tetőnyíláson keresztül rázuhant a cukroszsákra, egyenesen a király lába elé, a hátsó patkányhadoszlop vezérének szétrágott fejű holtteste.

Ettől már a legbátrabbak is rémületbe estek, úgyhogy még a királynak sem sikerült lecsillapítania őket. A patkányoknak félelmetes ellensége támadt. A támadó foglyul ejtésére indított csapat lassan, óvatosan, félelemmel telve haladt végig a hajó folyosóin, de nyomát sem lelték a macskának. Csupán patkányhullákat találtak itt-ott. Olyanokét, amelyek egyedül járták útjukat a hajón.

A Kínai Cica, mint egy lopakodó árnyék ott mászkált a folyosókon, és egyre újabb és újabb harci tapasztalatokra tett szert. Győzelmei egy csöppet sem tették óvatlanná. Nagyon is jól tudta, hogy szinte kilátástalan harcra adta a fejét. De mégsem félt, és egész éjjel folytatta a

partizánháborút. Mindegyik patkányt megölte, amelyik el mert indulni egyedül, a főcsapattól különválva, sőt még kisebb járőröket is elpusztított a hadsereg szeme láttára. A patkányok között pánik tört ki. Közel álltak ahhoz, hogy fellázadjanak a király ellen, és megtagadják, hogy harcba induljanak. De miután a király nyomban kivégeztette a legádázabb lázongókat, meg sem mert mukkanni senki.

Reggel a kapitány elámult örömeiben, amikor a tengerészek mindenfelé döglött patkányokat találtak.

És amikor délelőtt a Kínai Cica tépetten, piszkosan, küzdelemtől fáradtan felsompolygott a parancsnoki hídra, a kapitány a hajó megmentőjeként köszöntötte, megcirógatta, és megparancsolta a szakácsnak, hogy lássák el bőségesen tejszínnel és vesepecsenyével.

Mégsem evett túlságosan sokat, és az utasoknak sem engedte meg, hogy folyton simogassák. Nem akart elpuhulni, meg kellett őriznie harckészségét. Ezért egész nap fent aludt a parancsnoki hídon a kapitány mellett, kicsit nézegette a végtelen, szédítő tengert, aztán megint aludt, és pihent.

Este, amikor már besötétedett, a paron fehéren és pirosan pislogtak a világítótornyok, és a tenger csendesen szuszogott, felkerekedett, és a hajó folyosóin lefelé ugrádozva újra csatába indult. Így ment ez heteken át, arca a sebektől egészen ragyás lett, fülei felszakadoztak, de a patkányoknak egyszer sem sikerült csapdába ejteniük úgy, hogy teljes haderejükkel rátámadhattak volna. Nem, mert ő villámgyors oldaltámadásokat hajtott végre, a sereg mögé került, feldúlta a patkányok szaporodóhelyeit, eltorlaszolta titkos járataikat, és megölte az összes magányosan kóborlót. Végül olyan borzasztó híre lett, hogy sok patkány a tengerbe ugrott, amikor meglátta farka villanását.

A cápák pedig, amelyek a Hajók Hajójának nyomában úsztak, egyre csak híztak, és lustán himbálózva a vízen kórusban dalolták:

*A Kínai Cica erős és hatalmas és fogai nagyot harapnak, a patkányok félik, mint a tigris s mint bárányszarvasok, szanaszét rohannak!*

A Kínai Cica növekedett és erősödött, izmai megkeményedtek, szőrzete csillogóvá és dússá vált.

Nap mint nap keményen megívta csatáit, mégis mindegyre csak a régi nyugalmas, elmélkedő élete után sóvárgott. Egyáltalán nem volt ínyére ez a szörnyű pusztítás és vérontás.

Egyszer a patkányok megpróbálták békét kötni vele: megígérték, hogy a legelső rakodótérben maradnak, és ő az egész hajón szabadon mozoghat. Fontolóra vette az ajánlatot, de elég bölcs volt ahhoz, hogy belássa, a patkányok úgysem fogják betartani az egyezséget, és az első adandó alkalommal elteszik láb alól.

A harc folytatódott, és a hajó nyomában úszó negyven cápa szépen kigömbölyödött a patkányhulláktól, melyeket a tengerészek reggelente a folyosókon összeszedtek, és a tengerbe dobáltak.

Végül a patkányok a mozgó háborúról áttértek az állóháborúra. Befészelték magukat az alsó rakterekbe, eltorlaszolták a lejárásokat, amelyeken éjjel-nappal egész hadsereg teljesített őrszolgálatot. Már nem is próbálkoztak vele, hogy hátulról bekerítsék a Kínai Cicát, mert ilyenkor a cica általában hirtelen megfordult, és megölte a sor elején járókat. Nem, egyszerűen a helyükön maradtak, és a Kínai Cica nem tudott harcolni ellenük. Legfeljebb rajtaütésszerűen ragadott el egy-egy őrt állót, de ilyenkor nagy volt a veszély, hogy csapdába esik.

A patkányok már kezdték azt gondolni, hogy biztonságban vannak, és nem győzték

magasztalni bölcs királyukat. A Kínai Cica közben egyre csak tűnődött. Rájött, hogy az az egyetlen megoldás, ha magát IV. Csupaszfarokot sikerül elkapnia és elpusztítania. Nélküle a patkányok nem mennek semmire, az egész védelem az ő utasításain alapult.

Közelgett tehát a döntő összecsapás. A Kínai Cica a parancsnoki hídon üldögélt, nézte a tengert, és talán félt is egy kicsit, hiszen a legbátrabb hős is félhet néha. Arra gondolt, hogy talán sohasem látja meg Párizst, és soha többé nem látja viszont a szép Kék Folyót; sorsa a szörnyű halál lent a patkányok felségterületén. Át kell majd hatolnia ellenségei védelmi vonalain, és a bekerítés veszélyét is vállalva meg kell ölnie a királyukat.

Megint leszállt az éj, a tenger sötét és csendes volt, a cápák uszonyai meg-megcsobbantották a vizet a hajó mögött. A Kínai Cica lelopakodott a hajó belsejébe. A támadás helyéül már jó előre kiszemelte a leggyengébben őrzött pontot. Tudta, hogy minden az ő gyorsaságán múlik. Teljes meglepetést kell keltenie.

Aranyszőrű villámként csapott le a szundikáló őrökre, és ragadozó karmaival, mint megannyi karddal, ide-oda vagdalkozott. Az őrök mindenütt felébredtek, a patkányok hadserege csatasorba rendeződött, hogy megvédje a megtámadott állásokat. De egyetlen patkány sem feltételezett a macskáról akkora ostobaságot, hogy egyenesen a legszentebb erődítményük felé akarjon nyomulni.

Maga IV. Nagy Csupaszfarok király sem hitte volna, hogy így lesz, és ez lett a veszte. A csata zajára ugyan felébredt, de csak nyújtózkodott és hallgatózott. Vakon bízott jól megszervezett védelmi rendszerében. És akkor egyszer csak vérszomjasán és fenyegetően ott termett mellette a Kínai Cica, megragadta a tarkójánál fogva, és vonszolni kezdte magával.

Ha minden őr engedelmeskedik a parancsoknak, és a helyén marad, a Kínai Cica visszavonulási útja bezárul, és ő sohasem jut fel a fedélzetre. De a védelmi vonal mentén teljes kavarodás támadt, amikor az őrök meghallották, hogy a macska a hátuk mögé került. Többé nem teljesítették feljebbvalóik parancsait, féltették a maguk és családjuk életét, és szétszóródtak a rakodótérben, nem tudván, merről fenyeget a veszély.

A Kínai Cicának természetesen nem kis nehézséget jelentett IV. Csupaszfarok király cipelése, miközben le-lecsapott a körülötte hemzsegő patkányokra, de mégis sokkal könnyebben ment a dolog, mint gondolta volna. Testén mindenfelé gonosz harapások nyoma éktelenkedett, és mire végül felért a sötét fedélzetre, a pofácskájától a farka csücskéig mindenét a megölt patkányok vére borította. A rémségek éjszakája volt ez a Hajók Hajója patkánytársadalmának történelmében.

A Kínai Cica elgondolkodott. Fölötte ragyogtak a bölcs csillagok, a tenger sötéten mormogott, és csendesen ringatta a hajó körül alvó cápákat. IV. Csupaszfarok király, aki egykor a Nagy előnevet viselte, nyomorultan, összekuporodva hevert a macska előtt. Birodalmával és cukroszsákjával együtt önbizalmát is elvesztette.

A Kínai Cica eredetileg azt tervezte, hogy ünnepélyesen odadobja majd a fedélzetről a legnagyobb cápának, de amikor tűnődve felnézett a csillagokra, nem tudta végrehajtani tervét. Megsajnálta a bölcs és hősies ellenfelet, és tárgyálásba kezdett vele.

A hajó éppen egy Lakatlan Sziget közelében haladt el. A Kínai Cica megígérte, hogy megkíméli a király életét, de csak azzal a feltétellel, hogy összehívja valamennyi patkányát, lemond a hajóról, és átköltözik a Lakatlan Szigetre. Figyelmeztette a patkánykirályt, hogy az élete mindenképpen az ő kezében van, és ha ő, a király meghal, nincs menekvés az alattvalóinak sem. Józan ésszel belátható tehát, hogy nagy kegyelem, ha most futni hagyja a patkányokat, és

megengedi nekik, hogy új birodalmat alapítsanak. Ráadásul lehet, hogy nagyon is kellemes és békés lakhely lesz a sziget, még ha nincsenek is cukroszsákok.

IV. Nagy Csupaszfarok király bölcs volt, és gyorsan vágott az esze. A Hajók Hajóján egyébként sem tudta volna jelentékeny virágzásnak indítani a patkányok birodalmát. Megértette, hogy a Kínai Cicát a sors küldte az útjába, és alázattal elfogadta az összes feltételeket. Még meg is köszönte neki a nemeslelkűségét. A cica olyan lovagiasan bánt vele, ahogy vitéz ellenféllel bánni illik.

Így aztán a parancsnoki hídon, az éj homályában, a csillagok és a vezérlő műszer derengő fényében eltervezték, hogyan fogják a patkányok elhagyni a hajót. A legnagyobbak és legerősebbek csoportosan a szigetre úsznak, a kisebbeket, gyengébbeket felszerelik úszóövekkel és kötelekkel. Minden a király és a Kínai Cica útmutatásainak megfelelően, baj nélkül, példás rendben zajlott le. A patkányok legtöbbször még elégedett is volt, mert így kiszabadulhattak megalázó, rémisztő, szorongató helyzetükből.

A Kínai Cica és IV. Csupaszfarok király, aki veresége ellenére is Nagy volt, fátylat borított a korábbi gyűlölködésre, és örökös leszerelési és béke-egyezményt kötöttek. Végül már úgy beszéltek egymással, mint két testvér, sőt a király beavatta a Kínai Cicát a patkányok jó néhány hagyományába és ősi bölcsességébe. Amikor az utolsó patkány elhagyta a hajót, a legnagyobb mentőövön ringatózva a király is ünnepélyesen a szárazföldre evezett. A Kínai Cica megengedte, hogy megtartsa koronáját, a mentőöv pedig büszke, új trónusa lett a Patkányok Szigetének hatalmas és független birodalmában.

A Kínai Cica egészen a hajnal pirkadtáig üldögélt a vezérlő műszer csendes fényében, és a sors különös útjain elmélkedett. Nem érzett büszkeséget a győzelme miatt, egyszerűen csak elégedett volt, hogy a hajón megint béke honol. Lelkét meghitt öröm árasztotta el, ha arra gondolt, hogy nem kell többé harcolnia és pusztítania, hanem a hosszú hajóút hátralevő idejét a maga bölcs és békés módján, gondolataiba merülve töltheti el. Karmait behúzta, szőrzetét megtisztította, farkát szorosan maga köré fonta, és így nézte végig, hogyan bukkan ki a Nap a lángoló, végtelen tengerből, mint egy aranyhajó.

A Hajók Hajója a Csendes-óceánról az Indiai-óceánra, az Indiai-óceánról a Vörös-tengerre, a Vörös-tengerről a Kéktengerre vitorlázott, az idő pedig csak telt-múlt. A Kínai Cica vesepecsenyét lakmározott, tejszínt kortyolgatott, és mindennek bővíben volt, mert a hálás kapitány megparancsolta főszakácsának, hogy pincérei viseljék gondját.

A kapitány örök időkre felajánlotta neki a Legfőbb Hajómacska hivatalát, és angol fontban fizetendő, hercegi fizetést ígért szolgálataiért. Nem lett volna más dolga, mint hogy a parancsnoki hídon nyalogassa magát, néha elszórakoztassa a vendégeket, és gondoskodik arról, hogy a hajón többé ne jelenjenek meg patkányok.

A Kínai Cica azonban udvariasan visszautasította az ajánlatot. Elmagyarázta, hogy ő nem vágyik semmiféle kitüntetésre. Csak a kötelességét teljesítette, úgyhogy a hajón biztosan nem lesz több patkány. Ő azonban azért vágott neki az útnak, hogy új országokat és városokat ismerjen meg, és keresse a bölcsességet és megértést. A hajón e tekintetben már nincs több tanulni valója.

Hosszú idő múlva a Hajó végre kikötött a Kéktenger ragyogó és virágzó partján. A Kínai Cica már nem volt olyan kis girhes, mint amikor a hajóra érkezett. Éppen ellenkezőleg: nagy, kövér macska lett belőle, bundája szinte sugárzott a napsütésben.

A parton nyomban beleütközött a forgalmat irányító rendőrbe, akitől udvariasan a Párizs felé

vezető útról érdeklődött.

– Ott van, ni! – mondta a rendőr mosolyogva, és kezével az országútra mutatott. – De elég sokat kell bandukolnod, amíg odaérsz.

– Köszönöm! – válaszolta a Kínai Cica, és szaladni kezdett. Szaladt, szaladt, szaladt, egyre csak szaladt. Olyan gyorsan futott, hogy az út mentén az emberek csak egy kis porfelhőt láttak, amelyet egy szempillantás alatt elnyelt a láthatár. Éjjel-nappal szaladt, sok éjjelen és nappalon át, az országútnak azonban nem volt se vége, se hossza. Való igaz, a sok lustálkodás után nem is ártott neki egy kis frissítő testmozgás.

Annyit szaladt, hogy már egészen beleszédült a feje. Így aztán a futástól szédelegve alig vette észre, hogy megérkezett Párizsba. Nagy lendületében a fél városon keresztülfutott, meg sem állt a Világoszöld Folyó partjáig. De ott végre megpihent, háromszor egymás után felsóhajtott, egyetlen fújással kiürítette az összes port a tüdejéből, és megkérdezte egy rendőrtől: – Ez már Párizs?

– Az bizony! – válaszolta a rendőr, meglengette botját, és továbbment. Azt gondolta, az érdeklődő holmi amerikai turista.

A Kínai Cica pedig letelepedett a Világoszöld Folyó partján, zihált a gyönyörűségtől, és nagyon boldog volt. Végre ideért! Végignézett önmagán, és megállapította, hogy már egyáltalán nem Kövér Macska, hanem éppen hogy Sovány Macska. És ezzel tulajdonképpen nagyon elégedett volt, mert hallotta, valaki azt olvasta az újságban, hogy a kövérség már nem divatos.

Mindaddig tartott az elégedettsége, amíg rá nem jött, hogy szörnyen éhes. Ez nem is volt csoda, hiszen a Hajók Hajóján evett utoljára, azután pedig mást nem csinált, csak futott. Amint ezen gondolkodott, meglátta, hogy a Világoszöld folyó partján, a kőlépcsőkön egész sor pecázó üldögél pecabottal a kezében, és szundikál. Annyian voltak mindkét parton, hogy a sor vége nem is látszott.

A Kínai Cica közelebb somfordált az egyik horgászhoz, de az ültében aludt, és szépeket álmodott.

Aztán a másikhoz lépett oda, de az is aludt ültében a Világoszöld folyó partján. Aztán odament a következőhöz is, de az ugyanúgy szundikált, mint az előzőek.

Erre a Kínai Cica megmérgesedett, megbökte az utolsó horgászt, és megkérdezte: – Kedves uram, hány halat fogott ma?

A horgász felriadt, megdörzsölte a szemét, a Kínai Cica pedig megismételte a kérdést. A horgász meglepődve nézett rá, és így szólt: – Kiscica, te biztosan vidékről jöttél! Egyetlen halat sem fogtam.

A Kínai Cica elámult, bár bosszantotta, hogy megint vidékinek nézték. Tovább kérdezősködött: – Kedves uram, gyakran jár ön horgászni?

– Szinte minden nap – felelte a horgász -, de hagyj már aludni!

Erre már elfogta a kíváncsiság a Kínai Cicát, és megkérdezte: – Jó, de hát fogott már valaha halat?

– Sohasem, te kis tökfilkó. Hát nem érted, hogy én csak úgy pecázgatok?

– Bizony mondom, fel nem foghatom! – mondta a Kínai Cica, és valóban teljesen el volt képedve. – És a többiek, ők se fognak halat?

– Ők sem fognak – morogta a horgász. – Legalábbis én sohasem láttam, hogy fogtak volna. Viszont azt hallottam, hogy negyvenkét évvel ezelőtt valaki kifogott egy kis vágó durbincset. De

lehet, hogy ez is csak amolyan legenda.

– Hm – felelte a Kínai Cica, azzal fejét és farkát bemártotta a vízbe. – Hm – mondta újra, de a horgász már elaludt, és a pecabotját a víz fölé tartva gyönyörködött álmaiban a Világoszöld Folyó partján.

– Ez, ez aztán a csodálatra méltó város! – gondolta magában a macska. – Nagyon boldog város lehet! – És egyszeriben úgy érezte, hogy megszabadult a fölösleges töprengéstől. Könnyűnek és boldognak érezte magát.

Azt gondolta, a Lótuszevők Társaságába érkezett. Kicsit csodálkozott, mert azt hallotta, hogy a Lótuszevők a Lótuszos folyó partján üldögélnek, és álmukban a nagylábujjukat szopják. Nincs ugyanis boldogabb annál, aki egy folyó partján a nagylábujját szopva bóbiskolhat. Ehhez azonban szükség van a hosszas elmélkedés és a lótuszragás kiváltotta lelkiállapokra, és nem mindenki képes erre a magasabb rendű boldogságérzetre. Csak a rendkívül lusta és békés lelkek ismerhetik meg, akik itt a Földön felülemelkedtek már mindenre, és nem törekszenek semmire.

Ezek a horgászok nem szopták a nagylábujjukat, de a Kínai Cica valószínűleg jól sejtette, hogy csak azért nem, mert a sok báméskodó járókelő miatt nem merték. Ehelyett pecáztak és szundikáltak.

Valószínűleg ők alkották a Lótuszevők Társaságának párizsi alosztályát.

A Kínai Cica mindenesetre könnyűnek és boldognak érezte magát, amint elnézegette a Lótuszevőket. Ennek ellenére azt is világosan látta, hogy ő még nem jutott el az elmélkedésnek és az álomlátásnak erre a magasabb szintjére. Még sokat kell tapasztalnia, látnia és megértenie ehhez, és mindenekelőtt ennie is kell, mert a gyomra már korog és csikorog az éhségtől.

Ezért aztán fogott egy ócska esernyőt meg egy kötélrészletet, gombostűből horgot készített, és már kész is volt a pecabotja. Ráköppött a horogra, lement a híd alá, és elkezdett pecázni. Ki is fogta az összes halat, ami csak a Világoszöld Folyóban úszott, mert a halak már megunták a Lótuszevőket, akik igazából füttyültek rájuk. Ezért nagyon szívesen, szinte lelkesen és örömmel úsztak oda a Kínai Cica gombostűjéhez, és amikor a Kínai Cica kifogta őket, mindet azonnal meg is ette. Evés után megint viszonylag Kővér Macska lett belőle. Aztán három napon, három éjszakán át a híd alatt aludt, mert a sok futás okozta fáradtság most jött ki rajta.

Hanem amikor kialudta magát, megint friss erőre kapott, kinyújtotta elgémberedett tagjait, és meg sem állt az Eiffel torony csúcsáig. Az olyan magas van, hogy onnan szinte az egész világot látni lehet, vagy legalábbis a felét, mindenesetre nagyon nagy részét.

Megnézte, hogy a kék és lilás ég alatt hogyan ragyog, nyüzsög, sugárzik odalent millió kővirágjával Párizs. Az utcák csillogó övekként kígyóztak a házak között, az autók a tavasz örömeit zengték, a bulvárokon fehér, gyertyaszerű virágaikat ringatták a gesztenyefák. Sárga, zöld és piros autóbuszok halk mormogással meséltek az élet, a létezés örömeiről.

Valóban csodálatos volt ez a város, olyan csodálatos, hogy a Kínai Cica beleszédült a gyönyörködésbe. Aztán lejött az Eiffel torony tetejéről, és körbefutott a városon. Az autók között mászkált az utcákon, a gumikerekek elől elrántotta a farkát, és angolul szólt oda a rendőrnek: – Huu-duu-juu-duu! – ami olyasfélét jelent, hogy „ez aztán a jópofa dolog!”

Szeme úgy járt ide-oda, mint a gumilabda, bundája arany fényben csillogott. Mindent megszaglászott, mindent megvizsgált, és mindent meg akart érteni. Beszédbe elegyedett milliárdosokkal, koldusokkal, kávéház-tulajdonosokkal, táncosnőkkel, megbámulta a kirakatokban a pompás ruhákat és a teknősbékákat. Az emberek megélték, sokfelé ismerték már, és mindenki tudta, hogy kifogta az összes halat a Világoszöld Folyóból, és elkergette az

összes patkányt a Hajók Hajójáról, és egyenesen Kínából érkezett tanulmányútra Párizsba.

Amikor visszatért a Világoszöld Folyó partjára, éppen elkezdődött az egyetemisták nyári vakációja, és teljesen megszállták a bulvárt. Kiabáltak, trombitákat fújtak, levegőbe dobálták a rendőröket, és az anatómiai Intézetből elhozott ősrégi, kiszolgált csontvázat emlékműként odaállították a Szent Mihály villamosmegállóba. A Kínai Cicát megéltették, aztán a múzeumból kihurcoltak egy arany királyi trónust, és örömtől tomboló menetben azon vitték körbe az egész városon, mert a Kínai Cica hozta meg nekik a nyarat Párizsba.

Miután végighordozták az arany trónuson, felajánlottak neki egy előkelő helyet meg a vele járó piros bársonypárnát a Nemzetközi Cicakiállításon. Ott ült bajsztát pödörgetve a piros párnán, fogadta csodálót, és megengedte, hogy a szépasszonyok megsimogassák. Tizenöt aranyérmét kapott a bundájáért és harminckettő ezüstöt rózsaszín pofácskájáért. A farkával egyenesen a Nagydíjat nyerte el, amit a szabályok alapján a legfinomabb elefántbőrre nyomtattak. Igazán nagyon elégedett volt, még ha sajnálta is egy kicsit az elefántot.

Ekkora tiszteletnek örvendett hát, és magába szívhatott minden bölcsességet és tudást. Mégsem vált elbizakodottá és önimádóvá, egyáltalán nem, mert nagyon is jól tudta, hogy a megtiszteltetések és aranyérmek mennyire kicsinyes és külsődleges dolgok. Tudta, hogy a lehető legtökéletesebb életformát a Lótuszevők Társasága találta meg a Világoszöld Folyó partján.

Így aztán lassanként beleunt Párizsba, és visszavágyott a Kínai Fal tövébe, a Kék Folyó partjára. A nagy vágyakozástól egészen lekonyult a bajsza és a farka. Mindenről lemondva visszafutott hát a tengerpartra, és felszállt a Hajók Hajójára. Ott aztán átaludta az utat a Kék-tengeren, a Vörös-tengeren, az Indiai-óceánon, de a Csendes-óceánon meglengette a farkát a Patkányok Szigete felé, ahol IV Nagy Csupaszfarok király az ő tiszteletére felvonatta a zászlórúdra a patkányok szürke békelobogóját.

Végre valahára a Hajók Hajója lehorgonyzott a Kínai-tenger partján, és mesélni kezdte élményeit a kikötőben horgonyzó sárdagasztóknak. De a Kínai Cicának még odafigyelni sem volt kedve, olyan érdektelenek voltak már neki azok a régi történetek. Kiugrott a rakpartra, megsimogatta barátját, a Kutyát, és elsírta magát örömeiben, hogy hazaérkezett Kínába.

Aztán megint végigvitorlázott a Kék Folyón. Hallotta, hogy a tengerészek énekelnek, és látta, hogy az emberek integetnek a partokon, de semmivel nem törődött, míg haza nem ért a Kínai Fal mellé, és nem üdvözölhette a rizsföldeket és szüleit, akik távollétében megöregedtek, arcuk megszurkült.

Este azonban elugrándozott a Kínai Fal mellé a teabokor tövéhez, és kihallgatta, hogyan beszélgetnek pipájukat szíva a Mandarinok. Jót nevetett magában, mert mindent sokkal jobban tudott, mint ők, akik még soha nem jártak sehhol. De mégsem szólt közbe, mert tisztában volt vele, hogy senki sem hinne neki. Mindenkinek először magának kell tapasztalatokat szereznie, mielőtt bármit is elhinne.

A környék összes cicája összegyűlt, hogy köszöntse őt, hiszen olyan sokáig volt távol, és olyan sok mindent látott. De ő nekik sem mesélt semmit, mert azzal is tisztában volt, hogy úgysem értenék meg, amit mondana. Ennek ellenére olyan nagy tiszteletet ébresztett körülben, hogy felajánlották neki a Hei-Lu-Vei-Lu pagodatemplom macskaelöljárójának megüresedett tisztségét, nagybátyja ugyanis időközben elhunyt.

A Kínai Cica azonban nem fogadta el a megbízatást. Rokonai először elcsodálkoztak, aztán azt gondolták, túl ostoba ahhoz, hogy belássa, mit szalaszt el. De ő csak nevetett rajtuk, kiment a Kék Folyó partjára, és belépett a Lótuszevők Titkos Társaságába.

Még most is ott üldögél a Kék Folyó partján a Kínai Fal tövében, nagylábujját szopogatja, és ültében szundikál. A lehető legjobban érzi magát, mert a Lótuszzevők minden tudnak, mindent láttak és mindent megértenek. Éppen ezért azt is tudják, hogy a legjobb dolog ücsörögni, álmodozni, és a nagylábujjukat szopogatni a Kék vagy a Világoszöld Folyó partján.

Ezt a mesét réges-régen egy párizsi szálloda kedves madame-jának cicája, Souzou mesélte el nekem. Nálánál nagyobb, bölcsőbb és lustább fehér cicát sohasem láttam. Egyik szeme sárga volt, a másik zöld, ami a rendkívüli bölcsesség jele. Éppen betegen feküdtem, és nagyon jól esett történeteket hallgatnom.

Akkoriban lettünk igazi jóbarátok. Vettem Souzounak sült halat, és abszinttal is megkínáltam, nagyon ízlett neki, csak a madame-nak nem volt szabad megtudnia. Souzou megmutatta a szállodánk melletti kis utcát is, amelyiknek éppen a Kínai Cica emlékére adták a Halászó Macska Utcája nevet.

Souzou legalábbis ezt állította.

Souzou még valószínűleg sok mindent tudott volna mesélni nekem, de el kellett utaznom, és amikor a következő évben visszatértem, velem volt a kutyám, Rax is. Ennek következtében barátságunk minden erőfeszitésem ellenére végleg megszakadt. De ez már egy egészen új történet, majd egy másik mesében mondom el. Most legyen elég, hogy megpróbáltam elmesélni a Kínai Cica történetét, amennyire annyi idő múltán az emlékezetemből futotta. Souzou egyébként azt állította, hogy ő személyesen ismerte a Kínai Cicát, sőt jó barátok is voltak. De alapos okom van rá, hogy ne higgyek neki, mert hajlott rá, hogy eltúlozza a dolgokat. Souzou kissé ostobának és hiszékenynek tartott engem, ennek ellenére roppant sajnálatos, hogy megszakadt a kapcsolatunk.

(1932)

### **Mese a piros vödorről.**

Nyár volt.

A nyár általában világoszöld, fényes, forró és boldog. Nyáron az ember lustálkodhat, falura utazhat, mezítláb csatangolhat, hagyhatja, hogy a túlevelek megszurkálják a talpát, és az apró borjak megnyaldossák a kezét hosszú, érdes nyelvükkel, ami nagyon kellemes, csiklandozó érzés. El lehet hessenteni a szúnyogokat is, amelyek pajkos, eleven kis élőlények, meg úszni is lehet, és agyagból meg kövekből várat építeni.

De én mégsem csatangolhattam mezítláb, és kis, világos bundájú borjakat sem találtam, amelyek megnyalogathatták volna a kezemet. Akkor még Marjattát sem ismertem. És Rax kutyám sem volt még meg. Így aztán nagyon bánatos és szerencsétlen voltam, megértheted, mert a városban kellett lennem nyáron, és így nem maradt számomra más, mint a kőfalak, a forró aszfalt, meg a világosbarna nadrág és a Sárkány, amelytől féltem. Azonkívül igen nagy volt a hőség, és én roppant lusta voltam. Persze gyakran télen is az vagyok. Ez szomorú, de sajnos igaz.

És mivel lusta voltam, elmenekültem otthonról, ahol az írógép szemrehányóan és megvetően meredt rám, és elszöktem az utcákról, amelyek annyira forrók voltak. Ha otthon maradok, ülnöm kellett volna, és írni. Biztosan megérted, miért szöktem el otthonról. Az írás gyakran keserves



dolog, és egy kicsit féltem a Sárkánytól is.

Ezért aztán a parkba menekültem, egy padon üldögéltem, és untam a nyarat, meg a sok bogarat, melyek buta meséket firkálnak a rózsák fehér leveleire. A pad árnyékos volt, és onnan minden világoszöldnek és szépnek látszott. A pázsit közepén virágágyás húzódott, amelyben pompás piros, sárga virágok nőttek.

Csak üldögéltem, és amikor már elegendő volt az unatkozásból, szégyellni kezdtem a lustaságomat.

Ahogy elnéztem a virágágyásban viruló virágokat, elképzeltem, hogy én ültetem őket valamikor tavasszal, locsolgattam, ápolgattam, trágyáztam, gyomláltam, szorgoskodtam velük. Így aztán, amikor már sokat nézegettem őket, és gondolkodtam rajtuk, igazán szorgalmasnak érezhettem magamat.

Egész délelőtt ott üldögéltem, álmodoztam, unatkoztam és gondolkodtam. Láttam, amint az Idő lassan elsétál mellettem. Ez aztán ritka és csodálatra méltó jelenség! A hosszú, merev Órák komolyan húztak el padom előtt csörömpölő lépteikkel. A hempergő, csintalankodó, el-elbágyadó Percek közéjük nyomultak, nem is beszélve a piciny Másodpercekről, amelyek egyszerűen csak fel-felvillantak. De ezek annyira aprók voltak, hogy le kellett hajolnom, és alaposan oda kellett nézmem, hogy meglássam őket. Egészen jól elszórakoztam. Alig érte el a vízpartot az egyik óra, már fel is tűnt a következő a templom melletti sarkon.

Végül izzadtan, lihegve, nehézkes lépteivel feltűnt a kövér, tekintélyes rendőr, Dél, és ünnepélyesen meglengette a gumibotját. Az Órákat és a Perceket két csoportba rendezte úgy, hogy az Órák lettek a csoportok vezetői, a Percek pedig az ő alárendeltjeik. A Másodperceket azonban hiába próbálta elhessegetni és büntetéssel fenyegetni, azok semmivel sem törődtek. Sietniük kellett a sportversenyre.

Így a déli nagy díszszemlét nélkülük kellett megtartani. Dél rendőr végül megkönnyebbülten sóhajtva pihenjt vezényelt seregének, s mindenki a park bokrai mögött keresett menedéket. Megint teljesen egyedül maradtam.

Újra elszomorodtam, az elpazarolt, fárasztó és fölösleges Órákra gondoltam, és titokban farkaszemet néztem a Sárkánnyal. Közben azonban újra elképzeltem, hogy én ültetem a park összes virágait, és olyan szorgosnak éreztem magam, hogy egészen beleizzadtam.

Tulajdonképpen vártam valamire. Nem tudtam, mire várok, és korábban már sokszor tapasztalhattam, hogy teljesen fölösleges dolog várni valamire, mert soha semmi nem történik. De ha az ember farkaszemet néz egy sárkánnyal, elég bátornak kell lennie ahhoz, hogy várjon, különben a dologból nem lesz semmi. Te se feledkezz meg erről, ha egyszer saját Sárkányod lesz.

Végül mégiscsak bekövetkezett, amire vártam. Egy Nagy, illetőleg, hogy egészen pontos legyen, Kicsi Jelenés. Ő, aki legyőzte a Sárkányt.

Egy kicsi leánykáról van szó. A „kicsi” nagyon helytelen és félrevezető szó. Egy szemernyi sem szeretném ezzel alábecsülni lényének értékeit. Csupán arra akartam célozni, hogy valóban kisebb volt, mint én. Már messziről láttam, hogy önálló és eszes ifjú hölgy. Pontosan olyan eszes, mint te vagy én – ami ugyebár elég sokat jelent, nem igaz? Fegyelmezett, kecses léptekkel sétált a park ösvényén a hársfák alatt. Kop! Kop! és megint Kop! Kop! mondták apró cipősarkai az ösvény homokjának, ami annyit jelent: Figyelem! Tessék idenézni! Itt jövök én!

Alaposan megnézhettem, mire odaért hozzám. Ruháját tarka virágok díszítették, rövid, bájos szoknyája alól kilátszott csupasz, barna lába. Az egyik kezében egy kis napernyőt tartott, a

másikban pedig lapát és piros vödör volt, egy szép, élénkpiros, pompás vödör.

Az a piros vödör igazi gyönyörűséggel töltött el, mert éppen olyan vödör volt, amiben homokot lehet vinni, és amibe néha bele lehet tenni akár egy békát is, ha az ember nagyon bátor, de csak rövid időre. Sokszor kívántam már magamnak egy ilyen piros vödröt. Szívesen vittem volna benne homokot egyik helyről a másikra. Hiszen ki ne tudná, hogy időnként föltétlenül homokot kell vinni egyik helyről a másikra!

Egy percre szinte irigykedtem arra a vödörré, míg tulajdonosa elég közel nem ért hozzám, és észre nem vettem, hogy teljesen elmerült mély és fontos gondolataiban. Annyira fontosak és komolyak voltak azok a gondolatok, hogy összeráncolta a homlokát, és apró orrocskája is rémesen komoly formát öltött.

Elbizonytalanodtam, nem tudtam, meg merjem-e zavarni fontos elmélkedésében. Azonban nagyon egyedül voltam, rossz kedvem volt, vágytam egy eszes és megértő társra, akivel el lehet beszélgetni.

Semmi esetre sem akartam, hogy Jelenésem továbbmenjen anélkül, hogy észrevenne. Akkor aztán hiába várnék valamire egész nap.

Ezért aztán, amikor odaért elém, és nem vett észre (vagy úgy tett, mint aki nem vesz észre), felálltam, udvariasan megemeltem a kalapomat, és meghajoltam: – Bájós ifjú hölgyem! Megengedi egy távolról jövő idegennek azt az arcátlan tolakodást, hogy megkérdezze, miféle rendkívül fontos és komoly gondok terhelik ifjú és elragadó fejcskáját?

Véleményem szerint kérdésem roppant finomra, hosszúra, egyenesen pompásra sikeredett, ezért aztán jó lelkiismerettel vártam, hogy Jelenésem megtiszteljen a válaszával. Valóban meg is állt, és élénk, fürkésző szemével tetőtől talpig végigmért. Mélyen szégyelltem, hogy reggel lustaságból nem fényesítettem ki a cipőmet. Úgy tűnt azonban, hogy a vizsgálat eredménye kielégíti. Letette a földre szép, piros vödrét, kitüntető megtiszteltetésként megkért, hogy fogjam meg a napernyőjét, és leült mellém. Aztán így szólt: – Olyan bonyolult, amit mondasz. Biztosan nagyon okos vagy. Mondd meg, légy szíves, miért nincs az embereknek farkuk?

Be kell ismernem, hogy zavarba jöttem, ostobának éreztem magam, és megértettem, miért ráncolja a homlokát, kis orrocskája miért látszik annyira komolynak és gondterheltenek. Hiszen ez valóban különös és nehezen megválaszolható kérdés, annyira különös, hogy még csak el sem gondolkodtam rajta soha. Ezért így válaszoltam: – Rendkívül szeretetreméltó és megértő ifjú hölgy! Sajnos sohasem volt lehetőségem arra, hogy komolyabban elmélyedjek az általad említett kérdésben. Bármekkora szomorúsággal tölt is el, így nem adhatok neked választ rá. Továbbra is tudatlanok maradunk ebben a témában, de biztosíthatlak arról, szóval biztos lehetsz benne, hogy föltétlen odaadással és tisztelettel csóválánám én is a farkamat, ha lenne nekem olyan. De sajnos nincs.

Egy percre mindketten némán üldögéltünk, és ezen a komoly kérdésen töprengtünk. Aztán folytattam: – Ugyanakkor azonban ismerek egy nagy, bánatos ragadozót, amelynek hosszú vastag, bozontos farka van, és amely nagyon büszke a farkára. Teljesen olyan, mint egy hatalmas, sötét macska, és már jó ideje követ engem. Úgy hívják, hogy Melankólia, és tulajdonképpen egyáltalán nem gonosz.

Valójában lágyszívű, mélabús, bölcs vadállat, amely finoman simogatva közeledik hozzám. A közelében azonban mindig furcsán hideg van, és gyakran félek is.

– Értem – mondta társnóm elgondolkodva. – Ugyanolyan, mint az a Sárkány, amelyikről a mesékben van szó?

– Egyáltalán nem – magyaráztam. – A Sárkány másféle. A Sárkány kegyetlen, hatalmas és szigorú. Százöt feje van, és néha teljességgel legyőzhetetlennek tűnik. A Sárkány ellen azonban mindig lehet harcolni. Melankólia viszont lágyan és csendesen közelít, amikor vadakat és borongásokat álmodunk. Melankólia szép, és mi magunk sohasem tudjuk elkergetni. Máskor hosszú ideig nem is látom, de mostanában szinte beköltözött a szobámba. Ott heverészik az asztal alatt, amikor írok, és mindenhova követi a lépteimet, bármerre is járok. Nézz csak be a pad alá, ha meg akarod látni. Az előbb még ott volt. Nem kell félned, nem tehet neked semmi rosszat.

Mindketten benéztünk a pad alá, igaz, társnőm kissé félénken és óvatosan. De ott nem volt egyéb, csak homok. A nagy, fekete macska, melyet Melankóliának hívnak, beszélgetésünk elején elhagyott engem. Nyomát sem láttam vastag, bozontos farkának.

– Ifjú hölgy! – mondtam társnőmnek. – Végtelenül hálás vagyok neked, mert eltávozott, amint megláttalak. A Sárkány is messzebbre húzódott, és már tőle sem félek.

Azzal kitártam előtte a szívemet, elmeséltem neki, miről szeretnék írni, hogyan szeretném megírni, és hogy mennyire fontos néha meséket írni neki és neked és nekem magamnak is. Meséltem neki a távoli Élet Fájáról, amely pompás és hatalmas, de a levelei elégnak az ember kezében, meg az Álmodók Városáról, amelynek kapujában a Személyes és az Öröm rongyos bíborpalástjukban alszanak. Végül így szóltam hozzá: – Ó, ellenségeim erős elűzője! Ha megengeded, követlek egész nap, és segítek neked vinni a homokot szép, piros vödörben, mert nagyon fontos dolog, hogy a homokot néha elvigyük egyik helyről a másikra.

Kezembe vettem a piros vödört, és roppant büszkeség töltött el, hogy vihettem. Odamentünk együtt a homokozóhoz, hogy homokvárat építsünk. Végére is minden értelmes ember tudja, hogy időnként feltétlenül homokvárat kell építeni. Egyébként egyszerűen semmit sem ér az élet.

(1932)

### **Mese a Személyes Cicáról.**

Volt egyszer egy cica, egy jókora, tagbaszakadt kandúr, amely a világon semmitől sem félt.

Ábrázatának egyik fele fekete, másik fehér volt, kegyetlen és fenyegető tekintettel tudott nézni, bajsza peckesen állt, pofája tele volt sebhelyekkel, füle ronggyá szakadt a megszámlálhatatlan tiszteletre méltó csetepatéban. Merev lábakkal és felborzolt farkkal sétálgatott a hátsó udvaron. Olyan hatalmas volt, hogy a kutyáknak, amikor meglátták, eszükbe jutott, hogy halaszthatatlan dolguk van valahol máshol, és reszkető inakkal álltak félre az útjából.

Hanem ez a macska beleunt a barátaiba, és a hátsó udvart is kezdte túl szűknek érezni. Lustán végigsétált a nagy tűzfal mentén, és ásított egy nagyot. Aztán gondolt egyet, és odahívta magához a környék összes macskáját. Azok meg is jöttek, és tisztes távolságban leültek köréje. Ültek ott fekete és sárga macskák, tarka macskák, sovány macskák és fark nélküli macskák. Mind hallgattak, ki se merték nyitni a szájukat.

A nagy cica borzas bajszával és dús farkával lustán nyújtózkodott egyet. Fekete-fehér fejét vadul tekergette, sárga szemeit fenyegetően forgatta.

– Nagy és hatalmas macska vagyok – mondta komoran. – Nem is találtam senki hozzám fogható. És személyes is vagyok! – azzal magasra szökkent a levegőbe, és nagyot visított:–

Ilyen szenvedélyes vagyok én, szenvedélyes, szenvedélyes!

A többi macskák összerezzentek, és a kör hullámzó mozgással hátrébb húzódott. Bajszuk alázatosan lekonyult, és kórusban dorombolták: – Nagy vagy, hatalmas, ó, Szendélyes Macska! Farkad olyan gömbölyű, mint egy egér, karmaid, mint a villa! Nincs senki hozzád fogható!

– Szemem színe, mint a borostyánkő, és a sötétben is látok vele – jelentette ki a Szendélyes Macska fenyegetően. – Ti kicsik vagytok és nyomorúságosak, és engem már nem szórakoztat a társaságotok, mert én annyira szenvedélyes vagyok, szenvedélyes, szenvedélyes! – És megint magasra szökkent a levegőben úgy, hogy az udvar beleremegett, és a ruhaszárító kötelek elszakadtak.

– Csak nem akarsz elmenni, és itthagyni bennünket? – kérdezték a macskák egymás szavába vágva, miközben bajszuk megremegett az álmétkodástól, szemük pedig kerekre nyílt.

– Bizony, hogy elmegyek, és vissza se jövök soha többé! – mondta a macska elszántan. – Mégpedig most azonnal indulok, mert annyira szenvedélyes vagyok, szenvedélyes, szenvedélyes!

Erre azonban az egész macskasereglet a levegőbe szökkent örömeben, ugrabugráltak, nyivákkoltak, bukfencet vetettek. Örültek, hogy megszabadulnak a Szendélyes Macskától, mert rettegésben tartotta a környék lakóit.

A Szendélyes Macska kissé csodálkozva figyelte ugrándozásukat, de azt gondolta, hogy a bánat némileg elvette az eszüket. Aztán méltóságteljesen felemelte a farkát, és ünnepélyes léptekkel kísértelt az udvarról. A kapuban tompa hangon még egyszer elmiákolta magát, hogy mennyire szenvedélyes, szenvedélyes, szenvedélyes ő. A levegőbe is felszökkent, de úgy beverte fejét a mennyezetbe, hogy a ház beleremegett. Ezzel azonban nem törődött, épp elég erős és kemény volt a feje.

Így vágott neki a Szendélyes Macska a tágas nagyvilágnak. Minden adandó helyen magasra szökkent a levegőben, és közhírré tette, hogy ő mennyire szenvedélyes. Annyit ugrabugrált, hogy erős tappancsai egészen megvastagodtak és megnagyobbodtak. A tehének kinyújtott farokkal és a réműlettől kiguvadt szemekkel menekültek az útjából. Egész hegyeket ugrált végig, háztetőkön és tűzfalakon énekelt, s végül nagy hírnévre és megbecsülésre tett szert.

Keresztülugrándozott a Ráktérítőn, és a vörös országút mentén, a vörös fennsíkon átvágva elérte a Vörös-tenger partját. Ott aztán megint a levegőbe szökkent, a homok felhőként gomolygott körülötte, és elkiabálta magát: – Szendélyes vagyok, szenvedélyes, ssszen-ve-délyes!

– Hú, na ne mondd, megizzadok már a gondolattól is! – dörmögte egy tompa, elnyújtott hang egészen a közelében, és a Szendélyes Macska meglepetten huppant le a homokba. De aztán észrevette, hogy egy óriás fekszik mellette, akit szinte maga alá temetett a homok. Az óriás akkora volt, mint egy kőház, hasa egy kisebbfajta hegygel vetekedett, szemét lustán rásznyire nyitotta.

Amint szemügyre vette az óriást, a Szendélyes Macska inai megremegett, bajsza lekonyult. De erőt vett magán, és kissé dadogva megismételte, hogy ő bizony szenvedélyes. Izmai azonban hirtelen elgyengültek, és nem tudott igazán magasra szökkenni a levegőbe, hogy megmutassa, mennyire szenvedélyes.

– Tőlem legyél olyan szenvedélyes, amilyen csak akarsz, de ne zavarj az álmomat! – szökt rá az óriás mérgesen. – Lusta vagyok, és nincs kedvem pofon vágni téged, pedig megérdemelnéd.

Áldd a szerencsédet!

– Mi-mit csinálsz te itt tulajdonképpen? – kérdezte a Szenvedélyes Macska elcsukló hangon, és óvatosságból néhány méterrel hátrébb húzódott.

– Nem csinálok semmit, egyszerűen csak vagyok – válaszolta a Lusta Óriás megenyhülve, és kisujjával meglökött egy kődarabot, ami akkora mennydörgéssel gurult a tengerbe, mintha vihar tört volna ki, hogy aztán sísteregve elmerüljön a vízben. – Nem építek falakat, nem művelek szántóföldet – folytatta álmosan. – Nem harcolok, nem szítok vitákat, egyáltalán nem vagyok szenvedélyes. Csak fekszem a homokban, és hol a hátamon, hol a hasamon alszom. Ha nevetni akarok, a homokbolhák megcsiklandozzák a talpamat. Roppant boldog vagyok.

– Én nem vagyok boldog – jelentette ki a Szenvedélyes Macska komoran – mert bennem annyira sok a szenvedély! – Azzal újra felszökkent a levegőbe. A homok a Lusta Óriás orrába csapódott, és az óriás eltűszentette magát. Mintha megdörrent volna az ég: a Szenvedélyes Macska bukfcenet vetett a levegőben, és belefúródott a homokba.

A Lusta Óriás barátságosan bólogatott.

– Vagy úgy! Ásd csak bele magad a homokba, és süttesd a nappal a pocakodat, meglátod, boldog leszel.

De a Szenvedélyes Macska köpködve, orrát fintorgatva és farkát mérgesen felborzolva kászálódott fel a homokból.

– Lusta, életterlen alak vagy, te mihaszna óriás! – mondta a méregtől sziszegő hangon. – Bárcsak megennének a homokbolhák! – Azzal szenvedélyesen nekiindult, hogy folytassa útját.

A Lusta Óriás azonban akkorát nevetett, hogy a hasa belereszketett, mint a földrengés rázkódtatta hegy. Még a láthatárra érve is látta a Szenvedélyes Macska, ahogy a Vörös-tenger partján, a vörös fennsík túlsó felén a pocakhegy meg-megrázkódik.

Minél jobban eltávolodott a Szenvedélyes Macska a Lusta Óriástól, annál jobban megnőtt a bátorsága, és annál inkább visszatért az erő a tagjaiba. Azon morfondírozott magában, mi mindent tehetett volna az óriással, és egyszeriben büszkeség töltötte el. Mire a Kék tenger partjára ért, már újra a régi volt.

De a tengeri füvek öblére érve le kellett ülnie a hátsó lábára, és meg kellett dörzsölnie a szemét, mert apály idején a tengeri tehének kijöttek a parti fővényre, s kékesszürkén, esetlenül és ostobán legelészték a tengeri füveket. A Szenvedélyes Macska rögtön észrevette, hogy kedves, jószándékú állatok, egyetlen szökkenéssel közöttük termett tehát, és kijelentette: – Annyira szenvedélyes vagyok, szenvedélyes, szenvedélyes!

Ki is düllesztette hozzá borostyán színű szemeit, fekete-fehér pofázmánya pedig kegyetlen és fenyegető kifejezést öltött. Várta, hogy a tengeri tehének elbődüljenek a csodálkozástól és az ámulattól. De hiába várt, mert a tengeri tehének csak sétálgattak tovább esetlenül, és kérődzve egymás képét fürkészgették.

Erre a Szenvedélyes Macska megint a levegőbe szökkent, kijelentette, hogy ő szenvedélyes, és ezt újra meg újra eljátszotta, de a tengeri tehének még arra sem méltatták, hogy feléje fordítsák a fejüket.

A Szenvedélyes Macska olyan sokáig ugrándozott, hogy izmai remegni kezdtek a fáradtságtól, hangja rekedt lett. Aztán csodálkozva és lihegve a farkára ereszkedett.

Amikor kilihegte magát és körülnézett, meglátott egy sovány öregembert, aki keresztbe tett lábakkal a parton üldögélt, és maga elé meredt. Olyan sokáig, és annyira mozdulatlanul ült ott,

hogy a hangyák fészket raktak a lába köré, egy gólya pedig három tojást tojt a feje tetejére.

A Szenvedélyes Macska farka megnyúlt az álmélkodástól, de annyira fáradt volt már, hogy nem bírt ugrálni. Szépen letelepedett hát az öregember mellé, és farkát mellső mancsai köré tekerte.

– Mi a csuda ütött a tengeri teheneke, hogy észre sem vesznek engem, és nem is csodálkoznak? – kérdezte az öregtől.

– Azért van ez, mert olyan kicsi vagy, jelentéktelen és ostoba – válaszolta az öregember csendesen, de nem fordította feléje a fejét, nehogy a gólya megijedjen. – Biztosan nagyon fiatal vagy, hogy nem tudod, a tengeri teheneke a világ kezdetétől fogva élnek. Olyan öregek, hogy megsüketültek és megnémultak.

– Hát te ki vagy? – kérdezte a Szenvedélyes Macska sértődötten és rosszkedvűen, amiért fölöslegesen ugrándozott meg nyivákolt a tengeri tehenekeknek, s mert kicsinek és ostobának nevezték.

– Én vagyok a Nagy Fakír! – felelte az aggastyán büszkén. – Már száz éve ülök itt, és nézegetem a köldökömet. Olyan régóta, hogy megfigyelhettem, a világon nem létezik semmi más, csak az én gondolataim. A tengeri teheneke a legrégebbi gondolataim közé tartoznak, de a tenger is az én gondolatom, meg a hajók is, sőt te magad sem vagy egyéb, mint egyik jelentéktelenebb gondolatom.

Ha én abbahagyom a gondolkodást, ti mind megszűntök létezni. A Nap kialszik, a csillagok szertefoszlanak, a Hold leesik a Földre. Ekkora fakír vagyok én!

– Nne-e bolondozz! – mondta a Szenvedélyes Macska annyira elszörnyülködve, hogy mancsai belezsibbadtak. A fakír azonban megharagudott, hogy kételkednek a szavaiban. Szemei tüzes golyókként kezdtek pörögni, szája pedig habzott mérgében.

– Te fránya nyomorult! – üvöltötte, és feje reszketett a dühtől, úgyhogy a gólyatojások leestek a földre, és összetörtek. – Azt akarod, hogy patkánnyá varázsoljalak? Vagy hogy kopasszá változtassalak, és bajszod a földre hulljon? Te szégyentelen, pimasz kis macska, majd én megtanítalak téged énekelni!

Abban a pillanatban a Szenvedélyes Macska érezte, hogy hasa kikerekedik, mint egy labda, szőre felborzolódik, hangszálai pedig feszes hegedűhúrokká nyúlnak. Kinyitotta a száját, felvinnyogott, hangszálai felhangolódtak, és a rémülettől kiverte a veríték.

– Tűnj el innen, és énekelj mindenütt, amerre csak vezet az utad! – kiabálta a fakír. A Szenvedélyes Macska a levegőbe szökkent, és keservesen végigvonyította az utat, amerre csak ment:– Uaaaauuuu! Uaaaauu!

– Uaaaauuu! Uaaaauuu! Uuuuuuuuuuu! – énekelte rekedten, és nem tudta abbahagyni. Szaladt és futott, szaladt és futott, hangja pedig közben egyre vastagabb, erősebb lett. Hiába szörnyülködött, szégyenkezett és tekergette a fejét, hogy meglássa, mi történt a torkával, nem láthatott bele. Egyszerűen kénytelen volt énekelni.

Dalolva szökdécselt át a Ráktérítőn, dalolva telepedett le egy fekete sziklára. Poros volt és gubancos, egyre csak szégyenkezett, gyomrában bánat lüktetett. Lassanként aztán félrebillentette a fejét, és elkezdte hallgatni nyikorgó énekét. Megfeszítette rekeszizmát, s így sikerült hangját súlyosan kongóvá és visszhangzóvá alakítania. Egyszeriben büszkeség töltötte el, hogy tud énekelni, és attól fogva szíve mélyéről szólt az éneke. A fekete szikláról átszökkent egy piros sziklára, s ahogy dalolt, lelke megtelt örömmel. Megértette, hogy a világon egyetlenegy macska sem tud ilyen csodálatosan dalolni.

Bozontos farkokkal, merev lábakkal járta a világot, és mindenütt énekelt. Az emberek füle csengett, a macskák megnémultak a gyönyörűségtől, a gyenge idegzetűek elszédültek.

– Uaaaauuu! Uaaaauuu! Uaaaauuu! – dalolta. – Annyira szenvedélyes vagyok! Uaaaauuu! – Az emberek régi cipőket, fürdőkádakat és edényeket dobáltak utána, ő pedig egyre kerekrebbre hízott a büszkeségtől és az örömtől.

Végül egy égisz fal elé érkezett, melyen kapu nyílt, a fölé pedig ezt írták:

### ÚT A DICSŐSÉG, A KALAND ÉS A RAGYOGÁS VILÁGÁBA!

– Ahaa, ezt nekem találták ki! – örvendezett a Szendélyes Macska, és belépett a kapun. De a falon túl akkora zűrzavar és jövésmenés fogadta, hogy a feje egészen beleszédült. Rátapostak a lábujjaira, farka beszorult Noé Bárkája alá, és harcoló lovasok vágattak el felette úgy, hogy bukfencezve egy ágra repült.

– Ki hozta ide ezt a tarka kandúrt? – kiáltotta el magát valaki a Szendélyes Macska füle tövében, aki hatalmasat nyávogott ijedtében, és a levegőbe szökött.

– Biztosan a hangosztályhoz tartozik! – kiáltotta egy másik hang, és a Szendélyes Macska érezte, hogy tarkójánál fogva megragadják, s majdnem megvakul. De fulladozva is folytatta a dalolást, mert nem tudta abbahagyni.

Lassanként aztán észrevette, hogy egész sereg ember gyűlt össze köréje, és álmélkodva, csodálkozva hallgatják énekét.

– Micsoda nagyszerű, mély hangok! – jegyezte meg a koncertmester. – Egyszerűen ritkaságszámba menő, meglepően tiszta stílusú előadás!

– Nincs benne egyetlen hamis mellézköngye sem – tette hozzá a karmester gyönyörködve. – Bejelentem, hogy új csillag született a Földön!

A Szendélyes Macskával rendkívül előnyös szerződést kötöttek. Megértette, hogy a Filmvárosba érkezett, ahol filmcsillagot akarnak faragni belőle. Bajsa büszke ívben felemelkedett, háta meggörbült, szőre csillogni kezdett.

Amikor leszállt az este, a Szendélyes Macska felmászott egy spanyol ház tetejére. Háta mögött hatalmas, sárgáspiros elektromos Hold izzott, és ő egyenesen beleénekel a felvevőgépbe. Minél többet dalolt, hangja annál színesebb és erőteljesebb lett, annál jobban visszhangzott. Ezt énekelte:

*Ó, az andalúz éjszaka!*

*Ó, a Szendélyes Macska!*

*Szendélyes Macska!*

*Dalol az éjszakába dalol a szenvedélyről, dalol, dalol.*

*Visszhangzik tüzes dala, mint a villany orgona, ó, az anda-andalúz éjszaka!*

– Óriási, nagyszerű, egyszerűen csodálatos! – kiáltotta a hallgatóság megrészegetülve, és tapsoltak. A Szendélyes Macska pedig egyre jobban fellelkesült, gyorsította a ritmust, felborzolt szőrrel ide-oda ringatózott, és belezengte az éjszakába dala utolsó, vad szólamát:

*Miauuuu, miauuuu, miauimu!*

*Hozád dalol, ragyogó Hold, ez a tüzes macskafjú!*

*Miauuuu!*

Dala végül már annyira erőteljes és visszhangzó lett, hogy a nézők egy része hanyatt vágódott, és a filmfelvevőben a hangszalag szétszakadt a hangáradattól.

Így lett a Szenvedélyes Macskából egyetlen éjszaka leforgása alatt a világ leghíresebb macskája.

Csodálatos énekét megbabonázva hallgatták az emberek a mozikban szerte a világon. A Szenvedélyes Macska keble büszkeségtől dagadt, tekintete sandává vált, és emelt farokkal járt-kelt mindenfelé.

De nemsokára feltűnt a Filmvárosban a Nyávogó Tigris, és ekkor a Szenvedélyes Macska elveszítette népszerűségét. Amikor pedig a Trombitáló Elefánt döngő léptekkel megérkezett a Filmvárosba, és megszólaltatta ormányát, egyszeriben észrevették, hogy a Szenvedélyes Macska hangja egyáltalában nem filmvásznonra való. Kifejtették, hogy mezzo-szopránjának koloratúr árnyalata egyszerűen állatias, és hangszalagjainak repedt felhangjai megakadályozzák a fortissimo tökéletes érvényesülését.

A Szenvedélyes Macska tágra nyílt szemmel hallgatta ezt a bírálatot, és megpróbált a levegőbe szökkeni, hogy kifejezésre juttassa, mennyire szenvedélyes. De annyira meghízott és kikerekedett a büszkeségtől, hogy el sem tudott rugaszkodni a földtől. Senkinek nem volt többé kedve ahhoz, hogy őt nézze és csodálja, ezért aztán titokban kilopakodott a közönséges világba, és leült a Filmváros fala elé. Hangszalagjai a bánattól elszakadtak, bajsza megőszült, hátán hullani kezdett a szőr.

Egyszeriben öreg lett és esetlen, úgyhogy az első arra járó fiatal kandúr alaposan elagyabugyalta.

Ettől a Szenvedélyes Macska fennhéjázása alábbhagyott, és elhatározta, hogy visszatér régi, jó hátsó udvarába.

Karmai eltompultak, szemei elhomályosultak, de amint átlépte az ismerős küszöböt, és beért az otthonos hátsó udvarra, mégis boldogság töltötte el. Mélyen meghatódva eresztette ki hátborzongató, rekedt hangját, és magához szólította a barátait.

Amikor a környék összes macskája tisztelettudóan köréje gyűlt az udvaron, a Szenvedélyes Macska üggyel-bajjal felmászott a nagy tűzfal tetejére, és elkezdett mesélni nekik kalandjairól. Mese közben megint fellelkesült, szemei ragyogni kezdtek, és újra és újra a levegőbe szökött, hogy kijelentse: – Mert én olyan szenvedélyes vagyok, szenvedélyes, szenvedélyes!

Hét nap, hét éjszaka egyfolytában mesélt. És a tisztelettudóan körben ülő macskák farkukat mellső

mancsaik köré tekerve, lélegzetüket visszafojtva hallgatták. A sűrke macskák megértően bólogattak, a sárgák időnként nyávogtak egyet, a göthösek álmétkodva doromboltak, amelyeknek pedig nem volt farka, annak a csodálkozástól még a bajsza is lekonyult. Ilyen bámulatos dolgokat mesélt nekik a Szenvedélyes Macska.

Elmesélte, hogyan mondott oda a Lusta Óriásnak, és hogyan szórt homokot a szemébe, hogyan vadászott az egész világnál öregebb tengeri tehenekekre, és végül hogyan falta fel őket, hogy rajongott érte a Nagy Fakír, hogyan fogadta örökbe, és hogyan ajándékozta meg varázslatos énektehetségével.

Mesélt a Filmvárosban aratott ragyogó sikeréről, és arról, hogyan unt bele a filmek hamis csillogásába, hogyan támadt fel benne a vágó régi, jó hátsó udvara után.

Hét nap, hét éjszaka mesélt a kalandjairól, és amikor végül befejezte, az álmétkodó macskák mind felálltak, farkuk lekonyult, szemük tágra nyílt, és egyhangúlag kijelentették, hogy a Szenvedélyes Macska a világ leghatalmasabb és legcsodálatosabb macskája, aki nagy dicsőséget szerzett szülőhelyének.



Erre a Szenvedélyes Macska is felemelkedett, kinyújtózta elgémberedett tagjait, és hátravonult a szemétláda mögé aludni. Hűséges alattvalói ellátták a környék legízletesebb egereivel, ő pedig csak feküdt és hízott. Végül aztán tekintélyes, csillogó szőrű kandúr lett belőle. Bölcs dolgokat tudott mondani, s őszes bajsza mély tiszteletet ébresztett. Amikor azonban beköszöntött a tavasz, a tűzfal mögött levő szemétdombon mindig nagy előadássorozatot tartott a fiatal macskák számára a következő címmel:

## CSILLAGHULLÁS

avagy

hogyan lettem filmcsillag

Így élte előkelő életét a szemétláda mögött, tisztelettel és csodálattal körülvéve. Csak néha, márciusi éjeken borult el a kedve, amikor a fiatal macskák szenvedélytől hajtva járták a magas háztetőket. Olyankor a holdfényben felmászott a nagy tűzfal tetejére, és csendesen elénekelte magának a régi dalt az andalúz éjszakáról. De egészen halkán énekelt, és ügyelt arra, hogy senki se hallja meg, mert hosszas elmélkedés után belátta, hogy hangja koloratúr árnyalata valóban kissé állatias.

(1932)

## Mese a Bűvös Kertről.

Ragyogó, szilaj reggel volt. A fecskék szárnyaikkal bájosan csapdosva repkedtek a levegőben, a kis, huncut napsugarak addig csiklandozták a földet, míg felszíne fel nem púposodott, és a nevetéstől pukkadozva ki nem vetett kebeléből néhány friss csírat meg fűszálat. A bűvös kert falainak árnyékában harmatcseppek csillogtak. Gyenge szellő lengedezett. És akkor hirtelen, két földkupac között kibújt egy apró szamócahajtás.

Éppen akkor, és éppen azon a helyen kellett előbukkannia. Mindennek, ami a világon történik, megvan a maga célja és rendeltetése. De próbáld csak meg kitalálni, tudta-e a szamócahajtás, miért ott jelent meg, és mivégből? Nem bizony! Halvány lila gőze sem volt róla. Egyszerűen csak kíméletesen félretolta kissé a két földkupacot, beszippantott egy óvatlan harmatcseppet, élvezettel nyújtózkodott egyet, és a fény felé fordította törekeny csíraleveleit. Több se kellett a napsugaraknak!

Játszadozva árasztották el a levelek sejtjeit, amitől azok csillogóak, zöldek és követelőzőek lettek.

A szamócahajtás mélyebbre fúrta le gyökereit a földbe, kitérte leveleit, és körülnézett.

Köröskörül csodálatos fákat pillantott meg, amelyek karcsú törzsükkel büszkén emelkedtek a fénybe. Nagy, tarka virágokat látott és pompás bogyókat, miközben elbódította a rózsatövek és az orgonabokrok felől áradó illat. Elzúgott fölötte egy boldogságtól megrészegült bogár, melynek nagyszerű páncélja zöldes fényt sugárzott. Az egész bűvös kert élt, mozgott, növekedett.

A kis szamócahajtás gyorsan visszahúzódott földkupacai árnyékába. Zavarodott volt és ijedt.

Megértette, hogy biztosan teljesen véletlenül, tévedésből csöppent ilyen nagyszerű és varázslatos társaságba. Szégyenében megpróbálta elrejtteni esetlen csíralevélkéit, melyekre az imént még annyira büszke volt. Úgy szégyellte igénytelen külsejét, hogy még a gyökerei is belesajogtak.

Behúzódott bűvőhelyére, és csak hallgatott, nézett, álmélkodott és irigykedett. Ő is nagy fa szeretett volna lenni, mely óriási gyökereket ereszt a föld mélyébe, s amelynek gyönyörű lombkoronája büszkén emelkedik a bűvös kert falai fölé. Jaj, de szívesen változott volna szép fává! Szíve majd megszakadt a bánattól, levelei elsápadtak, elszíntelenedtek. Egészen elkeseredett, de azért tovább nézelődött és hallgatózott, hátha tanulhat valamit. Egészen közel egy büszke, dús lombú bazsarózsabokor állt. Olyan magas volt, mint egy felnőtt férfi, s pompás, csillogó leveleiről úgy verődtek vissza a napsugarak, mint a tükörről. Úgy tűnt azonban, hogy sokáig szeret aludni, mert virágai még gondosan elrejtőztek külső szirmaik mögé, és lehajtották fejüket.

– Ez hallatlan! Tiltakozom! – recsegte egy száraz hang. A szamócahajtás hirtelen megfordult, és meglátott egy szálegyenes napraforgót, amelyik dróttal volt kitámasztva, és nemes, sárga virágát sértődötten fordította el a bazsarózsabokor felől.

– Ezek az ifjú duhajkodók egész éjjel fent vannak, aztán meg a legszebb reggeleket átalusszák – füstölgött a napraforgó, nyilvánvalóan csak úgy, magában. – Mit tudnak ezek a kulturált viselkedésről...

A szamócahajtás nem vette észre, hogy bárki figyelt volna a napraforgó dohogására, de egészen közélről pimasz vihogásra lett figyelmes. A bazsarózsabokor felébredt, és megrázta

leveleit.

– Ne haragudj, drága néném! – mondta. – Olyan csodálatos dolog a sötét éjszakában táncolni és szikrázó tűzgolyókkal labdázni. Betyárok! Munkára!

És meglepő gyorsasággal nyitogatta ki egyik virágot a másik után. Robbanásszerűen hajlottak félre a külső szirmok, a belsők pedig felborzolódtak, s úgy vakítottak, mint holmi piros lángok. A bazsarózsabokor mámorosan kurjongatott, miközben egyre nagyobb és lángolóbb virágok bomlottak ki az ágain. A kis számócahajtés az izzó színektől elkábulva lapult le a földre. Fel nem foghatta, hogyan létezhetnek a világban ilyen csodálatos színek.

Valamelyik egyszínű bokor azonban lenézően suttozta: – Nagyképű hatásvadász! Meddig túrjuk még ezt a felületes pöffeszkedést? Mély meggyőződéssel és teljes buzgósággal kell felemelnünk a szavunkat!

Azzal kitérte ágait, és félrehajlította leveleit, hogy mindenki láthassa, milyen mély meggyőződéssel és mekkora buzgósággal juttatja kifejezésre álláspontját.

A kis számócahajtés nagyon meglepődött. Ő úgy gondolta, itt minden végtelenül szép és irigylésre méltó. Azt képzelte, ezek a csodálatos virágok, bokrok és fák mind boldogok. De minél többet hallgatózott, annál világosabbá vált előtte, hogy ezeknek mind megvan a maga elgondolása arról, milyennek kell lennie egy szép virágnak. Civakodtak egymás között, gonosz megjegyzésekkel illeték a többieket, pletykáltak egymásról, megpróbálták félrenyomni a másikat az árnyékba, vagy gyökereiket a szomszédjuk területére eregetni. A bűvös kert egyáltalán nem volt boldog; titkos, kegyetlen háború dúlt benne. És a többiek mind örültek, amikor a rózsá pompás szirmjai a földre hullottak, vagy amikor az orgona lila fürtjei kiszáradtak, és csúfak, barnák lettek. Ilyenkor a többi fényesebben ragyoghatott és szembetűnőbb volt.

Csak két fa volt az egész kertben, amely nem alacsonyodott le annyira, hogy a többiekkel vitatkozzon, és ezek nem is próbálták meg félretolni a másikat. Az egyik a Nagy Almafa volt, amely olyan hatalmasra nőtt, hogy saját, gondosan trágyázott területet kapott a kert legjobb helyén. Ő már akkora volt, hogy nem volt szüksége lökdösődésre ahhoz, hogy észrevegyék. Csak hajlongott, gyönyörűséggel nézegette selymes leveleit, és féltő óvatossággal, de mohón hizlalta arany színű gyümölcsseit. Hála gyöngéd ringatásának és érlelésének, csak hét évben egyszer fordult elő, hogy egy-egy érett gyümölcs a földre pottyant. Döndült is olyankor az egész kert akkorát, hogy a többi növény mind összereszkedett, elcsendesedett, és szégyenkezve bezárta a virágait.

A kert árnyékos sarkában, az ezüstpatak partján állt az Ezüsthúr, melynek levelei olyan csodálatosan susogtak a szélben, hogy a legféltékenyebb fa sem mondhatott róla semmi rosszat. Az Ezüsthúr nagyszerű, de boldogtalan fa volt. Fittyet hányt az egész kertre, mert ő az égboltra volt szerelmes. Az éjig szeretett volna nőni, de rájött, hogy ez lehetetlen. Elkecserepedésében megszagatta saját ágait, letépdeste a legszebb leveleit, és pazarlóan a földre hullatta őket, úgyhogy a gyep alatta rőzészöld színben izzott. A helyükön maradt levelek azonban egyre pompásabbakká duzzadtak, és a szélsőségre kongó, fémes hanggal feleltek. Amikor a többiek ezt meghallották, félős remegéssel és áhítattal némultak el.

A kis számócahajtés csodálta a Nagy Almafát, de nálánál is inkább ámulatba ejtette a boldogtalan, szépséges Ezüsthúr. Csodálattal telve szinte megfeledkezett szégyenlősségéről, és úgy kinyújtózott, hogy mások is észrevették, még a kertészek is felfigyeltek rá. A bűvös kertet ugyanis jelentős számú kertész, főkertész, tiszteletbeli kertész és kertész-mester gondozta, sőt még fafodrások is sürgölődtek benne, akik a lombokat szép egyenletesre nyírták. Ezek aztán valamennyien odagyűltek a kis számócahajtés köré, hogy értékeljék, mennyire felel meg

követelményeiknek.

– Egy új hajtás! – kiáltott fel a főkertész, és elgondolkodott. – Hm, nem vitás, ez egy új hajtás, hm, szóval új... Hát igen! – Szórakozottan félrerugdosta a földkupacot a szamócahajtás útjából, helyére illesztette a szemüvegét, és lelkesen állapította meg:– Egy új hajtás, hát nem megmondtam?

– A levelek formája... hm... kissé különös – jegyezte meg az idősebb kertészmeister. – Kétségkívül egy eléggé magányos próbálkozó. Ha adnánk neki egy kis trágyát...

– Ugyan! – vágott közbe az egyik kertész. – A trágyázással fokozhatjuk a gyomok szaporodását. Amúgy is túl sok már az új hajtás. A levelek formája teljesen szabálytalan! Ez egy neveltséges különutasság, nem látom én ennek semmi értelmét! Szemétbe vele!

Azzal letépte a szamócahajtás egyik csíralevelét, szétdörzsölte az ujjai között, megszagolta, és utálkozásait nem is palástolva a földre dobta.

– Nézzétek, milyen magabiztosan áll! – magyarázta a legfiatalabb kertész indulatosan. – Rendkívüli növekedési képességgel és elégséges felszívó gyökérzettel rendelkezik. Szerintem ebből a hajtásból még valami nagy dolog lesz. Egyszer még magasabb lesz a törzse, mint a kertünk falai...

– Minden a megfelelő, célszerű trágyázáson múlik – mondta az idős kertészmeister lágy hangon. – Biztos kézzel ki kell igazítanunk a hibákat és a kinövéseket, de azután bőségesen kell használnunk... hm... trágyát...

– A szemzés a leglényegesebb! – szólalt meg a főkertész szenvedélyesen. – Szakítanunk kell, tépnünk, vágnunk, szemétbe vetnünk. Amelyik növény ezt kibírja, abból tényleg lesz valami! – És állítását bizonyítandó gyökerestül kitépott egy zsenge ibolyát, levágta a bazsarózsa legpazarabb virágát, és úgy belerúgott a Nagy Almafa törzsébe, hogy csak úgy döngött. Ekkor azonban egy apaseregély, amelyik különösen kedvelte a Nagy Almafa környékét, valami fehéret és puhát pottyantott a fejére.

A kertészek folytatták útjukat, jegyzeteltek, méricskéltek a különböző bogyókat, értékelték a virágok formáját és színárnyalatait, vitatkoztak, és lemérték az ágak hosszát. A kis szamócahajtás közben lassanként kiheverte a megrázkódtatást. Egyszerre olyan messzire szökkent, amennyire a gyökerei csak engedték. Buzgón szippantotta magába a napfényt, meg a puha talajból áramló vizet és táplálékot. Levelei szinte szemmel láthatólag terültek szét és duzzadtak meg. Egyre csak nőtt és gyarapodott. Egészen megszédítette az öröm, amikor megértette, engedélyt kapott arra, hogy ott maradjon, és növekedjék a bűvös kertben, sőt ő maga is bűvös növény, és egyszer talán még valami nagy dolog lesz belőle. Rögtön el is képzelte, milyen érzés lesz a falak fölé emelkedni, és ott hajladozni karcsú törzsével.

A többi növények is észrevették, és néhány gúnyos megjegyzéstől eltekintve jóindulatúan viseltettek irányában, mert még annyira kicsi és alacsony volt, hogy semmilyen tekintetben nem kelhetett versenyre velük. Kegyesen mosolyogtak rá, a kis szamócahajtás pedig erősen összeszorította a leveleit, gyökereit még mélyebbre fúrta a földbe, még nagyobb lendületet vett, tovább erőlködött, új, zöld leveleket terített szét a fénybe, és elkezdett burjánzani. Nagy volt ugyanis benne a becsvágy, és roppant szívós volt. Hatalmas fává akart növekedni, mindenki másnál nagyobbra, magasra akarta emelni törzsét, mindenki másnál magasabbra. Ennyire ifjú, törekvő és ostoba volt!

A Bűvös Kertnek megvolt azonban a maga rejtelmes élete. Különleges virágok bomlottak ki a fényben, hogy aztán hamarosan el is száradjanak. Új bokrok nyújtogatták dacosan a hajtásaikat,

miközben az öregebbek fáradtan és bánatosan hajították le a földre elszáradt gallyaikat. Titokzatos madarak húztak el a kert fölött, és hullattak rá furcsa magokat. A Bűvös Kert növényei éltek, sóhajtoztak, örültek és féltékenykedtek egymásra. Egyre csak szívták magukba az erőt a bűvös földből, és habzsolták a rakoncátlan napsugarakat.

Esténként bámézkodók lepték el a kertet, akik a homokos utakon sétáltak, és sorra megcsodálták a virágokat meg a fákat. Az öregek általában a kert szélén levő elkerített ligetet szerették, ahol a régi, elmohásodott gyökereket és a kivágott farönköket tárolták. A kerítés mellett pipáztak, és azokról az egykori fákról meséltek egymásnak, melyeknek hatalmas lombkoronája árnyékot vetett az egész kertre. Megállapították, hogy akkora fák azóta sem nőttek. Más sétálók távoli kertekben tett látogatósaikról meséltek, és fintorogva nézegették a Bűvös Kert szerény virágait.

– Ott messze – mondták – minden egyszerűen másmilyen. Minden sokkal színesebb, illatosabb, izgalmasabb! – És részletesen leírták, milyen hihetetlen csodákkal találkoztak a távoli kertekben. A bokrok fülüket hegyezve hallgatták őket. Meg is próbáltak színesebbekké, illatosabbakká és izgalmasabbakká válni, aztán pedig nem voltak képesek megérteni, miért vallottak állandóan kudarcot.

Néha alkonyattájt egy-egy látogató megállt az új, pompás bogycók előtt, és megcsodálta szépségüket. Hamar észbekapott azonban, és felidézte magában, mit mondott róluk a kertészmeister vagy a fafodrász, és eszébe jutott, mennyi a súlyuk, milyen színárnyalatok okozzák megtévesztő ragyogásukat, milyen hibák vannak a tartásukban és a formájukban, és a bogycók melyik osztályába sorolhatóak be. Végül aztán elégedetten, bölcsessége tudatában távozott.

A kertet magas falak vették körül, de egy hatalmas kutyának egyszer mégis sikerült beugrania. Ott ugrándozott éjszaka örömeiben, kikaparta a bokrok gyökereit és a legértékesebb fák tövében emelgette lábait. A kutyát rögtön reggel elkergették, de az volt a sajátos a dologban, hogy a kertben megfordulók általában egyáltalán nem szörnyülködtek szilaj viselkedése miatt, sőt ellenkezőleg? Amikor megnézték botrányos cselekedeti nyomait, jót nevettek. Ugyanis a legtöbben azok közül, akik bejáratosak voltak a Bűvös Kertbe, titokban úgy vélekedtek, hogy az egész kert tulajdonképpen értelmetlen és fölösleges fényűzés. Becsületes és tiszteletre méltó adófizető állampolgárok voltak, és szerintük hasznosabb lett volna, ha a kertet úgy, ahogy van, felszántják, és például tarlórépát vetnek bele, amelyet eredményesen lehetett volna használni jószágok takarmányozására.

Főleg az volt szerintük értelmetlen, hogy a kert ápolásához és rendben tartásához közpénzeket használtak fel. Igaz ugyan, hogy ha a számos sertéstelep valamelyikéről beszereznek egy fajtisza sertést, az sokkal többbe került volna, mint amennyi pénz évente az egész Bűvös Kert fenntartására elment, de úgy vélték, az a kevés is túlságosan sok. Ezért aztán titokban tapsikoltak, amikor értesültek a bátor kutyus betyár csínytevéseiről a Bűvös Kert haszontalan fái körül.

Így ismerkedett meg lassacskán a kis számócahajtás a Bűvös Kerttel, és kezdte otthonosan érezni magát benne. Nem is volt már kis számócahajtás, jó nagyra cseperedett. Olyan nagy és buja lett, hogy a kertészek nem győztek csodálkozni. Egyöntetűen meg is állapították, hogy leveleinek formája és elhelyezkedése egyszerűen sajátos, s várhatóan még valami csodálatos dologgá növi ki magát. Még talán körtefa is lehet belőle!

Ősszel aztán a levelei sárgákká és izzóvörösekké váltak. Őt magát is meglepte saját pompája, a bámézkodók pedig mind köréje gyűltek.

– Nézzétek csak annak a legfelső levélnek lágy, szenvedélyes pírját! – lelkesedett egy fiatal kertész. – Értitek ennek az érzékeny kifejezőképességnek a csodáját? Mélyen lélektörő és ismerősnek tűnik ez nekem, mintha csak a saját lelkem sugározná ki rá. Egyszerűen fenséges!

És a szamócabokor duzzadozott a büszkeségtől. Sziklaszilárdan hitt benne, hogy nagy feladatok várnak rá. Az öreg kertész azonban gyengéden rázogatta ősz fejét, és azt mondta: – Túlságosan is nagyozó... hm... pöffeszkedő. De reménykedjünk benne, hogy hamarosan megtalálja az igazi célját... hm... értelmét.

A szamócabokor módfelett elcsodálkozott, mit ért ezen az öreg kertész. Egyenesen nevetnéskéje támadt, hiszen számára napnál is világosabb volt, hogy nagy fa lesz belőle, mindenki másnál hatalmasabb, semmi kétség.

De amikor eljött a tavasz, ámulva vette észre, hogy a belsejéből hosszú, sima és hajlékony inda tör elő, aztán lassan végigkígyózik a földön. Akkor értette csak meg, hogy ez az inda egy főhajtás!

Fellelkesült, és kurjongatva lökött ki magából egy második hajtást is, aztán még egyet, meg még egyet. Minden erejét összpontosította, és annyit sarjadzott, amennyit csak tudott. Nem is tudtak a levelei tovább növekedni, és magasabbra sem tudott nőni, ahogy eredetileg szerette volna.

– Ó, hiszen van még időm – morfondírozott magában. – Előbb kedvemre kisarjadzom magam.

És minden erejével tovább hozta a hajtásokat. A sarjak végén csomók jelentek meg, amelyek vékony, mohó gyökereket eresztettek a földbe. Végül a hajtások letörtek. Hirtelen azon kapta magát a szamócabokor, hogy nincsenek is már rajta hajtások, és levele is alig maradt. Hanem körülötte egy egész sor új szamócahajtás bújt elő. Nagyon elcsodálkozott, és bosszankodott is egy kicsit. Mégis várta, hogy gyűljenek köréje a nézelődők, de senki sem jött. Mindenki látta már, nem volt rajta semmi új. Nem nőtt magasabbra, és gyümölcsöket sem hozott. A levelei ugyan megint sárgákká és vérpirosakká váltak, de most már nem csodálta meg senki.

– Buhh, hiszen ezek csak levelek! – fintorgott a fafodrász, és nagy ollójával lenyisszantotta őket.

– Kétségtelen... hm... túl sokat vártunk tőle... – mondta a kertészmeister fejét ingatva. – De talán jövőre magasabbra nő...

– Hm – szólt a főkertész szórakozottan.

A szamócabokor lesújtva, rosszkedvűen kuporodott össze. Kétségbe volt esve, mert egyáltalán nem értette, mi lehet benne a hiba. Valóban felfoghatatlan volt számára, de keményen elhatározta, hogy magas lesz a törzse, virágokat és gyümölcsöket fog hozni. Persze, hogy nagy fa lesz belőle, csak érje meg! Azzal megint új leveleket kezdett hajtani, és a törzsét is növesztette. Mohón szívta magába a táplálékot, habzsolta a napsugarakat, vastagodott és sűrűsödött, de még mielőtt észbe kaphatott volna, újra előtulult belőle egy főhajtás. Érezte, hogy kénytelen sarjadzani, egyszerűen kénytelen egyre messzebbre tolni magától a hajtását, egyre távolabb területre. Egymás után törtek elő megint belőle a hajtások. A sarjak végén csomók jelentek meg, amelyek vékony, mohó gyökereket eresztettek a földbe.

Végül a hajtások letörtek. És a szamócabokor megint egymagában állt összezsugorodott, lekonyult leveleivel, összeesve és csúnyán, miközben egész kis kertet alkottak körülötte az új szamócahajtások.

Öregnek és szomorúnak érezte magát. Az összes többi növény élt és fejlődött körülötte, ő meg csak visszafelé haladt. Nem értette, hol lehet a hiba, hiszen ő egyre csak sarjadzott. De ha

egyszer kénytelen volt hajtásokat eresztetni, nem tehetett másként. Világosan érezte, hogy sohasem lesz belőle szép, nagy fa, ahogy elképzelte. Nem, nem tudott tovább növekedni – és levelei tönkrementek a bánattól.

Újra ránézett az Ezüsthűzre, amelyik megszaggatta a saját ágait és a levelei fémesen susogtak. Az Ezüsthűz vadul dalolt, de ekkor feltámadt a szél körülötte, s a fa az ég felé tapogatózott legfelső, gyönyörű ágaival. Akkor egyszerre csak a kékesfekete égből lecsapott egy villám, és felülről lefelé kettészelte az Ezüsthűz törzsét. A törött fatörzs rázuhant a szamócabokorra, és maga alá temette.

– Jaj, nem fáj nagyon? – kérdezte a szamócabokor gondterhelten, mert kimondhatatlanul rajongott az Ezüsthűzért.

– Na végre! – szólt az Ezüsthűz, és törzse reszketett a boldogságtól meg a fájdalomtól. – Végre üzent nekem az ég. Elértem a célomat!

És akkor az öreg, fáradt és összetört szamócabokorba beléhasított a felismerés, hogy ő eddig teljesen hamis célt kergetett. Folyton csak másokat akart utánozni, hiú volt és büszke. Fölösleges volt növekednie. Nemsokára jönnek a kertészek, kiszedik a földből, és kidobják a Bűvös Kertből.

– Jaj, te nagyon boldogtalan vagy! – mondta az Ezüsthűznek. – De én a célomat sem ismerem, teljesen fölöslegesen növekedtem.

Az Ezüsthűz azonban csodálkozva így felelt: – Te butus, te butus, nézz csak körül. Te elvégezted a dolgodat, s méghozzá nem is akárhogyan!

A szamócabokor először azt gondolta, hogy az Ezüsthűz gúnyt űz belőle, de amikor körülnézett, végre észrevette, hogy körülötte egész kis szamócaföld terpeszkedik. Százával érlelődtek a ragyogó, piros szamócaszemek a meleg napfényben.

– E-ezt én csináltam? – kérdezte hitetlenkedve. – De hiszen én csak hajtásokat eresztettem...

– Viszont ez mind a te hajtásaidból nőtt ki. Nagyon is boldog lehetsz, vén szamócabokor!

És a szamócabokor egyáltalán nem bánta már, hogy a kertész levágja elfonnyadt leveleit, és kiássa a földből kiszáradt gyökereit. Maradványait az Ezüsthűz kettészelt törzsével együtt talicskán vitték ki a Bűvös Kertből, de még láthatta, hogy egy egész csapat kertész veszi körül a hirtelen megjelent szamócaföldet, méricskélik a gyümölcsök súlyát, formáját, és megkóstolják őket, hogy megvizsgálják belső összetételüket. A szamócabokor egyszerűen boldognak érezte magát.

(1932)

### **Mese a beteg hercegnőről.**

Volt egyszer egy beteg hercegnő.

Egyedül lakott egy ódon házban, amelyet elhagyatott, vén kert vett körül. A fiatal hercegnő magányos volt és beteg, de keblében piros szív dobogott.

A világon sok elhagyatott hercegnőnek piros a szíve. Nyitott szemmel álmodnak, önmaguk és környezetük számára idegenek, és mindegyikük a maga távoli világa után vágyakozik.

A hercegnő ágyában feküdt, és egymásba kulcsolta sápadt kezeit. Nézte az ég kékjét, szeme a homályos messzeségben látni vélte a kínai falat, a csodálatos indiai templomokat és a sárga sivatagot.

Szája kissé kinyílt a gyönyörűségtől. Mert igaz ugyan, hogy beteg volt, de keblében fiatal, piros szív dobogott, és szomjazta a távoli országokat, különös sorsokat és csodás kalandokat.

Ekkor munkaruhában, kiszolgált kaszájával a vállán elhaladt a kerítés mellett a meggörnyedt, öreg Halál. Megállt, hogy megnézze a kert elvadult virágait, és biccentve üdvözölte a kert titokzatos fenyőit, mert jól ismerték egymást és barátok voltak. Aztán hangosan elkiáltotta magát, hívta a hercegnőt. De a hercegnő nem jött. Még erősebben összekulcsolta a kezeit, és kikiabált a Halálnak: – Nem érek rá! Szívem meg szeretne élni minden sorsot, és le akar győzni minden gondolatot, mielőtt megadná magát.

A hercegnő ugyanis fiatal volt még és gyerekes, és nem tudta, mit beszél. A Halál búsan mosolyogva ingatta fejét, és kopott kaszájával a vállán továbbment.

Ekkor féktelen öröm vett erőt a hercegnő lelkén. Nevetve kikelt ágyából, lement a kertbe, és üdvözölte a virágokat. A legszebb virágokat megkérte, hogy lejtsenek vele vad táncot. Odahívta a fehér nárciszokat, a lángoló kardvirágokat, a ragyogó vörös mákvirágokat, és a duzzadozó bazsarózsákat. Magához szólította az aranyló méhecskéket és az ünneplő ruhába öltözött fecskéket.

Úgy gondolta azonban, hogy a harangvirág túlzottan érzékeny, a margaréta nagyon hétköznapi, a mályva túl savanyú, a fenyők tobozai pedig túl mogorvák és fontoskodók. Ezekre csak odamosolygott tánc közben.

A kert legszebb virágai táncoltak körülötte, a méhecskék pedig saját dongásuktól megrészegülve úgy ugrándoztak a levegőben, mint holmi kicsi, arany labdák. Az öreg cica azonban csak nézte szomorúan a kút széléről a táncot, mert a lábai merevek voltak, és nem tudott táncolni. A hangya, miközben egy szalmaszálat cipelt vackába, irigykedve pislantott a lángoló virágokra, de annyira sürgős volt a dolga, hogy nem maradhatott ott báméskodni.

Hanem a nárciszok csakhamar összeroskadtak, a mákvirágok szirmai lehullottak, a méhecskéknak pedig vissza kellett térniük munkájukhoz. A hercegnő nevetett rajtuk gyengeségükért. A kert túl kicsi lett neki, kinevette a fenyőfákat, amelyek óvón bólogattak sötét koronájukkal, megmosolyogta a cicát, amely fejét szomorúan félrebillentve nézte őt a kút széléről, és könnyű léptekkel, táncoló lábbal elindult kifelé a kertből.

Letáncolt a tenger partjára, és nagyot lélegzett. Láta a felhők kékelését, a part sárga homokját, és a homokra sodródott nádszálakat. A vízimadarak fészkei tele voltak a feltört tojások héjával; a fiókák úsztak a sós tengeri szélben. A hercegnő mélyet szippantott a levegőből, kitérte karjait, és magához ölelte az eget, a homokot, a tengert. Leült egy vöröses sziklára, és a messziségbe meredt. Nézte a lábai előtt ütemesen mormogó tengert és a halak uszonyait, amelyek ezüst csíkokat karcoltak a víz sötét felszínére.

A hercegnő érezte, hogy a szíve megreszket, beteg, sápadt teste megfeszül, keze dacosan ökölbe szorul. Szíve ugyanis hirtelen énekelni kezdett.

A hercegnő szíve büszke, féktelen dalra kapott, győzelemtől mámoros, erőteljes dalt zengett. A felhők megálltak, hogy hallgassák, a tenger abbahagyta a mormogást, és a homokban növények közelebb hajoltak, hogy jobban hallják.



Győzelmi mámor töltötte el a hercegnő lelkét, és azt gondolta magában: – Vajon énekelte valaha valaki ilyen csodálatosan? Amikor énekelek, az emberek könnyes szemmel omlanak elém, és minden bezárt kapu kinyílik előttem. Barátokat találok, szerelmet, meg arany serlegeket, és megtanítom őket arra, hogy legyenek mindig győztesek.

Azzal a hercegnő elindult, hogy meghódítsa a világot. Táncoló lábbal, énekelve rózsa az utakat, nem félt, hogy eltéved. Az emberek kinéztek ablakaikból, és ő dalolt nekik, de az ablakok és az ajtók becsukódtak előtte. Több ezer papírra leírta dalai szövegét, az emberek pedig elolvasták a néma betűket és a halott szavakat, és rosszállóan csóválták meg a fejüket. Valamelyikük ezt mondta: – Sovány és szomorúnak látszik.

Egy másik így szólt: – Olyan a karja, mint egy pálcika.

Egy harmadik megjegyezte: – De a szemei vadak. Biztosan bolond és veszélyes.

Erre a hercegnő szeme elhomályosult, éneke elvesztette erejét, szavai halott pillangókként hullottak köréje. Magányos volt, tanácstalan, és nem foghatta fel, miért nem akarja senki sem megérteni őt.

Lábai elfáradtak, nem tudott tovább táncolni, karjai elernyedtek. Szíve azonban forrón és hevesen dobogott sovány keblében, és dacosan ezt gondolta: – Keresni akarok valakit, aki szeret engem. Vagy legalábbis megért engem.

És fáradt lábakkal tovább rózsa a perzselő utakat. Megfordult a nyilvánosházakban és tánctermegekben, megkóstolt hamis italokat, melyektől teste, mint az izzó parázs, lánggra lobbant. Szemei sötéten és veszedelmesen ragyogtak, sápadt arca megszőpült. Részeg és hideg szemeket látott maga körül, mohó karok ölelték át, és rabolták el mindenét. De amikor szívet kezdett keresni, jéghegyekbe ütközött. Ujjai elgémberedtek, szíve zokogott.

Akkor a hercegnő rádöbbsent arra, hogy az ő sorsa a magány, és lassú léptekkel visszatért régi kertjébe. Fejét csüggedten lehajtotta, de szíve úgy vert, mint egy hatalmas dob.

Bármi történt is, ő nem fásult el, nem csalódott, mert arra született, hogy mindig győzedelmeskedjék.

A fenyőfák megértően bólogattak feléje lombkoronájukkal, ágaikkal lágyan megsimogatták az orcáját, és altatódalokat susogtak neki. De a hercegnőnek nem akaródzott pihenni, nem akart aludni.

Türelmetlenül taszította el a fenyők gyengéd ágait, és vad, dacos szavakat karcolt a sziklák falára.

Ő ugyanis büszke volt, és magányosságából elérhetetlen sziklavárat szeretett volna felépíteni.

Minden gondolatot maga alá akart gyűrni, választ keresett a legtitkosabb kérdésekre is. Bezárkózott szobája szűk falai közé, és magasztos, bölcs könyveket olvasott. De szíve türelmetlenül zakatolt sovány keblében, a könyvek pedig becsukódtak előtte, és nem mondtak számára semmit. Akkor a hercegnő nem bírta tovább, visszatért szobájába, forró arccal leheveredett, és kezét szorosan ököibe szorította.

Az égre emelte tekintetét, de az ég behunyta a szemét. Fülelt, de a szél nem beszélt hozzá, és a madarak is elnémultak.

Akkor a hercegnő becsukta a szemét. Almaiban megint távoli világot látta, saját, elérhetetlen országát. Látta a meleg tengert, a pálmák ívelt, lány körvonalait, a tulipánokat, amint tüzes tengerként hajladoznak a parttalan réteken. Feje felett szilaj felhők repültek el viharos szárnyakkal. Kinyitotta a szemét, és meglátta szobája szűk falait. Szívében új, heves gondolat

vert gyökeret.

Kertjében birodalmat akart alapítani, ahová összehívja valamennyi névtelen fivérét és hűgát, az összes árvákat és kutasított csavargókat, mindenkit, akinek nyugtalan a szeme és szeretetre éhezik a szíve. Elküldte nekik láthatatlan üzenetét az országokon és a tengereken keresztül, elhívta őket a kertjébe, távol azoktól, akik nem tudták és nem is akarták őket megérteni.

Erre a gondolatra fáradtan és boldogan elmosolyodott. Lehuntya szemét, kezeit szorosan összekulcsolta, és várt.

Várt, várt, de senki nem jött, senki nem fogadta el a meghívását.

A hercegnő arca lassan megdermedt, karjait leeresztette. Teljesen egyedül volt. Teste elkínzott volt és beteg, a dalok halott pillangókként hullottak le köréje, a könnyvek néma, idegen szemmel néztek le rá, és semmivel sem biztatták. Szívére figyelt, de az elcsendesedett, és nem szólt hozzá.

Ekkor munkaruhájában, kiszolgált kaszájával a vállán megint arra járt a kert mellett az öreg, meggörnyedt Halál. A hercegnő kinyújtotta a karját utána, és zokogva hívta. De a Halál megrázta a fejét, és szomorúan mosolyogva így szólt: – Egyszer szólítottalak, de akkor nem értél rá. Most nekem nincs időm.

Azzal a Halál görnyedt háttal, szürkén eltűnt az erdő fái között, az öreg kasza még megvillant távol a nap fényében.

A hercegnő lehuntya a szemét, és megpróbálta ökölbe szorítani a kezét. De ujjai zsibbadtak voltak, és nem engedelmeskedtek többé neki. A szíve, mint egy kődarab, már egyáltalán nem izzott. Egyedül maradt, mindenét elvesztette.

Az ablak mögöl azonban megütötte fülét egy kis jelentéktelen dalocska. A hercegnő odafigyelt, és felismerte a csillogó kis patak hangját, azt, amelyik keresztülfolydogált a kerten.

Felkelt ágyából, és félénken kilépett a házból. Olyan kicsi, sápadt, boldogtalan volt, hogy a bazsarózsák elfordították felőle a virágaikat, a mákvirágok pedig méltatlankodva csücsörítettek izzó szirmaikkal. De a hercegnő egy másik dalt is meghallott, amely annyira vékony és halk hangon szólt, hogy majdnem észrevehetetlen maradt. Korábban nem is hallotta meg soha, mert a szíve túlságosan büszke volt, és túl hangosan vert. A kis, árva kerti csillagocskák énekeltek neki szelíden, a harangvirágok pedig csilingelve ringatóztak a lábai körül. A hősies májfé, amely a csupasz sziklán hizlalta kerekre és vastagra leveleit, bátorító szavakat suttogott neki, és megcsillantotta ragyogóan sárga virágait.

Az egresbokorból egy kis, zöld hernyó szólította meg, s egy bogár, amely akkora sem volt, mint a kisujján a köröm, rábízta apró titkait. Korábban sohasem hitte volna, hogy mindez ennyire csodálatos, mert kizárólag a saját gondolataiért rajongott.

A patak partján a pázsitos lejtő fűszálai hívogatták, az öreg cica pedig a kút széléről szeretetteli csodálattal és tisztelettel figyelte.

A hercegnő szégyenlősen, az ámulattól kikerekedett szemmel ereszkedett le a fűbe, és egészen közlelől megnézte. Akkor vette csak észre, hogy a fűszálak óriás erdőt alkotnak, amely tele van mesés, zöld fénnel. Minden egyes fűszál másként hajlott meg: pompásak voltak és erőtől duzzadok. A hősies hangya fáradhatatlanul, barnán és boldogan cipelte hatalmas terhét az óriáserdön keresztül.

A beteg hercegnő a fűbe temette fáradt arcát, és egészen csendesen, mozdulatlanul feküdt. Hallotta az anyaföld nagy, meleg szívének dobogását. Olyan érzése volt, mintha kimondhatatlanul erős, és mégis csodálatosan gyengéd karok fonódtak volna köré, és szorították

volna erősen. Biztonságban és kellemesen érezte magát. És már el is felejtette győzelmi indulóit, és nem is kívánt senkit sem maga mellé, mert a fűszálak minden tikok titkát susogták el neki, a borzas hátú dongó pedig jóllakottan igyekezett rejtekhelyére.

És akkor a hercegnő hirtelen úgy érezte, hogy valaki letelepszik melléje, és gyengéden fejére teszi a kezét. Tágra nyílt, boldog szemmel nézett fel, és meglátta, hogy a Halál jött el hozzá. A Halál földre eresztette kiszolgált kaszáját, és öregén, mosolygós arccal leült mellé. A hercegnő belenézett a Halál szemébe, és egyszerre felismerte benne az édesapját, az édesanyját és valamennyi ismeretlen fivérét és nővérét, és saját, távoli birodalmát, ahová a csalfa utak sohasem vezették el.

A beteg hercegnő fáradt fejét belehajtotta az ismerős, meleg ölbe, és meghallotta a Föld szívének távoli, csodás dobogását. A ragyogóan barna hangyának végre sikerült odahurcolnia egy új fűszálat a vackába, és örömeiben hálálkodó dalra kapott.

(1932)

### **Pov, a hangya.**

A nagy, barna hangyaboly büszkén ívelt az ég kék kupolája felé. Szövevényes járataiban és raktárkamráiban százával, ezrével hemzsegték a hangyák, ki-ki a maga dolgát végezve. Alulról felfelé, keresztül-kasul széles, simára egyengetett országutak vezettek.

– Kol-top, kol-top! – kiáltottak fel a hangyák, amikor összetalálkoztak, és okos érzékelőcsápjaikkal megérintették egymás arcát, hogy azután tovább siessenek útjukra, cipeljék hatalmas terheiket, vadásszanak a moharengeteg ragadozóira, és házuk tetejét még magasabbra emeljék.

– Kol-top, kol-top! – üdvözölték egymást harsányan, és folytatták útjukat, mert annyira sietős volt a dolguk, hogy nem értek rá rendesen beszélni. Csak annyit mondtak: kol-top, kol-top!, ami hangyanyelven azt jelenti: A nyár rövid-a tél hosszú! Sokan közülük belefulladtak az ingoványokba, vagy az erdő nagy útvesztőiben pusztultak el, de ugyanolyan vidáman, ugyanolyan hősllelkűen nyomultak helyükre újabb és újabb harcosok. Pok-pok! Súgták egymásnak, pok-pok! Ez annyit tesz: Magas a házunk! – S miközben a hangyaboly teteje egyre magasabbra emelkedett, lassanként megteltek a raktárkamrák és a föld alatti termek is.

A nap arany sugarakkal sütötte a hangyabolyt, s az öreg, elnehezült lábú gyerekgondozók a védett gyerekszobákból a meleg napfényre hurcolták a nyirkos tojásokat. Erős állkapcsukba vették őket, és öreg lábaikkal a sötét folyosókon tapogatóztak, vigyázva, nehogy a tojások megütődjenek. Amikor pedig leszállt a hűvös sötétség, kincskéket gyengéden visszavitték a meleg kamrákba.

Aztán a tojások nedves héja elkezdett apránként leválni. A gyerekgondozók ügyes reszelőkkel lehámozták a héjakat, és világra segítették a fiatal hangyákat, megdörzsöltették nyirkos lábaikat és kiegyenesítették gyűrött, törékeny érzékelőcsápjaikat. S íme: mihelyt lábra álltak az új jövevények, elindultak, hogy megkeressék a cipelnivalójukat, és vonszolni kezdték fűszálaikat a közös kazalba.

Volt, amelyik az égerfalevelekkel borított legelőkre indult megcsiklandozni a levéltetvek

hasát, hogy gyorsabban adják az édes tejet, mások szolgálók lettek a királynő titokzatos kamrájában, megint mások elmentek, hogy acélkemény állkapcsaikkal új területeket hódítsanak meg a hangyaboly birodalma számára.

Egy kora reggeli órán recsegve-ropogva megint kettéhasadt egy nedves tojás, és belsejéből nyirkos csápjait bizonytalanul nyújtogatva előbújt egy megilletődött hangyaifjonc. Az öreg gyerekgondozó hangya, amely annyiszor hurcolta állkapcsában, amikor még a tojásban cseperedett, odasietett hozzá, és gyönyörködve megérintette. Teste hátsó része erőteljes volt és formás, végtagjaiban nem volt semmi kivetnivaló, s a feje két oldalán elhelyezkedő pontszemei egyenesen gyönyörűen ragyogtak.

De mégis talált az ifjúban valami különöset: nem indult el azon nyomban dolgozni, ahogy az összes többi újszülött tette. Nem, ez a tagbaszakadt ifjonc csak nyújtózkodott, és lustán nyitogatta nagy állkapcsát.

– Kol-top! Kol-top! – mondta az öreg gyerekgondozó bosszúsan. – A nyár rövid-a tél hosszú! Munkára, munkára!

De az új jövevény csak bámult rá meghökkenve ragyogó pontszemeivel, és egyenesítgette kecses, erős tagjait.

– Pov! – szólt a gyerekgondozó elborzadva. – Pov! Te félnótás vagy! – Elveszítette a türelmét, meglegyintette a jövevény hátsó felét vastag, érdes csápjával. Erre már Pov, az ifjú hangya dühbe jött, csúnyán arcul köpte, és útnak indult a hangyaboly homályos folyosói felé.

– Pov! Pov! – óbégatott panaszosan a gyerekgondozó, és merev végtagjaival megpróbált utána araszolni. – Félnótás vagy, félnótás vagy!

De Pov csak róttá lustán a folyosókat, és nézelődött. Számptalan szorgalmas hangya jött vele szemben, ellökdösték és félretolták, míg végül meg nem haragudott, és meg nem ragadta az egyik fűszálcipelőt.

– Miért töritek magatokat tulajdonképpen? – kérdezte udvariatlanul.

– Kol-top! Kol-top! – mondta a fűszálcipelő sietősen, és amikor Pov nem akarta elengedni, a hangya a fűszállal úgy rácsapott, hogy az ifjú csillagokat látott.

– Kol-top! Kol-top! – csodálkozott Pov, és zavarodottan újra lábra ereszkedett. – Mi a csuda ez az egész? Huh! Úgy tűnik, hogy egyszerűen mindenki megbolondult...

De azért óvatosabban folytatta útját, mert semmi kedve nem volt újból megérezni egy fűszál ütését.

Végre felért a hangyaboly tetejére. Az ég kék üvegkupolája egy pillanatra elvakította szemét, és a susogó fenyőfák tű-levelleinek illata elbódította. Közvetlenül a nagy őrszem mellett találta magát, aki mély csodálatot ébresztett benne hatalmas állkapcsával és tündöklő hátsó felével.

– Én is őrszem szeretnék lenni, és harcos is! – gondolta duzzogva, de hirtelen mellső lábával meg kellett dörzsölnie a szemeit, mert a hangyaboly csúcsán megpillantotta, hogyan mulatoznak a királynő kéri.

A kecses, sötét kérieknek csodálatos, csillogó szárnyaik voltak. Éppen a nagy nászi repülésre gyakorlatoztak, mert még nem szokták meg, hogy szárnyaik nőttek. Semmit sem kellett csinálniuk, csak ott lenni, és várni, miközben a napsugarak tarkán játszadoztak szárnyaikon. De még nem volt szabad elindulniuk a repülésre, ápolók és munkások vették körül őket, és kapaszkodtak szárnyaikba. Tulajdonképpen foglyok voltak, de Pov ezt nem tudta.

Pov csak bámulta őket, és aztán megnézte a saját ábrázatát az őrszem hátsó felének tükörre

emlékeztető felületében. Úgy érezte, kövér, csúnya és esetlen a kérőkhöz képest, és keserűség töltötte el a lelkét.

– Nekem miért nincsenek szárnyaim? – töprengett. – Ez szégyenletes igazságtalanság! Közönséges dolgozóhangyát csináltak belőlem! Én bizony elmegyek a királynőhöz, és megkérdezem, mit gondol erről!

Nagyon büszke volt erre az elhatározására, és minden szembejövőnek elújságotta, hogy megy találkozni a királynővel. Mindenki úgy nézett rá, mint egy bolondra. Nem értették meg, mit akar.

Végül az egyik egyszerűen kijelentette: – Pov! – És akkor mindenki hátat fordított neki, és ment a maga útjára, mert rájöttek, hogy az ifjú valóban félnótás.

Pov közben keresztülhaladt az örök sorfalán, és megint a hangyaboly sötét folyosóin tekergett, míg végül rá nem talált a királynő nagy, földalatti kamrájának ajtajára, és be nem kukucskált rajta. De amikor meglátta a királynőt, elcsodálkozott, mert egészen másmilyennek képzelte.

A királynő hatalmasan és ormóttanul hevert puha vackán. Annyira öreg volt és fáradt, hogy nem tudta már megmozdítani óriási hátsófelét. Olyan régóta nem volt kinn a napfényben, hogy teste sárgás, sápadt színűre változott. De még így, öregén és fáradtan, elhomályosodó szemmel is egyre csak tojta tojásait, végezte a feladatát, hogy aztán a serény segédek végeláthatatlan sorban elhurcolják őket a meleg kamrákba.

A királynő zokszó nélkül tojta a tojásokat. A segédek időnként meglökdösték, hogy szaporábban végezze a dolgát. Nem volt már ugyanis sok ideje, ő maga is nagyon jól tudta, hogy a szomszéd, tágas kamrában türelmetlenül várja az új, fiatal királynő a nászi repülést. De Pov mindezt nem tudta.

Pov annyira meg volt lepve, hogy meg sem bírt mukkanni, de a királynő öreg volt és bölcs, és mindenről tudott, ami a hangyabolyban és a környékén történt. Ezért aztán elhomályosuló szemmel nézett Povra, aki miatt igen gondterhelt volt.

Pov óvatosan kitért a segédek és a többiek útjából, és közelebb lépett a királynőhöz. Csápjával finoman megérintette, és így szólt: – Nekem miért nincsenek szárnyaim? Kecses szeretnék lenni és sötét, és azt szeretném, ha olyan hatalmas állkapcsom lenne, mint a harcosoknak, és lennének méregzsákjaim is, és csillogó páncélom. Nem akarok egyszerű, közönséges hangya maradni!

A királynő azonban egyre csak tojta a tojásokat, és a segédek végeláthatatlan sorokban hurcolták el őket állkapcsaikban a föld alatti kamrákba. Pov azt gondolta, hogy a királynő rá se hederít a panaszára. Végül a fejedelemasszony fáradtan mégis megszólalt: – Tudom, hogy te vagy Pov! Menj ki a szabad térbe, és próbáld ki, megállod-e a helyed egyedül. Talán bölcsebb leszel, mire visszajössz.

A segédek máris sietve arrébb tolták Povot, és benyomultak az ajtón. Pov zavarodottan vágott neki a folyosóknak. Kifelé igyekezett. Azt gondolta magában, hogy a királynő ostoba öregasszony, aki semmi egyébre nem képes, csak tojásokat tojni. El volt keseredve, és elhatározta, hogy az egész hangyabolyt otthagyja. Lefelé araszolt a lejtős utakon; mentében félrerúgta a fűszálakat, és szembeköpte a barátságos őrszemet, annyira dühös volt.

Amikor kiért a föld felszínére, a dél felé vezető, legszelesebb országutat választotta, azon indult el.

Bandukolt, bandukolt. Ezrével jöttek szembe vele a hangyák rakományukat cipelve, és előtte is több ezer hangya futott, hogy új teherrel rakja meg magát. Csodálkozott, miért ilyen ostobák ezek valamennyien. Annyira bosszantotta a dolog, hogy végül letért az útról, hanyatt vetette magát, hátsó lábait keresztbe rakta, és érzékelőcsápjaival kalimpált. Úgy érezte, igazán kecsesek

és pompásak.

A sok ezer hangya, amelyik elhaladt mellette az országúton, elborzadt, és nem hitt a szemének, mert még senki sem látott olyat, hogy egy hangya keresztbe tett lábakkal feküdt volna a hátán. Csápjaikkal megtapogatták egymást, félénken hunyorítottak, és megbeszélték, hogy ez valószínűleg Pov. Ennél többet azonban nem tehettek, mert sietős volt a dolguk. Folytatták hát útjukat, elfelejtették a bolondos Povot, és ki-ki belemerült a maga elfoglaltságába.

Pov pedig csak nézte az ég kék üvegkopoláját, és fürdőzött a napsugarak melegében. Amikor megunt, hogy keresztbe tett lábbal heverészen, felkelt, és elindult az országút mellől a mohasivatagba, meg a fűrengetegbe. Amint rötta a megszámlálhatatlan sok kanyart a halványzöld félhomályban, ahová alig hatoltak be a napsugarak, érezte, mennyire félelmetes és nagy a világ körülötte. Mégsem félt attól, hogy eltéved, mert születésekor ő is megkapta ajándékba a hangyák titkos iránytűjét, amelynek segítségével feladatukat elvégezvén mindig visszatalálnak a saját hangyabolyukba.

A rengetegből kiérve egy tüzes sziklatetőn hasra esett a zuzmók homorú tölcseireiben, amint elcsodálkozott. Aztán villámgyorsan előtte termett egy vérszomjas százlábú, és ő szégyenkezve, lihegve, hátsó felét vonszolva menekülni kényszerült. Szerencsére a vastag, szűrös mohaszőnyegen sikerült felkapaszkodnia egy fára. A fáról aztán láthatta, milyen hatalmas állatok járkálnak az erdőben.

Csak úgy döngött a föld a lépteiktől, még a fák is beleremegtek. Akkorák voltak ezek az állatok, hogy egyszerre csak egy kis darabot láthatott belőlük, így fel sem mérhette, mekkorák is valójában. A réműlettől megmoccanni sem tudott, és kétségbeesetten, reszkető lábakkal kapaszkodott a fa kérgébe.

Hosszabb időnek kellett eltelnie ahhoz, hogy újra lemerészkedjék a földre, és rettegve előre haladjon. Minden árnyéktól megijedt, minden szembejövő elől a fűóriások mögé menekült. Lassanként mégis kiért a nyílt mezőre, megnyugodott, és azt gondolta: – No, semmi baj. Majd építék magamnak saját várat!

Talált is egy fűszálat, amelyet megfelelőnek tartott, húzta-vonta, forgatta, és szörnyű erőfeszítéssel sikerült keresztbe helyeznie rá egy másik fűszálat. Amikor megállt, és megnézte, mire jutott, megállapította, hogy egyedül sohasem fog tudni felépíteni magának egy saját fészket. Ezen nagyon elcsodálkozott.

Mégis továbbvándorolt. Egy nagy bogár jött vele szemben, fémes fedőszárnyait emelgetve.

Gonoszul pislantott Povra, és valamit mormogott magában. Legszívesebben maga alá gyűrte volna a hangyát, és ellátta volna a baját, de nem merte megtenni, mert tudta, hogy ahol felbukkan egy hangya, ott nyomban megjelenik ötven másik is, és ha egy elpusztul, százan jönnek, és kízó mérget fecskendeznek az ellenségre. De Pov erről mit sem tudott. Egyszerűen csak elmenekült, mert nem tudta, hogy büszke lehetne rá, hogy ő hangya, az erdők barna megszállója, aki elől rettegve kitérnek a fűrengeteg lakói.

Pov ide-oda bolyongott, nem tudta, merre menjen, és egyre kízóbb félelemmel töltötte el a világ nagysága. Lassanként lement a Nap, eljött az este, majd az éjszaka, s ő kétségbeesve keresett menedéket a sötét elől egy levélke mögött. Fázott, lábai megdermedtek, érzékeny csápjait csípte a hideg, végül árván, elkeseredve, magányosan álomba zuhant.

A reggeli világosságra felébredt, és határtalanul megörült, mert már épp azt gondolta, sohasem lesz vége az éjszakának. Bukdácsolva elindult. Mentében úgy megrázott egy levelet, hogy nyakába hullott róla egy harmatcsepp, és csurom vizesre áztatta. Öröme nyomban elillant,

nedves lábakkal és csápokkal, szinte megvakulva menekült a vízözön elől, mígnem hirtelen észrevette, hogy megint a hangyák országútján lépdel.

Hangyák százai szaladtak vele szemben munkába igyekezvén, és Pov erős, barna testüket látva boldog volt, hogy újra biztonságban érezheti magát. Megilletődve üdvözölte őket, de irigykedett is rájuk, hiszen mindegyiknek megvolt a maga helye, feladata és célja. Szégyenkezve, lekonyult csápokkal indult el újra a hangyaboly felé. Hanem amikor az út mentén meglátott egy megfelelőnek tűnő, egyenes, súlyos fűszálat, megörült neki, megragadta erős állkapcsával, lábával nekifeszült a földnek, meghajlította testét, és teljes erejéből tolni kezdte a füvet a hangyaboly felé.

Minél inkább erőlködött, annál jobb kedvre kerekedett, és annál melegebben sütött rá a Nap.

Öntudatosan kinyújtotta csápjait, megfeszített testtel tolt a fűszálat, és csak úgy sugárzott róla a büszkeség. Lám, ő is tud dolgozni! Annyira igyekezett, hogy körül sem tudott pislantani, és meg sem állt, amíg fel nem tolta terhét a hangyaboly tetejére. Ott aztán odaadta az építőknak, s azok nyomban helyére illesztették. Senki nem mondott neki köszönetet, még csak törődni sem törődtek vele, de mégis boldognak és büszkének érezte magát, mert ez az ő saját fűszála volt, a hangyaboly pedig az ő saját fészke.

Csak most jutott hozzá, hogy körülnézzen, és igencsak elcsodálkozott, amikor észrevette, hogy több tucat halott, szétmarcangolt őrszem fekszik a hangyaboly körül. Megtudta, hogy ezek az éjszakai támadás visszaverése során estek el. Dolgozó hangyák százai cipelték el a holttesteket, és javígtatták a fészek sérüléseit. Senki sem csodálkozott, se nem láttak, se nem hallottak, annyira siettek.

Povhoz egészen közel egy sebesült harcos feküdt. Hatalmas állkapcsát lassan nyitogatta és csukogatta, páncéljának fénye megtört.

– Pok-pok! – suttogta reszkető csápokkal. Magas a házunk! Magas a házunk! És már meg is merevedtek a csápjai, egy szorgalmas hangya állkapcsával megragadta, és elcipelte.

– Pok-pok! – mondta Pov magában, és megremegett. Lassú léptekkel elindult a királynő kamrája felé. Szájában nedves tojást hurcolva jött szembe vele az egyik buzgó kérő. Pov mellső lábával megdörzsölte a szemét, annyira elcsodálkozott, mert a kérő ugyan még mindig kecses volt és sötét, de már nem voltak szárnyai. Letörték őket, helyükön pedig dicstelen csonkok éktelenkedtek. Aznap reggel, amikor a kérők kirepültek a nagy nászi repülésre, több százan közülük földre hullottak, vízbe fulladtak, elnyelte őket az erdő. De azok, akik visszatértek, feladatukat elvégezvén haszontalanokká váltak. Ezért törték le a szárnyaikat, és ettől fogva csak közönséges munkákat végezhetek, hogy valami hasznuk nekik is legyen.

Pov együttérzőn megérintette a kérő szárnyának csonkját, és azon gondolkodott, vajon rettentően el van-e keseredve a sorsa miatt. Hiszen annyira szép és kecses volt eddig, olyan csodálatos szárnyakkal büszkélkedhetett, és a királynő kíséretéhez tartozhatott.

– Pok-pok! – mondta a kérő kedélyesen. Magas a házunk! – Csak tojásokat hordok, mert más munkához túlságosan gyenge vagyok. De így is jó! Pok-pok! – Azzal óvatosan gyöngé állkapcsába fogta a tojást, és továbbsietett.

Pov csodálkozva folytatta útját, és végre odaért a királynő kamrájához. Senki sem gördített eléje akadályt, mert a királynő egyedül, elhagyatottan feküdt, és már megmozdulni is alig tudott. Senki sem táplálta, senki sem szedte rendbe erőtlen testét, mert az összes segédek és szállítómunkások áttelepültek a szomszéd kamrába, ahol az új, fiatal királynő uralkodott. Épp visszatért nászrepüléséről, fontosnak, bölcsnek érezte magát, és hagyta, hogy a segédek

megetessék a levéltetvek édes tejével, és a csápjaikat kenegessék.

Pov óvatosan közelebb ment az öreg királynőhöz, és sajnálkozva megérintette csápjaival. A királynő megmozdította fájó tagjait, aztán észrevette Povot.

– Óh, hát ez itt Pov! – mondta gyengéden. – Szóval visszajöttél, elkerülted a veszedelmeket. No és bölcsőbb lettél-e, vágyol-e még szárnyakra?

– Jaj, hatalmas édesanyám! – szolt Pov, és csápjaival megsimogatta a királynő haldokló testét. – A világ félelmetesen nagy, egy magányos hangyának nincs helye benne. Mostantól fogva szorgalmas szeretnék lenni, ugyanúgy szeretnék dolgozni, mint a többiek!

– Nagyon helyes! – sóhajtott az öreg királynő fáradtan. – Így volt ez mindig, így is kell lennie.

Senki sem köszöni meg neked, senki sem fog hiányolni, ha kötelességed teljesítése közben áldozatul esel a veszedelmeknek. De tudnod kell, hogy száz új magadfajta lép a helyedbe, és amivel egyedül nem vagy képes megbirkózni, azt a többiekkel együtt meg tudjátok csinálni. Már nem vagy Pov-közönséges, jó hangya lettél.

Az eddig Povnak nevezett barna hangya egy percig elgondolkodott, aztán szomorúan megkérdezte: – De mondd meg, kérlek, nagy édesanyám, miért kell ennek így lennie? Miért kell a harcosoknak meghalniuk, és miért törik le a kérők szárnyait? Miért kellett neked egész életedben csak tojásokat tojnod úgy, hogy sohasem láthattad a nap fényét és az ég kék gömbjét? És miért löknek félre, ha már nem tudsz tojni?

Az öreg királynő megremegett. Nagy, esetlen teste még egy utolsót, hatalmasat rándult.

– Pok-pok! – mondta fáradtan. – Magas a házunk! – És szemei elhomályosultak.

Azonnal ott termett több tucat szállítómunkás, sietve kitolták a testét, az új királynő pedig átjött a szomszéd kamrából, és elhelyezkedett a vackán. Potroha megduzzadt, kiszélesedett, elkezdett tojni, hogy a szállítók végeláthatatlan sorokban újra cipeljék a tojásokat a meleg kamrákba.

A korábban Pov névre hallgató barna hangya elindult dolgozni. Nehéz terheket cipelt, nehezebbeket, mint bárki más, hosszú utakat tett meg, hosszabbakat, mint bárki más, és mindenki másnál messzebbre merészkedett új tetűtelepeket és egyéb zsákmányt keresni. Soha többé nem mondott a társainak semmit, csak megérintette őket üdvözlésképpen, és senki sem tudta, hogy valaha ő volt Pov.

Némán rózta az ismeretlen utakat, és némán harcolt társaival együtt a bogarak meg a százlábúak ellen. Némán hurcolta terhét, némán ereszkedett le zsákmányával a hangyaboly földalatti termeiben.

Az volt a sorsa, hogy terhe cipelése közben belefulladás közben megáradt folyóba. Amikor már végkimerülésig harcolt a habzó víz ellen, és hiába nyitogatta állkapcsát, ernyedt végtagjai már nem engedelmeskedtek. Megállapította, hogy reménytelen a küzdelem. Sorsa beteljesedett.

– Pok-pok! – mondta halkán, és megfulladt, a viharos áramlat pedig odacsapta összeroncsolódott testét egy sziklához.

– Pok-pok! Magas a házunk!

(1932)



## A gonosz szemű férfi.

Aznap különösen ragyogó volt a reggel. Amikor megszólalt az ébresztőóra: pr-pr-prrrrrr, nem csaptam a tetejére, nem is kiabáltam rá trágáru, ahogy általában szoktam, hanem egyből kipattantam az ágyból, mint egy ifjú oroszlán, és kinyitottam az ablakot. Tudod, a fiatal oroszlánok, amikor felébrednek reggel a sivatagban, mindig nyomban kipattannak az ágyból, és vidáman elbődülnek. Menj oda, és nézd csak meg magad!

Szóval, a reggel lángoló napfény képében, recsegeve, sisteregve tört be a szobámba. A villamosok félőrülten száguldoztak síneiken, amikor egyszerre csak arra lettek figyelmesek az emberek, hogy az összes fa zöldbe öltözött, és a parkok pázsitján kis, sárga aranygolyócskák jelentek meg. A piros, zöld, élénkkék autók, meg a vad motorkerékpárok vezetői egymással versenyezve léptek a gázpedálra a széles utakon, a rendőr pedig botját kedélyesen lengetve, a napfényben szemét hunyorgatva a falnak támaszkodott.

Még az ébresztőóra is megcsillantotta nikkelborítását, és mosolyogva kiáltott rám: hohó, ideje, hogy felkelj! Olyan reggel volt ez, amikor az ember szívesen dalra fakadt, még ha nem is tud énekelni, vagy éppen kedve támad fogmosás közben fütyörészni. A ruhák szinte maguktól jöttek fel rám.

Megfogtam finom bőr aktatáskámat, amibe általában nem raktam semmit, de roppant előkelően nézett ki, és elindultam munkába. Rendkívül nagy élvezettel gondoltam arra, hogy úton vagyok a munkahelyem felé, úgy, mint mindenki más, s hogy van saját íróasztalom tele papírokkal és fiókokkal, mely mögött nélkülözhetetlenek és fontosnak érezhetem magam.

Megálltam a villamosmegállóban, és tiszteletreméltó szórakozottsággal nézegettem a zöldellő fákat, a rendőrt meg a galambokat, amelyek különösen boldognak látszottak, ahogy csillogó szárnyal repdestek. Ugye érted, hogy amennyire csak lehet, igazán minden szempontból jól éreztem magam, és egyáltalán nem volt semmi hiányérzetem. Messziről fel is tűnt már a kék villamos. Még az is napfényben tündököelve, prűszköelve, elégedetten közeledett. Épp olyan hatást keltett, mintha a kalandok Kék Villamosa lenne, amely egyszer elvisz valamennyiünket egy hosszú, csodálatos útra, valahova nagyon messzire.

És ekkor megjelent mellettem a villamosmegállóban a férfi, akinek Gonosz Szeme volt.

Először nem is vettem észre. Olyan volt, mintha egy hirtelen, hideg szélroham süvített volna bele a meleg reggelbe. Fázósan megborzongtam. Aztán láttam, hogy a sötét lépcsőházból valaki kilépett a ház fala vetette árnyékba, és az árnyék, amely eddig vidám kék színű volt, sötétté és ijesztővé vált. A kis, sovány, mogorva képű férfi mellém állt. Egyáltalán nem tűnt ismerősnek, úgyhogy csodálkozva tekintettem rá. Szememmel követtem, amint kihívóan körülnézett.

A galambok felé fordult, mire azok rögtön nyugtalanok lettek, szárnyuk már nem ragyogott.

Felreppentek, és elszálltak. Szürkén, csúnyán, szánalmasan repültek vissza hátsó udvaraikra, amelyek minden bizonnyal lakhelyükül szolgáltak. Nekem is ugyanígy tellett volna tennem, gyorsan odébbállni, elszökni valahová, de szerencsétlenségemre nem ismertem ezt a férfit.

Tovább követtem hát a tekintetemmel. Az ablakokra pislantott, amelyek visszaverték a sugárzó napfényt, de ahogy ablakról ablakra jártatta a tekintetét, a ragyogó sugárzás kialudt az üvegükön, ridegekké, csupaszokká, kopottakká váltak. Úgy tűnt, a napfény is elhalványul, mintha felhő takarta volna el a Napot, pedig az égen egyetlen egy sem volt. Maga az ég sem volt már olyan mámorítóan kék, már csak derengőn, halványan kéklett.

Csak ekkor jutott eszembe, hogy belenézsek az idegen férfi szemébe. Amikor feléje fordultam, az egyik szeme egészen közönségesnek tűnt, hanem a másik merev volt és szúrós tekintetű, s

ettől a nézése dermesztően hideggé vált. Amikor jobban megnéztem, ez is teljesen közönséges szemnek látszott, viszont a másik, amin az imént nem vettem észre semmi különösét, megmerevedett. Nem értettem, mi is ez tulajdonképpen, s csak bámultam rá ostobán.

Ezek a sajátos szemek most a rendőrt vették célba, aki nekitámaszkodott a meleg, sárga falnak, és félig csukott szemmel, kedélyesen lengette botját. Erre a rendőr összerezsent, kiegyenesedett, lelépett az úttestre, mint egy lesben álló krokodil, gorombán rákiabált egy tejesautó vezetőjére, aki az úttest túloldalára hajtott járművével, és megfenyegette, hogy elveszi a jogosítványát.

Amikor a kék villamos bezakatolt a megállóba, gyorsan felszálltam. Azok a szemek most felém fordultak. Erre én ráléptem egy kedves, öreg bácsi lábára, fellöktem a kocsiban levő seprút, nekimentem a kalauznak, hátamat alaposan nekivertem a kormánykeréknek, s ügyefogyottságom miatt zavarodottan, szerencsétlenül lecövekelttem a két kocsi közötti hídon. Mindenki hangtalan rosszállással nézett rám. Olyan mélyen megvetettek, hogy egy hang sem jött ki a torkomon. Ekkor az a boldogtalan férfi is felszállt a kocsiba, megállt mellettem, s annyira benyomott a híd legszélső sarkába, hogy finom aktatászkám nekiszorult a falnak.

Megint belenéztem azokba a sajátos, dermesztő szemekbe, és hirtelen rádöbentem, hogy egy félelmetes, veszélyes lény áll mellettem, olyan, amilyenről a mesékben olvashatunk. A férfi, akinek Gonosz Szeme van.

Rögtön le akartam ugrani a villamosról, de nem tudtam. Be voltam szorítva a szélső sarokba, mindenünnen erős hátaq fal meredt rám, néma ellenszegülésüket nem tudtam megtörni. És a Gonosz Szemű férfi megint rám nézett. Hirtelen mélyen átéreztem, mennyire boldogtalan, lehangolt és nyomorult vagyok. Amikor elindultam otthonról, rendkívül finom, kellemes, társasági életre alkalmas személynek hittem magam. Most azonban egyszerre úgy éreztem, hogy a kalapom agyonhasznált és piszkos, a cipóm csúnya, és elfelejtettem megborotválkozni. Észrevettem, hogy igazi börgombos, vadonatúj télikabátom, melyre roppant büszke voltam, tulajdonképpen csúf kékespiros színű, és úgy lóg rajtam, mint egy zsák. Eddig úgy véltem, hogy a színe egészen egyedülállóan különleges és finom.

De most egyszerűen undorítónak, ízléstelennek és ellenszenvesnek láttam. Mindenki teljes joggal kinevethet a piros télikabátom miatt.

Úgy kell ezt elképzelni, hogy a szemem egyszerre kinyílt a rideg valóságra. Micsoda ostoba álomban éltem én eddig? Elpirultam, megizzadtam, és elszégyelltem magam. Kint a széles, szennyes úton csúf, formátlan autók araszoltak lustán, a villamos idegesítően csikorgott, a fejem nekikoccant a falnak, és mintha úgy hallottam volna, hogy valaki a fülemhez közel, tisztán kivehetően odaszól nekem: minek képzeled magad az úr tulajdonképpen? De amikor bizalmatlanul körülnéztem, megállapítottam, hogy senki sem fordította rám a legkisebb figyelmet sem. Mindenki mereven és komoran meredt maga elé, minden homlokot mély ráncok barázdáltak, mintha az élet gondjai hirtelen megsemmisítő súllyal neheztedek volna az emberek vállára.

Végre, egy egész hosszú örökkévalóság múlva, elérkeztünk abba a megállóba, ahol le kellett szállnom. Erőt vettem természetemen, és félig ugródeszkává, félig faltörő kossá változva átverekedtem magam a széles hátaq között. Kifulladásra, összelapítva, megszaggatva, megrugdosva estem ki a kocsiból, kezemmel tompítva testem zuhanását. Amikor összeszedtem a táskámat és kesztyűmet, és kissé észhez tértem, láttam, hogy a kezem teli van horzsolásokkal, és a testem mindenütt sajog. Mégis megkönnyebbülve lélegeztem fel. Gyorsan elindultam a munkahelyem felé, hogy ne késsek el, közben pedig azt gondoltam: hála az Égnek, hogy megszabadultam attól a férfitől!

Azt ne hidd azonban, hogy szerencsétlenségeim sorozata véget ért! A Gonosz Szemtől nem

lehetett olyan könnyen megszabadulni, mint ahogyan elképzeltem. Nem ám! Épp, amikor átmentem volna az utcán, feltűnt egy autó a sarkon, és rosszindulatúan egyenesen felém hajtott, úgyhogy csak minden erőmet összeszedve, hasra bukva értem el a járdát. Az autó vezetője még ki is hajolt az ablakon, és öklét rázva szitkokat szórt rám, mintha legalábbis én tehettem volna róla, hogy majdnem elütött. No és mit gondolsz, látták-e vajon az ismerőseim az ablakokból, amint elterülök a járdán? Naná, hogy látták! És arról mit gondolsz, hogy vajon kinevettek-e?

Hát, ez történt. Valahogy mégiscsak eljutottam abba a kis szobába, ahol az íróasztalom állt, rajta az írógépem és az összes papírjaim. Mondanom sem kell, leszakítottam a télikabátom akasztóját, és a folyosón nekimentem néhány embernek, de nagyjából mégis szerencsésen bejutottam. Söhajtva leereszkedtem jól ismert, kényelmes székembe, belemerültem papírjaimba, és hozzáláttam napi munkámhoz.

De milyen különös! A kis szoba, amelyet addigra már megkedveltem és biztonságos rejtekhelynek éreztem, egyszerre vigasztalanul ridegnek és zordnak tűnt. Észrevettem, hogy sohasem süt be a nap, a tapéta sötét, s az egész fullasztóan kicsiny. A papírok között szörnyű rendetlenség honolt, az írógép hidegen, gúnyosan meredt rám fémbillentyűivel, a toll pedig kiesett az ujjaim közül. A gondolatok és a szavak, amelyek valaha készségesen és lelkesen rendeződtek katonás sorokban a papíron, egyszeriben semmitmondókká, ostobákká váltak. Az írógép, amely eddig élénk sístergéssel, segítőkészen vett részt munkámban, most komoran zúgott, és minden alkalommal, amikor egy új betűt ütöttem le a papírra, úgy tűnt, mintha egy marék földet hajítottam volna valamelyik kedves barátom koporsójára. Lehangoltan néztem a szöveget, amit írtam. Egy tiszta, nyugodt, hűvös hang ezt súgta a fülemben: Hogy írhat le az ember ekkora ostobaságokat – micsoda marhaság! Üres szavak, semmi egyéb, mint üres szavak, amelyek megpróbálnak sorokban feszíteni, pedig semmi nincs bennük. – Elhűlve néztem körül, de senkit sem láttam. Teljesen egyedül voltam a szobában. Mégis tisztán láttam a Gonosz Szemet. Bármerre néztem, minden, amit addig szívből szerettem, elsötétült és kihűlt körülöttem. Amikor régebben az asztalomnál ültem, titokban mindig élveztem, hogy hasznosnak és fontosnak érezhetem magam. De most ijesztő, settenkedő, alattomos bizonyosság töltött el: egyszerre rájöttem, hogy senkinek sincs szüksége itt rám, valaki más jobban és gondosabban tudná elvégezni a munkámat, s csak idő kérdése, hogy átadjam az íróasztalomat, a papírjaimat és a fiókjaimat valakinek. Akkor aztán majd róhatom céltalanul a kihalt utcákat.

Aztán mégiscsak le kellett ülnöm a tárgyalóasztalhoz, hogy fontos dolgokat megbeszéljek bizonyos emberekkel, de minden haszontalannak és értelmetlennek tűnt, és egész idő alatt úgy éreztem, hogy titokban rosszmájúan és kissé lesajnálóan néznek rám. Mintha mindenkinek útjában lennék, mindenkit zavarnék. Amennyire csak tudtam, összehúztam magam, és senkinek sem mertem a szemébe nézni. Mélyen boldogtalan voltam. Így érkezett el az ebédidő, s elárasztott a felszabadultság érzése, amikor kiléptem az utcára. Mintha megint kicsit fényesebben sütött volna a nap, az utca is élénknek tűnt, a boltok kirakatai fölött feszülő piros-fehér csíkos napernyők levegőben kergetőző, játékos zebraakra hasonlítottak. Megállapítottam, hogy Pinty uraság elkezdte építeni fészket a park legmagasabb hársfáján, s hogy a homokos sétányon kis sípoló vonatok módjára görögnek a babakocsik.

Szinte teljesen megfeledkeztem a rosszkedvemről, és kezemet szaporán lóbálva igyekeztem a kertvendéglő felé. Képzeletben már előre élveztem a kávé és az ínycsiklandó lazacos pástétomot, amely mintha elolvadna az ember szájában. A szegény ember ilyenkor úgy gondolja, hogy nagyon sok dolog van a világon, amely miatt érdemes élni. Azonkívül egy bizonyos kék kalap megígérte nekem, hogy ebédidőben eljön a kertvendéglőbe, és bár már számtalan napon, estén és éjszakán át volt módomban nézegetni a kék kalaphoz tartozó kék szemeket, még nem

teltem be velük, noha a kalap közben tulajdonképpen több ízben változtatta anyagát, formáját és színeit.

A kertvendéglőben sokan voltak, és mindenki kedélyes arccal üldögélt. Sok ismerősömet fedeztem fel, akik mosolyogva üdvözöltek. A nők új tavaszi kabátja magára vonta az emberek tekintetét, a rókák meglengették szikrázó, rótvörös farkukat a fiatalasszonyok nyakában. A kék kalap is ott volt, és bár ezúttal valójában fekete-fehérben virított, azért gyengéden megszólítottam. – Szia, szia! – Leültem melléje, megrendeltem magamnak a lazacos pástétomot, és nem jutottak többé eszembe a felhők, meg a sötét gondolatok. A kertvendéglő közepén húzódó ösvény olyan volt, mint a felejtés sárgászöld patakja, amelyben az emberek úgy úszkálnak, mint holmi szép, vidám léggömbök.

Hanem amikor a számba vettem az első falatot, megint végigfutott a hideg a hátamon. Undorítónak találtam az ízét, és világosan éreztem, hogy szálkák vannak benne. A falat megakadt a torkomon, és amikor megfordultam, észrevettem, hogy a férfi, akinek Gonosz Szemei voltak, leült közvetlenül mögém. A nap elbújt a felhők mögé, és hirtelen rájöttem, hogy teljesen hamis színben láttam eddig a kertvendéglőt. Homokos sétánya egyszerűen közönséges homokos sétány, amelyen mogorva, ideges emberek haladtak komor képpel, lökdösődve. A nők tavaszi kabátja megfakult, és elvesztette az újdonság varázsát, kopottá és szürkévé vált. A rókaprémek élettelenül lecsüngő farokkal lógtak a fiatalasszonyok nyakában. A kék kalap sem volt már kék kalap. Senki nem mosolygott rám, és valaki elfordította a fejét, amikor üdvözöltem. Eltoltam magam elöl a tányért, nem tudtam enni, minden falat a torkomon akadt. A pincérek megvetően néztek rám, a főpincér pedig mondott valamit rólam. Rögtön kitaláltam, hogy azon csodálkozik, hogyan kerülnek ilyen alakok egy efféle finom étterembe. És mintha a kék szemek is egyszerre látóvá váltak volna! Először meglepődve néztek rám, aztán hidegek és vádlók lettek, végül megteltek unalommal és ellenszenvvel. Teljesen világosan és kifejezően ezt sugallták: – Már megint nem borotválkoztál!

Megtörtén húztam össze magam a székebben olyan kicsire, amilyenre csak tudtam. Mögöttem a Gonosz Szem tekintete egyik emberről a másikra vetődött. Minden arc nyomban megmerevedett, dühössé és bizalmatlanná vált, a zenészek réztrombitái pedig recsegni kezdtek, és elfúló nyögéseket hallattak. Az asztalok között ugrabugráló veréb egyszerre felbukott, felemelte vékonyka lábait és kimúlt.

Az asztal körül hirtelen nyüzsögni kezdtek az emberek. Fiatalok nevettek harsányan, ismerősök szólítottak meg, mondván, hogy mennyire örülnek a találkozásnak, s dicsérték legutóbbi írásomat. De fülemben egész idő alatt tisztán hallottam egy hideg, kínzó hangot: Nem veszed észre, hogy hazudnak? Magukban mind azt gondolják, hogy a fene vinné, ez már megint itt van. Igazából senki sem törődik veled. Mind csak arra vár, hogy elmenj már a csudába, és ők nyugodtan beszélgethessenek a saját dolgaikról, meg a te jelentéktelenségedről.

Így aztán hirtelen fel is álltam, sürgős tennivalókra hivatkoztam, és elindultam vissza a munkahelyemre. De amikor lehajtott fejjel, csúf cipőimet szemlélve elindultam, szinte hallottam, amint a többiek megjegyzik: Hát persze, megjátssza a fontos embert!

Hideg futott át a hátamon, a nap elvesztette melegét. Betegnek éreztem magam. Úgy látszik, a Gonosz Szem megátkozott. Elhatároztam, hogy hazamegyek. Csak ballagtam, ballagtam, de az ismerős utcák idegenekké és zordakká váltak, a kövek bökték a lábamat, eltévedtem, zsákutcákba kanyarodtam, amelyek sehová sem vezettek. Közben egyfolytában azon morfondíroztam, hogy sokkal jobb lett volna, ha reggel nem is ugrottam volna félre az elől az autó elől. Egyszerűen idétnen dolog volt hasra esni a járdán.

És amikor végre a lakásom ajtajához értem, még ott sem mozogtam otthonosan. A kulcs nem akarta nyitni a zárat, a levélláda fedele gonoszul csattant, a huzat a képembe vágta az ajtót. Semmi sem volt olyan, mint amilyennek lennie kellett volna. Amikor kezembe vettem egy könyvet, és megpróbáltam olvasni, a lapok maguktól összecukódtak. A szavak nem keltek többé életre, csak fekete jelek voltak a holt papíron. Közben kint az emberek autóikkal messzi vidékre igyekeztek a ragyogó délutánon, és mindenki jobban érezte magát, mint én. Mindenki pontosan és biztosan tudta, merre megy, és mit akar csinálni. Nekem nem volt hová mennem, engem nem hívogatott egyetlen út sem.

Végül olyan vigasztalan lettem, hogy befészkeltem magam az ágyamba, összekuporodtam a takaró alatt, és elaludtam. Mert az álom birodalma nyitott és határtalan, vad mezői felett a Gonosz Szemnek nincs hatalma. Almomban napraforgótengerben gázoltam, és hatalmas tornyokat építettem a meleg tengerparton. Ezeket a tornyokat a Gonosz Szem nem tudta ledönteni.

Utána azt álmodtam, hogy a csodálatos szemek visszatértek hozzám, én mélyen beléjük néztem, és minden bánat, minden lehangoltság beleveszett meleg, boldog mélységükbe. Ott lakozott bennük minden feledés és minden fény. És egyszerre azt láttam, hogy a galambok szárnyai megint csillognak a napfényben, a rendőr hunyorgó szemmel a sárga falnak támaszkodik, és a ragyogó úttesten kék folyamként száguldanak a vad autók. A város háztetőin délcegen lobogtak a zászlók, trombiták harsogtak, és sárgászöld áramlatként haladtak előre a nevető emberek. Olyan érzésem támadt, mintha láthatatlan, erős páncélt növesztettem volna, amely képes visszaverni a világ valamennyi gonosz tekintetét.

Meg kell mondanom, a hideg hang most is megpróbálta a fülemben sügni: Ugyan már, hisz tudod, ez mind csak mese! – Én azonban büszkén ráívalltam: És ha az? Akkor viszont a Gonosz Szem is csak mese! Egy-egy!

Akkor megint megszólalt az ébresztőóra, és a fiatal orosz lány a messzi sivatagban vidám bődulással pattant ki ágyaiból. De én lassan és komótosan keltem fel, s indultam el a munkába. Elhatároztam, hogy ha csak egy szempillantásra is meglátom még egyszer a Gonosz Szemet, rögtön futni kezdtek. Bizony, hogy elmenekülök, és nem fogom szégyellni magam emiatt. Mert eszem ágában sincs egész életemben a Gonosz Szem árnyékában élni, van már neki éppen elég áldozata.

(1932)

### **Mese Marjattáról, Raxról, Mollyról és Procopéről.**

Egy borongós reggelen az írógépem mellett ültem, és valami új mesét próbáltam kitalálni. Már régóta gondolkodtam rajta, de sehogy sem akaródzott neki összeállni. Csak annyit tudtam, hogy a mesében lenni kell egy fiatal szultánnak – akár öreg is lehetett-, aki a szeráj kertjében a tulipánok között üldögélve az aranyhalakat nézegeti, miközben cukrozott mandulát rágcsál. De ennél több ezúttal nem jutott eszembe. Bosszantott a dolog, mert szerettem volna megtudni, mi történik a mesében.

Mindennek az volt az oka, hogy az írógépem rendkívül ingerlékeny, rossz hangulatban volt. Nagyon régi barátok vagyunk, úgyhogy megengedi magának, hogy szeszélyeskedjen velem. Hiszen annyi könyvet írtunk már együtt, hogy néha mi magunk is elcsodálkozunk rajta. Sokan mások persze dühöngnek emiatt.

De most csak bámult rám ostobán fehér billentyűivel és fekete szalagjával. Sőt rám is vicsorított.

Nem szerette, hogy tél van, és borús az idő, pedig bent a szobában az íróasztal meghitt nyugalomban igazán nem kellett fáznia. Ördögien szeszélyes egy szerkezet volt! Én viszont teljesen tőle függtem, mert nélküle egyetlen szót sem tudok összehozni.

Sárga, virágmintás, hosszú háziköntöst viseltem, amelynek az öve két vastag, puha bojtban végződött. Szerintem éppen ehhez a szultános, aranyhalas, cukrozott mandulás meséhez találták ki, de az ihlet mégis váratott magára. Hagytam hát, hadd vicsorogjon az írógép, és miközben sejtelmes füstfelhőket eregettem, elképzelttem, hogy sárga csíkos tigris vagyok, amely lustán heverészget a vackán. Néha nagyon kellemes, ha sárga csíkos tigrisnek képzelem magát az ember – még ha normális körülmények között inkább nyuszira emlékeztet is.

Ekkor hátulról odalépett Marjatta, és elkezdte nézegetni az asztalon heverő, már elkészült meséket.

Lapozgatta, rakosgatta őket, én pedig tigris módjára morogtam. Bosszankodtam, mert a meséket tulajdonképpen tilos megnézni, mielőtt teljesen elkészülnek, és bekerülnek a nyomdagépbe. Ez az én nagy és fontos Varázslatom. Marjatta azonban mit sem törődött a morgásommal, mert rendkívüli előjogokra tartott igényt, s én nem mertem szót emelni ellenük, ha nem akartam, hogy rosszul menjen a sorom.

Marjatta tehát lapozgatott és lapozgatott, keresgélt és keresgélt. Mivel azonban nem találta meg, amit keresett, kék szeméit vádlón rám emelte, és megkérdezte: – Hol van az a mese, amelyik Raxról, Mollyról és Procopéről szól? Hiszen megígérted!

Csak most jutott eszembe a dolog, és kissé zavarba jöttem, mert teljesen kiment az eszemből. Az ember néha, gyenge pillanataiban olyan sok mindent meg tud ígérni! Szó, ami szó, Marjattának teljesen igaza volt: egyszerűen szégyelltem, hogy nem írtam még meg a mesélt Raxról, Mollyról és Procopéről.

Rax kutyus roppant kényelmesen üldögélt selyempárnáján a fűtőtest mellett, és elégedetten hegyezte dundi füleit. Olyan tapintatos volt, hogy még csak emlékeztetni sem akart a jelenlétére. Egyszeriben rossz lett a lelkiismeretem, amikor arra gondoltam, mennyire elhanyagolom. Procopé mellette heverészett. Hosszú, lusta testét kinyújtotta, mellső mancsait Rax nyakán pihentette. Ennyire szerette Raxot.

– Rendben van! – mondtam Marjattának. – Menj el Molly-ért, és írjuk meg együtt azt a csinos kis mesét. Köszönöm, hogy eszembe juttattad!

Marjatta elszaladt, én pedig elhelyezkedtem a szoba sarkában egy párnán, és ölembe vettem Raxot, meg Procopét. Megpróbáltam felidézni magamban közös kalandjainkat.

Rax már öregedni kezdett, de még mindig kövéren, elégedetten, bozontosán üldögél. Szép, világosbarna bőre volt.

Fekete arcáról és mellső mancsairól az jutott az ember eszébe, hogy kölyökkorában biztosan bemászott egy kéménybe. Kis, piros nyelve aranyosan kilógott a szájából. Valóban ő volt a világ legnagyobb, legédesebb és legkedvesebb játékkutyája, egyetlen másik kutya sem dicsekedhetett ilyen okos, mélyen érző és vidám szemmel.

Rax magyar pulikutya volt, és legalább tíz különböző országot jártunk meg együtt. Attól kezdve, hogy egy ünnepélyes estén Debrecen egyik játékboltjának kirakatában megpillantottam, megismerte velem Európa legnagyobb városait. Azon az estén fáklyák lobogtak az utcákon, diákok énekeltek, léggömbök pukkantak, s én szörnyen egyedül voltam.

Debrecen környékén nagy, okos birkák milliói élnek, s a közelében kezdődik a hortobágyi puszta, egy hatalmas, szikes, futótűz felégette sivatag, melyet forgószelek és délibábok uralnak. Ennek köszönhető Rax, hogy szeméből a bölcs birkák nyugalma és a délibáb csendes mélabúja sugárzott.

Később olyan sok városban fordult meg, hogy bele is unt már a világlátásba. Legszívesebben a meleg szobában, piros selyempárnáján üldögélt, és hagyta, hogy a vendégek kedvükre simogassák.

Többször tartottam is már neki komoly szónoklatokat, óva intve, hogy afféle női játékszerré váljék, mint amilyen egy általa nagyon is jól ismert személy. De Rax csak nevetett, amikor az ember megszorította a farkát, és szívesen emlékezett azokra a vitákra, amelyekbe hajdanán Párizsban, a Világoszöld Folyó partján levő szállodában a Madame okos, de lusta Souzoujával keveredett. Róla azonban már sokat meséltem.

Procopé nagyon ifjú volt, és roppant finom jelenség. Karácsonyra kaptam egyszer, amikor betegen feküdtem, s mindenki nagyon kedves akart lenni hozzám. Odakúszott a takarómra, és befészkelte magát a hónaljam alá, amikor teljesen egyedül voltam. Procopé teste hosszú volt, puha, lábait rövidebbre és csúcsos végűre szabták, farka pedig olyan csupasz volt, mint egy patkányé. Hosszú, okos, fehér ábrázatát aranyos, barna foltok tarkították, tudta forgatni a szeméit, és időnként szörnyen ájtatos képet vágott. Ilyen szörnyű alak volt ez a Procopé!

Nem tudtam, hogy hívják. De mivel annyira finom volt, nemes és hosszú, azon nyomban elneveztem Procopénak. Rax először borzasztóan mérges és féltékeny lett, amikor Procopé is beköltözött hozzánk, de Procopé csak csúszkált és forgolódott, és egész hosszú, hosszú testéből áradt az udvariasság.

Mellső mancsait Rax vastag, bozontos nyaka köré fonta, hízelgett neki és felnézett rá, úgyhogy Rax csakhamar lecsillapodott, és a legjobb barátságba keveredtek. Procopéra nem is lehetett sokáig haragudni, annyira aranyos, udvarias és finom volt.

Molly Marjatta saját tulajdonát képezte. Fegyelmezett, bozontos és rendkívül bájos, fehér alapon barna mintás, komoly kislánykutya volt, amelyik beszélt, ha megnyomták a hasát, vagy egy kicsit lejjebb.

Azon a tavaszon ismerkedtem meg vele, amikor minden csodálatosan meseszerűnek tűnt, s én egy este Marjattának ajándékoztam az összes csillagot, amelyet nem volt időm másnak odaadni. Akkor még nem tudtam igazán értékelni Molly báját. Szerintem Rax mégiscsak ezerszer szebb volt. De amikor aztán Molly kapott egy új, igazi bőrből készült nyakörvet, olyat, amilyen a valódi kutyáknak van, végre észrevettem, hogy bájossága vetekszik Raxéval, bár sokkal, sokkal kisebb nála.

Marjatta viszont teljesen olyan volt, mint Bonzo – de Marjatta igazi, élő, szeretetni való, drága Bonzo volt. Amikor csak akarta, joga volt lapozgatni a meséim között, sőt, akár a hajamat is összeborzolhatta.

Észrevettem, hogy Molly különös érdeklődést és gyengédséget mutat Rax irányában. Úgy gondoltam, ebben nincs semmi csodálnivaló, annyira szeretnivaló Rax. Azonban Rax egy kicsit túlságosan visszahúzódó és félszeg volt, még ha féktelen ifjúkorában a párizsi szállodában össze

is kente a képét valami rúzzsal, és titokban ki is ürítette a pezsgőspalackot, amelyet nyitva hagytam az asztalomon. Jeanne legalábbis kitartóan állította, hogy ő egyáltalán nem nyúlt hozzá. Távollétem egész ideje alatt egyedül Rax tartózkodott a szobámban.

Mindenesetre érdekes volt elnézni, hogyan viselkedett Molly Raxszal, hogyan győzte le Rax férfiúi esetlenségét. No, majd meglátjuk! – gondoltam magamban.

Marjatta tehát visszajött, és magával hozta Mollyt. A kutyák udvariasan üdvözölték egymást, ahogy illik. Procopé, ez a kacér szörnyeteg, kihívóan megnyalta Molly orrát. Rax kissé meg is sértődött e bátor viselkedés láttán. Talán okkal gondolom, hogy kicsit féltékeny volt.

Amikor minden elrendeződött, és a félhomály elcsendesedett körülöttünk, felgyújtottam az álmok tarka lámpáját, kinyitottam az íróasztalom legtitkosabb fiókját, és előkotortam belőle egy kis csomagot, amelyet egyszer Konstantinápolyban, egy Bizonyos Őrmestertől kaptam ajándékba. Az a Bizonyos Őrmester apró termetű, ráncos arcú öregember volt. Tulajdonképpen hindunak született, de a minden háborúk legnagyobbikában őrmesterként szolgált, s a karjára azóta is rá volt tetoválva Németország harci lobogója. Ezt ő roppant finom dolognak tartotta.

Az álmok lámpájának tarka fényében kinyitottam titokzatos csomagomat. Rax, Molly és Procopé nagyon kíváncsiakká váltak, és közelebb húzódtak. De természetesen Marjatta jött a legközelebb.

– Puff neki! Hiszen ez csak egy szappan! – mondta Rax megvetően, és távolabbra vonult. Nem érzett semmiféle heves szenvedélyt a szappan iránt. Úgy tűnt, hogy Molly és Procopé is kissé elbizonytalanodtak.

– Pontosan, ez valóban egy szappan – feleltem, és megengedtem, hogy mindannyian körbeszimatolják. – De próbáljátok csak kitalálni, teljesen közönséges szappan-e. Először is rendkívül finom és ritkaságszámba menő portéka, mert Törökországból származik, ahol minden szappan nagyon különleges és furcsa. Másrészt pedig az a Bizonyos Őrmester réges-régen egy nagy mecset udvarán adta nekem ajándékba, hogy szappanbuborékokat fújjak belőle, és én viszonzásképpen megajándékoztam egy egész fonttal.

– Hát ez nagyszerű! – kiáltott fel Marjatta. – De kint hideg van, bent pedig nem tudunk szappanbuborékokat fújni. Csúf foltokat ejtenénk csak a tapétán és a szőnyegen.

– Ohó! – mondtam. – Hadd meséljem el a végét! Ez egy rendkívül különleges és csodálatos szappan, mivel a belőle fújt buborékok nem ejtenek foltokat. Ezekből a buborékokból azonban mindenki csak egyetlenegy fújhat. Megláthatjuk bennük, kinek-kinek a legtitkosabb és legcsodálatosabb álmait. Az, aki éppen fújja a buborékot, nem lát semmit. Csak a többiek látják. Ugyanis egyáltalán nem jó dolog, ha meglátjuk a saját álmainkat.

Marjatta, Rax, Molly és Procopé komoran és igen bizalmatlanul néztek rám. De én folytattam: – Én most, éppen ma este veletek együtt szeretném feláldozni ezt a szappant, ugyanis feltétlenül ki kell találnom egy mesét Raxról, Mollyról és Procopéről. Ezért természetesen tudnom kell, ki mire vágyik.

– Ali right! – mondta Procopé angolul. Ennyire kifinomult volt. Én pedig elmentem meleg vízzel, és beáztattam a szappant, amely kellemes, titokzatos illatot árasztott. Aztán papírból tölciséreket formáltam, amelyekkel szappanbuborékot lehet fújni. Nagyon régi mestere voltam ennek a szakmának.

Nyaranta mindig kellemes egy létrán ülve szappanbuborékokat eregetni a levegőbe, és nézni, ahogy messzire repülnek, aztán szétpukkadnak úgy, hogy minden szép, csillogó, törékeny dolog eltörik egyszer.



– Ezzel megvolnánk – mondta, amikor minden elkészült. – Rax el is kezdhetné!

Valóban nagyon kíváncsian vártam, hogy meglássam azokat a rejtélyes szappanbuborékokat, amelyekről az a Bizonyos Őrmester mesélt nekem. Csoda, hogy ilyen sokáig meg tudtam őrizni azt a szappant.

Rax nem látszott különösebben lelkesnek, de mégsem akart tiltakozni. Megfogta hát a tölcsért, és némi gyakorlás után fújt egy hatalmas, csillogó buborékot, amely majdnem olyan nagyra nőtt, mint az asztal. Ennyire finom volt a szappanunk!

Rax buta képpel bámulta a buborékját, de nem látott benne semmit. A többiek viszont, engem is beleértve, egyszeriben elkezdtek kacagni. Akkorát nevtünk, hogy Marjatta egészen kétrét görnyedt, Molly fetrengett, Procopé hosszú teste pedig csaknem összegubancolódott.

Azt láttuk ugyanis, hogy a szappanbuborék közepén ott ül a szörnyen kövér és lusta Rax, és látszik rajta, hogy minden szempontból jól megy a sora. Körülötte nagy halom húsos csont és tejszínes sütemény. Aztán megjelenik a sovány, félszeg és piszkos Souzou, Rax pedig megkopasztja, csak úgy porzik a hátán a szőr. Aztán Molly is felvillan, de többet már nem láthattunk, mert a szappanbuborék halk pukkanással szétfoszlott.

Rax mélyen megsértődött, hogy kinevettük a szappanbuborékját. Főleg azonban azon, hogy nem tudta, miért nevtünk.

– Most Procopé következik – szólaltam meg.

Procopé odasettenkedett, és belefújt a tölcsérbe. Buborékjának azonban nem akaródzott kikerekedni, mert Procopé nagyon félt, hogy foltot ejt finom bundáján és csinos pofácskáján. Végül mégis sikerült fújnia egy jókora gömböt.

Megint megnéztük, de most aztán Rax nevetett akkorát, hogy fognia kellett a hasát és a farkát.

Persze mi is nevtünk. Mert Procopé buborékjának a közepén maga Procopé heverészett a piros selyempárnán. Egy csodálatosan finom, simára kefélt, kifényesített Procopé, akinek még a körmei is csillogtak, a bajsza pedig sárgára volt festve. Körülötte egész kutyasereglet sündörgött rajongva. A sok szép és ruganyos kutyakislány minden lehetséges módon megpróbálta nyalogatni és simogatni a füleit, a hátát meg az arcát.

Procopé csak nyújtogatta a tagjait élvezkedve, míg a gömb szét nem pukkant.

– Most Mollyn a sor! – szóltam ellentmondást nem tűrő hangon.

– E-én nem szeretnék... – nyöszörgött Molly, és noha a pofija bájosan szőrös volt, kissé elpirult. – Ha Rax meglátja...

Nekem viszont azt kellett gondolnom, hogy Mollynak éppen azért volt nagyon is kedvére való a buborékfújás, mert Rax nézte. A nők már csak ilyenek. Rövid vonakodás és restelkedés után fogta a papírtölcsért, és rögtön első próbálkozásra sikerült neki egy bájos, tiszta gömböt kikerekíteni egyenesen Rax képe elé.

És csodák csodája! A buborék közepén Rax ült délcegen és feszesen, ahogy csak egy Rax ülhet a rajongó Molly gondolataiban. És akkor Molly árnyékképe szégyenlősen odalopakodott Rax mellé, és csendesen megnyalogatta a pofáját. A golyó pedig megint éppen a leglényegesebb pillanatban pukkant szét.

– Hm – mordult fel Rax, félszeg esetlenséggel. – Ez csak a te kópéságod.

Azzal keserűen, bizalmatlanul rám pillantott.

– De hiszen egyáltalán nem tőlem függ! – magyaráztam elkedvetlenedve. Molly pedig szörnyen zavarba jött, és bebújt a fűtőtest alá. Nagyjából megsejtette, mit lehetett látni a

buborékban, bár ő nem látott belőle semmit. Igen ám, de – no csak, no csak – Rax is bebújt utána a fűtőtest alá, hogy ne legyen egyedül. Persze azt hiszem, Marjatta adhatott neki tanácsot, hogyan kell egy nővel bánni.

Marjatta mindig Molly pártját fogja.

Szóval eltűntek, én pedig odanyújtottam a tölcsért Marjattának.

– Jó, ha sietsz, mielőtt elfogy a szappan – mondtam. – Rajtad a sor.

– De neked nem szabad idenézned! Ígérd meg! – követelte Marjatta.

Szerintem azonban éppen az volt a legfontosabb, hogy meglássam, mi rejtőzik Marjatta álmainak buborékjában. Ezen elvitatkoztunk egy darabig, végül megállapodtunk abban, hogy mégis odanézhettek, de csak az egyik szememmel.

Valóban Marjatta buborékja lett a legnagyobb és a legcsodálatosabb. Milyen gyönyörűen csillogott az álmok lámpájának tarka fényében! A belsejében pedig, ott volt aztán csak néznivaló! Volt ott egy csomó szép ruha és sok, nagyon sok homárkonzerv. Egy egész lakás belefért, és... és hát igen, azt hiszem, én is ott voltam, bár nem vagyok egészen biztos benne, hiszen csak az egyik szememmel nézhettem oda. De aztán valami olyan különös dolog kezdett formát ölteni benne, hogy ki kellett nyitnom a másik szememet is. Akkor azonban Marjatta tenyerével rácsapott a buborékra, annyira dühítette, hogy ő nem láthatja, ami benne van. Hiába, ha egyszer a nők ilyen kíváncsiak!

Éppen el akartam takarítani a szappant és a papírtölcséreket, amikor Marjatta és Procopé szemrehányóan rám néztek, és szinte egyszerre kiáltották: – Nahát! Most te következel!

Most vettem csak észre, hogy sarokba szorítottak. Hiába próbáltam megmagyarázni, hogy ez teljesen fölösleges, ezek a szörnyetegek rákényszerítettek arra, hogy én is felfújjak egy gömböt. Azért legalább annak örülhettem, hogy Rax és Molly még mindig ott múltatták az időt a fűtőtest alatt, és nem néztek oda.

Így aztán fújni kezdtem, és csak fújtam, fújtam, és lett is belőle egy eléggé megfelelő méretű, jópofa szappanbuborék. De hiába néztem meg, nem volt benne egyéb, mint sok kék, gomolygó füstfelhő. – Procopé hátsó lábaira ereszkedett, hogy jobban lásson, de elégedetlen képéből láttam, hogy ő sem lát semmit.

Marjatta viszont elvörösödött, és fejét a hónaljam alá rejtette, én pedig nem értettem, mi egyebet is kívánhattam volna. Annyira édes, drága, aranyos Bonzo volt Marjatta!

Ez az utolsó szappanbuborék azonban nem pukkadt szét. Nem, hanem hirtelen felemelkedett a levegőbe, kirepült az ablakon a délutáni, csendes félhomályba, ki valahová messzire. Soha többé nem láttuk viszont.

A csészében viszont maradt még egy kis darab szappan, amit kivettem. És visszatettem a legtítkosabb fiókomba. Valamikor majd, amikor nagyon-nagyon fáradt és szomorú leszek, előveszem, és fújok magam köré egy szappanbuborékot. Olyan nagyot és fényeset, hogy a belsejében ülve kirepülhessek a csillagok végtelen világába.

Remélem, kibírja majd a hosszú utazást, bár a szappanbuborékokban éppen az a legszebb, hogy olyan rövid ideig maradnak egyben.

Ezekről a gondolatokról senkinek sem beszéltem, Marjattának sem, akinek még mindig a hónom alatt pihent a feje. És egészen addig ott is maradt, amíg Rax és Molly porosan, de nagyon lelkesen elő nem kerültek a fűtőtest alól.

Rax meglehetősen meg volt illetődve, és dadogva beszélt, de annyit azért kivehettünk a

szavaiból, hogy hosszas tanácskozást folytatott Mollyval, melynek eredményeként arra az elhatározásra jutottak, hogy megalapítják a Közös Párnát, melyen együtt fognak üldögélni.

Marjatta szerint, de szerintem is ez teljesen méltányos elgondolás volt, úgyhogy megígértük, hogy minden lehetséges támogatást megadunk az új vállalkozásnak. Procopé a szokásosnál is finomabban és udvariasabban sompolygott elő, szelíden megnyalogatta Molly mellső mancsait, és rendkívül ájtatos képpel, szeméit forgatva sok boldogságot kívánt.

Ezután mindannyiójukat kiküldtem a szobából, és csatázni kezdtem az írógéppemmel. A küzdelem eredményeképpen született meg ez a mese Raxról, Mollyról és Procopéről. Talán nem lett olyan jó, mint ahogy szerettem volna, de a lényeg az, hogy teljesítettem a kívánságot, és hogy minden illetékes elégedett.

A szultán viszont továbbra is ott ül a kertjében a tulipánok között, és rágcsálja a cukrozott mandulát. Ennél tovább még mindig nem jutott. Azt hiszem, ez a szultán hibája is, nemcsak az enyém.

Én igenis megtettem minden tőlem telhetőt.

(1932)

### **Mese a fehér elefántról.**

Mint arról már többször említést tettem, van egy kislányom. Rendkívül fejlett, okos ifjú hölgy, aki örökölte apukája eszét és anyukája szépségét, s ezért karácsonyra beszereztem neki egy világoskék elefántot, hátán szürkéspiros nyereggel. Ez az elefánt magától tud járni és szépen halad előre, ha az ember egy kötéllel húzza maga mögött. De a kislányom jobban szereti hátulról meglökdösni duci hátsó felét. Az elefánt ilyenkor is tud magától járni.

Láthatod, ez az elefánt roppant eszes és fontos állat. A lányom Emppának hívja, mert az elefánt szó igazából túl nehéz és bonyolult számára. Minden fontosságát figyelembe véve ez az elefánt mégis csak jelentéktelen ahhoz a másik nagy elefánthoz képest, amellyel képzeletben már régóta foglalkozom.

Ez a nagy elefánt pedig nem más, mint a mesebeli fehér elefánt, s a kis, kék elefántot tulajdonképpen csak azért szereztem be a lányom számára, hogy segítsen egy kicsit a fehér elefántról szóló mese megírásában. A meséket ugyanis nagyon nehéz papírra vetni, csak jönnek-mennek, ahogy kedvük tartja, s ezért a legcsekélyebb segítség is rendkívüli módon elkel.

Hosszas várakozás után ez a mese is egészen hirtelen érkezett meg. A kislányom, az anyukája, én és Emppa az ablaknál üldögéltünk éppen, és kifelé bámultunk. Odakint zászlók lobogtak, trombiták harsogtak, vitézül peregtek a dobok, az utcák tele voltak emberekkel. Az égen ragyogott a nap, felhők vonultak, fújt a szél, s én nyitott szemmel álmodoztam. Képzeletben megjelent előttem a fehér elefánt, és hosszan előadta történetét. Amikor a mese véget ért, átültem nagy karosszékembe, és igen komoly, elgondolkodó képet vágva sokáig elüldögéltem benne. Haboztam, hogy elmeséljem-e a kislányomnak ezt a történetet, mert egy kicsit szomorú, viszont szerintem igencsak szép. Így aztán végül úgy döntöttem, hogy elmesélem.

Így szállt le ránk az este, s a mesék szivárványszínű félhomálya. A felhők vörössé váltak az égen, mi pedig körbeültünk a színes meseszőnyegen, a kislányom, az anyukája, én és Emppa. Egy darabig valamennyien hallgattunk, aztán belekezdtem a mesébe: Volt egyszer egy fehér elefánt. Nagyon öreg, nagyon előkelő elefánt volt, és egy távoli, barna országban, a barna király

nagy elefántistállójában lakott. Ez a fejedelem nagyon gazdag volt; néha betévedt a kincseskamrájába, ott szórakozottan tenyerébe vett egy-egy drágakövet, amely akkora volt, mint a galambtojás, és piros, meg sárga fényben pompázott, aztán a tenyeréből megint csak szórakozottan a földre pottyantotta a követ, s mint aki jól végezte dolgát, kivonult a kertbe cukrozott mandulát rágsálni és pipázni. Szóval ennyire gazdag volt.

Nyilván el tudjátok képzelni, micsoda pompás istállója volt a fehér elefántnak. Nyalábokban rakták eléje az édességet, és ezüst vödörökből édes nedűvel itatták meg, amikor szomjazott. Volt saját szolgálója is, akinek az volt a dolga, hogy ezüst kefével megkefélje, és tiszta szalmát vigyen alája, megetesse és elkeresse a legyeket a környékéről és minden olyan helyről, ahová ő maga nem tudott odacsapni.

Ez az elefánt olyan nagy volt, mint egy kisebbfajta hegy, fülei, mint holmi esernyők, a farka pedig, mint egy rövidebb fatörzs. De már nagyon megöregedett, annyira, hogy már a szolgálójának az apja, meg az ő apjának az apja is őt szolgálta. Látta, ahogy az emberek felnőnek mellette, megöregszenek, elmennek. Épületeket húztak fel körülötte, amelyeket látott újonnan, aztán kopottan, romosán is. A romhalmazok tetején fák nőttek, amelyek még egészen zsenge hajtások voltak az ő ifjúkorában.

Látott sok-sok királyt, ő szállította a hátán őket koronázásuk napján, bíborszínű szőnyeggel letakart nyeregben. Fiatal korában nagyon büszke volt erre a feladatra, de most már olyan öreg volt, hogy még a képén is őszülni kezdett a szőr. Öreg szemei hajszálerektől piroslottak, nagy agyari pedig megsárgultak és meglazultak, úgyhogy arany kapcsokkal kellett őket megerősíteni. Már nem érdekelték különösebben a királyok sem, mindet egyformának tartotta. Ezért aztán mérgesen csapdosott a farkával, és fújtatott az ormányával, amikor megint egy újabb lusta, álmos és szórakozott herceget kellett koronázásra szállítania.

Estéknént néha kiment a kertbe, ízlelgette a tóparton összeszedett lótuszgyökereket, bámulta a királyt, aki cukrozott mandulát rágsált vagy üres, hunyorgó szemmel nézegette az aranyhalakat. S amikor ránézett a királyra, az elefánt mindig úgy dühbe gurult, hogy homlokával fel kellett döntenie egy vastag fát, és mérgesen trombitálnia kellett az ormányával.

A kertből aztán lesétált a folyópartra, ahol elnézte a csendes, barna embereket és a büszke, fehér embereket, meg a púpos hátú szent ökröket, amelyek térdig vízben állva, lustán mozgatták füleiket. A fehér emberek odajöttek, és kíváncsian nézegették, nevetgéltek, ódon műemléknek nevezték, és megpaskolták az oldalát. Az elefánt oly mélységesen megvetette őket, hogy még odalegyinteni sem volt kedve az ormányával, de amikor az idegenek cukorral kínálták, nem fogadta el, és lenézően fújtatott.

Ő látta ugyanis, hogyan jöttek ide ezek az idegen emberek, hogyan építettek vasutakat, hidakat, gyárat. Azt is hallotta, amikor azt mondták, hogy a barna emberek mind lusták, csak dolgozzanak, és fizessék ki az adójukat. A fehér emberek nem voltak képesek megérteni, hogy igenis rendkívül fontos dolog csendesen üldögélni, lótuszgyökeret rágsálni, és nézni, hogy az égen hogyan vonul a nap lassan keletről nyugat felé. Sohasem volt türelmük nyugodtan elüldögélni, mindig siettek. Nem értették meg, hogy a nyugalomban is van erő, s hogy az ember másra is gondolhat, nemcsak gépekre, meg hidakra, meg árukra, meg pénzre.

Az öreg, mérges fehér elefánt egyre öregebbé és mérgesebbé vált, estéknént az istállóban csak fújtatott az ormányával. Gondozója, egy egészen fiatal fiú, kétségbe volt esve, csendesen altatódalokat énekelt az elefántjának, és oldalát arany pálcával vakargatva kérlelte, hogy aludjon már végre. De neki nem akaródzott aludni, mert azt gondolta, már éppen eleget aludt, és éppen elég szórakozott királyt vitt a hátán a koronázóhelyre, és éppen elégszer látta, amint házak nőnek

fel és omlanak össze, s még mindig nem hallotta meg azt a hívó hangot, amelyről tudta, hogy el kell jönnie.

Egyre nyugtalanabban emelgette lábait, három lábra állt, nagy, fehér ernyőkre emlékeztető füleit testéhez csapdosta, vén, vérekes szemei kápráztak. Egyre csak várt.

Egy napon aztán látta, hogy az emberek futnak valamerre. Hallotta, amint ezt mondják egymásnak: – Ott messze van egy kis, halk szavú ember; ő beszél ma hozzánk! – A házak kiürültek, az országutak megteltek, és ezer meg ezer ember vonult messzire az országút sárga, puha porában.

Akkor a fehér elefánt felemelte ormányát, és győzelemittasan eltrombitálta magát. Hirtelen biztos volt benne, hogy eljött az ő ideje. A király felébredt álmából, és elcsodálkozott, a papagájok rikoltozni kezdtek, a szürke majmok pedig dorongokkal és érett gyümölcsökkel dobálták egymást, amint azt tenni szokták olyankor, amikor valami nagyon fontos dolog történik.

A fehér elefánt azonban, amikor kitrombitálta magát, leeresztette az ormányát, hamiskásan behunyta a szemét, három lábra állt, és úgy tett, mintha aludna. Pedig csak várt.

Közben a kis, halk szavú ember beszédet intézett a népéhez. Emberek ezreihez, százezreihez, millióihoz jutott el a hangja, s ők egyszerre úgy érezték, mintha hosszú álomból ébredtek volna fel, és megdörszölték a szemüket. Aztán meglepetten szóltak egymáshoz: – Mit keresnek azok az idegen emberek a mi országunkban? Szabadok szeretnének lenni. Kérjük meg őket, hogy menjenek vissza a saját országukba!

Meg is kérték az idegeneket, hogy menjenek el, de azok csak jót nevettek, és eszüik ágában sem volt elmenni. Ehelyett megparancsolták az embereknek, hogy térjenek vissza a munkájukhoz, és legyenek csendben. Megtiltották, hogy gyülekezzenek, és megfenyegették őket, hogy rájuk fognak lőni, ha mégis összegyűlnek, mert vannak fegyvereik, puskáik meg nagy repülőgépeik, melyek a levegőben köröznék, s onnan felügyelik az országot.

Akkor a barna emberek szíve megtelt bánattal, lehajtották fejüket, és visszatértek otthonaikba. De a kis, halk szavú ember újra beszédet tartott, és ezt mondta: – Lőjének csak! Mi szabadok akarunk lenni!

Azon az éjszakán a hegycsúcsokon jelzőtüzek gyulladtak ki, és csendesen döngött a föld a több ezer mezítelen láb lépteitől. Az emberek viharos áradatként özönlöttek előre, az ország legnagyobb városa felé.

A fehér elefánt meghallotta a távoli hangok halk morajlását. A palota aludt. A király aludt. A papagájok és az örök mind aludtak. Akkor az elefánt csendesen megfordult az istállójában, óvatosan kiment, és ormányával kinyitotta a kapu arany reteszeit. Az éjszaka sötét volt, de ő az emberek ezreinek a lépéseit érezte maga körül, s a csupasz végtagok érintését és szorítását oldalában. Lassan, egyenletesen lépkedett az országúton, ügyelve arra, nehogy rátaposson valakinek a lábára. Menetelés közben büszkén felemelte ormányát, szeme fehérje kitisztult, egészen megfiatalodott. Úgy érezte, hogy erős homlokával le tudná dönteni akár városok falait is, ahogy ősatyái hajdanában, amikor még a világ fiatal volt, földre döntöttek városfalakat.

Pirkadatra az emberek odaértek a nagyváros kapuihoz, megálltak, és várták a napfelkeltét. Beburkolóztak vékony köpenyeikbe, ledőltek pihenni a nedves földre, és csendesen gondolataikba merültek. Tudták, hogy azon a napon meg kell halniuk, mert szabadok akarnak lenni, és azt szeretnék, hogy a gyermekeik szabadok legyenek. Amíg csak a szem ellátott, emberek heverték kint a szabadban, a szántóföldeken.

Amikor a nap izzó aranygömbje megjelent az égbolton, a fehér elefánt felemelte ormányát, és

nagyot trombitált. Trombitálása büszke kürtszóként visszhangzott a csendes földeken. Akkor mindenki felkelt, és látták, hogy a kis, halk szavú ember odalép a város kapujához. Az idegen katonák azonban nem engedték meg neki, hogy belépjen a városba.

A fehér elefánt térdre ereszkedett előtte, és hagyta, hogy a kis, halk szavú ember felkapaszkodjék a hátára. És a fehér elefánttal az élén lassan, lassan az egész hatalmas tömeg befelé nyomult a városba.

Erre az örök megzavarodtak, és hátrálni kezdtek az utcákon. A sarkokon azonban felállították géppuskáikat, feltűzték szuronyaikat, és megtiltották az embereknek, hogy közelebb menjenek.

Akkor a barna férfiak közül néhányan elszaladtak, hogy ágakat tördeljenek le a fákról, régi kardokat hoztak ki a házakból, és harcra akartak szállni az idegenek ellen. De a kis, halk szavú ember felállt a fehér elefánt hátára, és beszélni kezdett hozzájuk. Felszólította őket, hogy dobják el fegyvereiket, és emeljék fel a kezüket. Erre a nagy embertömegben mindenki felemelte a kezét, az elefánt pedig leeresztette harcra kész ormányát, és alázatosan előrelépett. Láta maga előtt a puskák hideg csövét és a szuronyok villanását, maga mögött pedig az emberek sápadt, megzavarodott arcát.

Folyamként, végeláthatatlan folyamként hömpölygött az embertömeg előre, míg fel nem villantak a tüzek, s az izzó golyók át nem lyuggatták az emberek szívét. Százával dőltek ki a sorból, de a többiek lassan, lassan mégis lépkedtek előre a fel-felvillanó puskákkal szemben. A fehér elefánt teste tele volt puskagolyókkal, lábai megrogytak, de ő büszkén felemelve ormányát tovább lépkedett előre, a katonák pedig zavarodottan hátráltak.

Fegyvertelenül, felemelt kézzel haladtak az emberek a fehér elefánt nyomában. Ők ugyanis nem kívántak háborút, ők csak szabadok akartak lenni. Meg akarták mutatni, hogy a békés nép fegyvertelenül is képes győzni. A katonák pedig visszavonultak előlük.

Így értek el egy nagy térre, ahol az idegen államférfiak meglepődve néztek ki ablakaikból, és elámultak az emberek csendes hősiességén. Így szóltak egymáshoz: – Ezek közül senki nem fél tőlünk. Mégsem lövethetjük le az egész népet. Adjuk meg nekik a szabadságukat!

Ebben a pillanatban a fehér elefánt lerogyott a márványlépcső előtt, és lehunyta a szemét. A világ visszanyerte ifjúságát lelkében, az emberek csendesek voltak, melegszívűek és bölcsék, s egyikük sem sietett már sehová.

Ez hát a vége a fehér elefántról szóló mesének. Egy percig csendesen ültünk, a kislányom, az anyukája, én és Emppa, odakint alkonypír derengett, s a zászlókat levonták a zászlórudakról. Bocsánatot kértem hallgatóságomtól, hogy a fehér elefánt meséje ennyire szomorú, de a szomorú mesék néha szebbek és emelkedettebbek, mint az ostoba, vidám történetek, nem igaz?

(1933)

### **A kis szürke sün.**

Élt egyszer egy nagy erdő mélyén egy kis sün. Szürke volt, apró és szerény. Az északra néző domboldalon, ahol lakott, az éjszaka egy részét is azzal töltötte, hogy szorgalmasan és csendesen élelem után járkált.

Így éldegélt, míg egy napon meg nem jelent a szomszédságában egy medve. A mackó erdőszéli téli odúját éppen a sündisznó sziklás domboldala alján építette fel, bár az egész erdő rendelkezésére állt volna e célból.

– Micsoda szemtelenség! – mondta a mackó őszinte ámulattal. – Hogyan fordulhat elő, hogy egy ilyen kicsi, csúf, kellemetlen állatka úgy járkal az én odúm mellett, mintha otthon lenne?

A sündisznó azonban annyira kicsi volt, szerény, szürke és süket, hogy egyáltalán nem hallotta meg a medve szitkozódását, és csendesen folytatta mindennapi serénykedését. A medve nézegette egy darabig, és egyre jobban bosszantotta a dolog. Magában füstölögve elindult az erdőbe.

Amint nagy tappancsaival az erdőt róttá, egyre jobban felbőszült, és hóböröggni kezdett. Kiráncigált egy farönköt a földből, és odavágta az egyik fenyő törzséhez, összecepta mancsait, és kurjantott egyet, hogy még hatalmasabbnak érezze magát.

– Az erdő az enyém! – üvöltötte a medve, s a sziklák visszhangozták szavait. Aztán visszatért a sündisznóhoz.

– Tűnj el innen az odúm mellől! – mondta eltökélten a sünnnek. – Beláthatod, hogy egy magadfajta kicsi, haszontalan jószágnek nem illik itt lebzselnie a barlangom környékén. Tűnés innen, míg szépen mondom!

A sündisznó fölplisnantott a medvére, és ostoba fejjel azt gondolta, a szomszéd biztosan beteg, és azért beszél képtelenségeket. Hiszen ő sohasem zavart senkit. Egyszerűen csak nyugalomban akart élni a saját domboldalán. Ezért aztán úgy tett, mintha meg sem hallotta volna a mackó szavait, s nyugodtan folytatta teendőit.

A medve bizonytalankodni kezdett. A sündisznó nagyon biztosnak látszott a dolgában. Ki tudja, talán ismeretlen, ellenséges varázseszközöket rejteget. Izgatottan hegyezte a füleit, úgy bámulta a sünt.

Legszívesebben agyoncsapta volna erős mancsának egyetlen ütésével, de a sünn annyira kicsi volt, szürke, csendes és félelmetes, hogy nem volt bátorsága hozzá.

Ehelyett siránkozni kezdett sanyarú helyzete miatt. Összevissza futkosott az erdőben, és minden szembejövőnek elpanaszolta, milyen arcátlanul viselkedik vele a sündisznó.

– Én vagyok az erdő állatainak legerősebbje – óbégatott – rendjén való dolog-e hát az, hogy egy ilyen kis, gonosz szörnyeteg megkeseríti az életemet? Még éjszaka sem tudok nyugton aludni, mert az odúmba behallatszik a tüskéi neszezése!

Az erdő állatai azonban ismerték a sündisznót, és nem biztosították együttérzésükről a medvét.

Akkor a mackó úgy felbőszült, hogy sarkon fordult, meg sem állt, míg oda nem ért a sünhöz, és rácsapott a mancsával. De a sünn, amikor meghallotta a léptek dobogását az erdő felől, hirtelen labdává gömbölyödött, és kimeresztette tüskéit, így a medve pontosan a tüskék közé csapott.

A mackó feljajdult a fájdalomtól, és elrántotta a mancsát. Szeméből könnyek törtek elő, annyira fájta a szúrások helye.

– Na, most már mindenki láthatja! – visította – láthatjátok, micsoda félelmetes veszélyt jelent ez a gálád sünn az egész erdőre! Mit szóltok hozzá, milyen álnok módon rontott rám, és döfte mancsomba a tüskéit? Elhiszitek végre, erdő nemes állatai, hogy ez a sünn egy ragadozó?

A szegény kis sünn az ütéstől elkábulva, megtépázott tüskéikkel, vérző bundával hevert a földön, de továbbra is csökönyösen összegömbölyödött, és kimeresztette tüskéit. Nagyon félt a medvétől, de amilyen kicsi és szürke volt, annyi szívósság szorult belé, és még csak nem is

vinnyogott.

– Ugye látjátok, hogy nem élhetek békében, amíg ez a szörnyű sündisznó a szomszédom – szólta a medve az erdei állatokhoz. Letelepedett az összegömbölyödött sündisznó mellé ütésre kész manccsal, és várt a sorára. De a sünn elszántan meresztette rá tüskéit.

A medve csak ült, ült, nyalogatta a mancsát, és sopánkodott a sünn gonoszsága miatt, amikor egyszerre észrevette, hogy az erdő elcsendesedett körülötte. A madarak szétrebbentek, a mókások rejtekhelyeikre szaladtak, valahonnan messziről pedig lopakodó mancsok puha hangja hallatszott.

– Az ördögbe is! – mordult fel a mackó őszinte meglepődéssel. – Csak nem sántikál valami csibészségben már megint ez az átkozott sündisznó?

Égnek állt a szőr a nyakán, annyira nyugtalanította az erdő furcsa csendje. És akkor egyszerre a fák között meglátott valami lopakodót, fényeset, csíkosat, s kővé dermedt. Egy tigris jelent meg az erdőben!

A medve még sohasem találkozott igazi tigrissel, de azt látta, hogy az idegen állat nagy és erős.

Meg akarta hát mutatni az erejét: felkapott egy farönköt, és úgy odavágta a sziklafalhoz, hogy az beledöngött.

Hanem a tigris egy szót se szólta, csak szórakozottan nézegette a mackót, miközben egy fa törzséhez dörzsölgette oldalát. A medve önbizalma erőre kapott.

– Hát izé, kedves bátyám! – hebegte-dadogta. – Az erdő nagy, bőven jut benne hely mindkettőnknek. Osszuk fel tehát egymás között! Te menj arra az oldalra, én pedig itt maradok!

De a tigris még mindig nem szólta meg, csak szórakozottan kaparászott a fatörzsön félelmetesen éles karmaival. Aztán hirtelen megfordult, és eltűnt az erdőben a számára kijelölt hely irányába. A mackó megkönnyebbülten fellélegzett, és rápislantott a sünnre. De a kis sünn még mindig összegömbölyödve, kimeresztett tüskékkel feküdt előtte.

– Csak nem haragszol rám? – kérdezte a mackó csodálkozva. – Ugyan, ne légy már ilyen durcás, kis sünn barátom! Mutass egy kis jószomszédi érzést irányomban, és tüntesd el azokat az utálatos tüskéket a hátadról, meglátod, nyomban jó barátok lennénk, nem hiszed?

A medve felemelt manccsal várta, hogy eljőjön az ő ideje, de a sünn valóban süket volt kissé, és nem húzta be a tüskéit. A dühös mackó éppen faképnél akarta hagyni, amikor a tigris egy kő mögül egyenesen a torkának ugrott.

Meghallva a csatazajt, a sündisznó megpróbált kipislantani tüskéi közül, gondolván, hogy végre nyugta lesz a medvétől, de erről szó sem volt. Dühében a medve megint rásuhintott a mancsával, de mert a tenyere ismét tele lett tüskével, az eddigieknél is biztosabb volt benne, hogy mindennek végső fokon a sündisznó az oka. Aztán a medve és a tigris úgy nekiestek egymásnak, hogy az erdő csak úgy morajlott.

Minél elkeseredettebbé vált azonban a küzdelem, annál elszántabban gömbölyödött össze a sündisznó, és meresztette égnek a tüskéit. Éhes volt, a sebei is sajogtak, de ő azért csökönyösen és ostobán meregette a tüskéket.

– Takarítsd már el azokat a tüskéket, te pokolfajzat! – sziszegte a medve lihegve. – Nem látod, az életemet kockáztatva harcolok az egész erdőért, hogy elűzzem ezt az álnok tigrist. Dacos és fenyegetőviselkedésed egyszerűen túrhetetlen!

A sündisznó azonban valóban süket volt kissé, és továbbra is kimeresztve tartotta a tüskéit.



Óvatos tiszteletet érzett a tigris iránt, amiért ilyen derekasan megleckéztette a medvét. De azért úgy gondolta, hogy neki semmi köze a medve és a tigris közötti háborúskodáshoz. Ezért aztán éhezett és fázott ugyan, de továbbra sem húzta be a tüskéit.

Estefelé aztán fekete kabarjukban, sírásók módjára, öreg, bölcs varjak kezdtek keringeni az erdő felett. Számukra csak az volt a fontos, hogy sok zsíros zsákmányhoz jussanak, ezért éberan figyelték a medve és a tigris közti harc kimenetelét.

A legbölcsebbik varjú észrevette, hogy a sündisznó még mindig kimeresztett tüskéikkel fekszik a medve barlangja mellett.

– Ereszd le a tüskéidet, azonnal ereszd le a tüskéidet! – tanácsolta jóindulatúan. – Csak fölöslegesen ingerled a medvét ezzel a fenyegető viselkedéssel. Ereszd le a tüskéidet, és egyezz ki a medvével, ahogy jó szomszédokhoz illik. Hisz nem akar neked a medve semmi rosszat.

A többi varjú kórusban visszhangozta ugyanezt, és türelmetlenül rikácsolta: – Hát nem érted, kedves sündisznó, hogy a tigris egyetlen falással bekap téged, ha ő lesz a győztes? Ne zavard hát a medve hősiességét ezekkel az utálatos tüskéiddel!

A sündisznó azonban úgy gondolta, hogy neki semmi köze a medve és a tigris harcához. Ő egyszerűen csak békében szeretett volna élni a maga domboldalán. Nagyon éhes volt, fázott, és félt is, de a varjak káromlása bosszantotta. Valóban szívesen behúzta volna már a tüskéit, és elindult volna békés, munkás napi életét élni. De úgy látta, hogy a medve mancsai még mindig fenyegetően hadonásznak a közelében, így hát nem törődött a varjak gúnyos megjegyzéseivel, és továbbra is kimeresztve tartotta a tüskéit.

A magányos tigris hangtalanul, derekasan küzdött, ijesztő, villámgyors csapásokkal támadt ellenfelére. A medve számtalan sebből vérezve fújtatott és dörmögött. A csata hevében maguk alá gyűrtek minden erdei állatot, melyek az útjukba tévedtek. A varjak közben a levegőben körözve kitartóan és éberan követték a küzdelem alakulását, és a harcosok lábai mellől gyors mozdulattal felkapták az elhullott ínycsalatokat. De a sündisznóhoz senki sem nyúlt, mert féltek a tüskéitől.

Végül hajnal felé a sün fázósan és éhesen megint kikukucskált a tüskéi közül, és látta, hogy az erdő le van tarolva, kopár és üres. Valahonnan messziről odahallatszott a varjak hangos lármázása, de a sündisznó békéjét többé senki sem háborgatta. Sóhajtván behúzta tüskéit, és serényen nekilátott, hogy elvégezze napi feladatait kis északra néző domboldalán. Kicsi volt, csendes, szürke és igénytelen, egy kicsit ostoba és süket is, ahogy az erdő lakói jellemezték, de ő alázatosan beletörődött sorsába, és nem panaszkodott.

(1942)

### **Mese a nagy krokodilról.**

Volt egyszer egy nagy folyó. Lakott abban egy hatalmas krokodil. A folyó meredek partján egy hód üldögélt, és vidáman lobogtatta könnyű farkát.

Itt persze, rögtön az elején egy állattanász vagy egy krokodilológus megvetően elmosolyoghatja magát, és közölheti, hogy olyan folyókban, amelyekben krokodilok élnek, nem találni hódokat. Ez természettudományos lehetetlenség, mondaná, de bölcsességével szemben nyomatékosan ki

kell jelentenem, hogy ez egy mese. Minden egyében kívül éppen az a mese célja, hogy tisztázza, miért nem találni sohasem hódokat azokban a folyókban, amelyekben krokodilok élnek. Hallgasson hát el a krokodilógus, kacaját pedig tartogassa másoknak. Mert ennek a mesének az elején a folyam meredek partján igenis egy hód üldögélt, és vidáman lobogtatta könnyű farkát.

Tudni illik, hogy régóta ott lakott a folyó partján. Már az apja is, meg a nagyapja is, meg a nagyapjának az apja és a nagyapja is ennek a folyónak a partján élt. Azt gondolom, hogy a nagyapja nagyapjának a nagyapja is ugyanitt lakott, de a biztonság kedvéért nem részletezem tovább a családfát, mert beletörök a nyelvem. Azt hiszem, elég meggyőzően fejtettem ki, hogy a hód már régóta ennek a folyónak a meredek partján éldegélt.

Nyugodt és serény, munkájának élő állatka volt. Az idők folyamán hosszú karókkal támasztotta meg a part menti lejtőt, és az árral szemben egész emeletes építményt húzott fel fűszálakból, hogy egyszerű, de otthonos odúját megvédje mindattól a meglepetéstől, amelyeket a folyó tartogatott számára: árvizektől, iszaplerakódástól, hullámveréstől, és minden egyéb veszedelemtől, melyekre a bölcsek időben felkészülnek.

A krokodilt azonban nem vette számításba, semmi kifogása nem volt ugyanis ellene. Felőle a krokodil nyugodtan úszkálhatott a széles folyóban, ő maga pedig kora reggeltől késő estig tüsténkedett a parton könnyű farkát lengetve.

Kezdetben, amikor megjelent a krokodil a folyóban, nem is látszott különösebben veszélyesnek.

Mint nagy-nagy fatuskó, mozdulatlanul himbálózott a zavaros vízben, és időnként jóindulatúan pislantott sárga szemével. A folyóban pezsgett az élet, susogott a nádas, szárnyak csattogtak, farkak és csőrök csaptak a vízre, és vidám kurjongatások hangzottak. Lelkes iázások közepette megérkeztek a folyópartra a szomjas vadszamarak, és a part menti, sekély vízben borjak hancúroztak. A krokodil lustán, barátságosan nézett körül, és örömmel üdvözölt minden érkezőt.

– Mától fogva védelmembe veszem ezt a folyót – mondta halkán, viccelődve, nehogy bárkit is elijesszen a folyótól. – Csapkodjatok, kurjongassatok, hancúrozzatok csak kedvetekre, kis barátaim, mert én megvédek titeket, ha jön a Szörny és fel akar falni benneteket!

– Micsoda Szörny? – kérdezte a pelikán, és nyugtalanul tekintett először föl a levegőbe, aztán le a vízre. Egyedül élt egy biztonságos, magas, part menti sziklán, s ezért eddig saját magát tartotta a folyó fejedelemasszonyának.

– Igaz is, milyen Szörnyről beszélsz? – kíváncsiskodott a víziló is, és aggódva ráncolta a hasát borító, vastag bőrt. A nagy, kövér vízilónak igazán nem kellett senkitől és semmitől sem félnie, de azért idegesen pislantott körbe-körbe és föl-le, mert felborzolta kedélyét, hogy nem tudja, mi az a Szörny.

– Vagy úgy, a Szörny, szóval a Szörny – dadogta a krokodil. – Hiszen a legostobábbak is tudják, hogy a Szörny egy szörnyen veszélyes ragadozó, amely könnyűszerrel fel tudná hörpinteni az egész folyót. De ti ne féljete, egy csöppet se féljete, mert mától fogva én mindenkit megvédek.

Azzal a krokodil fenyegetően forgatta gonosz, sárga szemét, és alámerült a folyó fenekére, hogy megszabaduljon a további buta kérdésektől.

Ettől a naptól fogva a krokodil legjobb tudása szerint védelmezte a folyót: a fark és szárnycsapkodás egyszeriben alábbhagyott, a kurjongatások elnémultak, s csak olykor-olykor hangzott fel egy-egy sikkantás, amikor valamelyik vízben tocsogó kisborjú titokzatos módon

eltűnt a víz alatt, hogy azután soha többé ne térjen vissza. A folyó zavaros vize lassanként vörösre színeződött, s vérszagot kezdett árasztani. A krokodil azonban roppant elégedetten és békésen himbálózott a vörös vízben, napról napra hízott, és egyre hatalmasabb lett. Szorgosan fényesítgette az oldalát borító hatalmas páncélpikkelyeket, köszörülte éles karmait, s félelmetes fogsorai mögé kinövesztett egy tizenhatodik és tizenhetedik fogsort.

– Tulajdonképpen mi szükséged van ezekre a páncélpikkelyekre és a félelmetes fogaidra? – kérdezte a pelikán, miközben magas szikláján trónolva bölcsen távol tartotta magát a krokodiltól. Ott volt ugyanis a fészke, s az tele volt rózsaszín tojásokkal, amelyeket büszkén melengetett.

– Mindenre fel kell készülnöm! – szölt a krokodil bosszankodva, és jelentőségteljesen felemelte a hangját. – Hiszen meg kell, hogy védjelek titeket, ti lusta fajankók. Különben jön a Szörny, és mindannyiótokat felfal!

– Kétségtelenül, kétségtelenül – bólogatott a pelikán egyetértően, s többé egy szót sem szölt, csak büszkén nézegette rózsaszín tojásait.

– De miért lett a folyó vörös, és mitől búzlik? – érdeklődött a víziló kíváncsian, egy nagy halom szénát ropogtatva a fogai között.

– Csak a szépséges naplemente tükröződik a víz felszínén. Nem látod, ostoba? – kiáltotta a krokodil mérgesen, sértődötten felszökött, s egyenesen nekiütközött a hód karókból épített, part menti erődítményének. Teljes erejéből nekirontott a karóknak, amelyek a hód egyszerű, de ízléses odúját védelmezték, és akkorát csapott rájuk a farkával, hogy csak úgy döngött. A krokodil ugyanis már régóta rosszindulattal tekintett a hód karóerődítményére, amely megakadályozta, hogy közelebbi ismeretséget kössön a hóddal. De a karók, amelyeket a hód az idők során mélyen beásott a folyó fenekébe, kitartottak, s összeroppantották a krokodil pikkelyeit. A farkából is ömlött a vér.

– Szörnyűség, szörnyűség! – ordított a krokodil, és kínjában körmeivel a mellét karmolászta. – Ide hozzám gyorsan, tisztességesen gondolkodó állatok! Ugye látjátok, hogy ez az átkozott hód az életemre tör, a békés vízi út kellős közepén torkon ragad, és a farkamig felnyársal? Ki engedte meg a hódnak, hogy a folyó közepén karókat állítson fel? – ordította a krokodil, és keservesen sírt.

A hód nyugtalankodni kezdett, és megsajnálta a krokodilt.

– Ha a karóim valóban útban vannak – szólalt meg habozva-, akkor talán felszedhetnék párat a békesség kedvéért. De csak ezek a karók védenek meg a víz sodrásától. Ki biztosít arról, hogy a folyó nem ragadja el az odúmat, vagy hogy az éj leple alatt nem törnek rám rablók, ha felszedem őket?

– Biztosan nem, biztosan nem! – ismételte a krokodil álnokul, és mancsával akkorákat csapott a mellére, hogy a pikkelypáncélja beledöngött. – Nem ígértem talán meg, hogy megvédelek? És itt van a pelikán is, meg a víziló is, ők is biztosan szívesen megígérik neked, hogy semmi bántódásod nem eshet. Igaz?

– Persze, persze! – kiáltotta a pelikán és a víziló kórusban, hogy elnyerjék a krokodil barátságát. – Persze, hogy mindenről biztosítjuk. A hódnak fel kell szednie azokat a gonosz karókat a folyó közepéről.

A hód félbeszakította munkáját, és bánatosan felszedte a karókat, egyiket a másik után, pedig elődei és ő maga is fáradságos munkával ásták be őket mélyen a folyó iszapos fenekére, hogy védjék a hódok odúját. Néhány karót azért a helyén hagyott, de jött a krokodil, és könnyűszerrel félrelökte őket páncélos farkával.

– Bocsáss meg, véletlen volt! – mondta az álszent krokodil, és érdeklődéssel bekukkantott a hód odújába. Amikor aztán leszállt az éj, halkan benyomult, megette a hód kölykeit és a feleségét, az öreg nagymamát, és végül magát a hódot is. Reggel a folyó az eddiginél is vörösebb és csendesebb volt, és a hód farkának csapkodása többé senkit sem zavart.

– Béke és rend, béke és rend! – mondogatta a krokodil jámboran, és sárga szemével már azt méregette, mennyire magasan van a sziklán a pelikán fészke. A víziló nyugtalanul pislantott oda, amint ellubickolt előtte, a krokodil pedig pajkosan arcába csapta a vizet.

– Jó sok hús, jó sok hús – mondta titokzatosan, nyálát csurgatva. – Várj csak, majd még téged is megvédelek, nehogy a Szörny bekapjon. Hahhaahaa! – Azzal a krokodil teli torokból felnevetett, a pelikán és a víziló pedig megkönnyebbülten vele kacarászott.

(1943)